

Fedora 11

Gebruikers gids

Het gebruik van Fedora 11 voor
algemene bureaublad computer taken

Fedora Documentation Project

Fedora 11 Gebruikers gids

Het gebruik van Fedora 11 voor algemene bureaublad computer taken

Uitgave 1.0

Auteur Fedora Documentation Project fedora-docs-list@redhat.com

Copyright © 2009 Red Hat, Inc. and others.

The text of and illustrations in this document are licensed by Red Hat under a Creative Commons Attribution–Share Alike 3.0 Unported license ("CC-BY-SA"). An explanation of CC-BY-SA is available at <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/>. The original authors of this document, and Red Hat, designate the Fedora Project as the "Attribution Party" for purposes of CC-BY-SA. In accordance with CC-BY-SA, if you distribute this document or an adaptation of it, you must provide the URL for the original version.

Red Hat, as the licensor of this document, waives the right to enforce, and agrees not to assert, Section 4d of CC-BY-SA to the fullest extent permitted by applicable law.

Red Hat, Red Hat Enterprise Linux, the Shadowman logo, JBoss, MetaMatrix, Fedora, the Infinity Logo, and RHCE are trademarks of Red Hat, Inc., registered in the United States and other countries.

For guidelines on the permitted uses of the Fedora trademarks, refer to https://fedoraproject.org/wiki/Legal:Trademark_guidelines.

Linux® is the registered trademark of Linus Torvalds in the United States and other countries.

All other trademarks are the property of their respective owners.

De Fedora Gebruikers gids richt zich tot de eindgebruiker die standaard bureaublad computer taken wil uitvoeren, zoals browsen op het web, emails lezen en versturen, en kantoor taken uitvoeren.

Voorwoord	vii
1. Document Conventie	vii
1.1. Typografische Conventies	vii
1.2. Pull-quote Conventies	ix
1.3. Noten en waarschuwingen	ix
2. We hebben terugkoppeling nodig!	x
Inleiding	xi
1. Over dit document	xi
1. De Fedora bureaubladen	1
2. Inloggen op het bureaublad	3
2.1. Inloggen	3
2.2. Inloggen: een technische verklaring	4
2.3. Ik kan niet inloggen: HELP!	4
3. Rondreis op het GNOME bureaublad	5
3.1. Het GNOME bureaublad	5
3.1.1. Het top menu paneel	5
3.1.2. Het bureaublad gebied	11
3.1.3. Het venster lijst paneel	11
4. Rondreis op het KDE bureaublad	13
4.1. Het KDE bureaublad	13
4.2. Het KDE bureaublad gebied	14
4.3. Het KDE paneel	14
4.3.1. De Kickoff Programmastarter	15
5. Rondreis op het Xfce bureaublad	17
5.1. Het Xfce 4 bureaublad	17
5.1.1. Het Xfce 4 menu paneel	18
5.1.2. Het Xfce 4 bureaublad gebied	18
5.1.3. Het Xfce 4 venster lijst paneel	19
6. Media	21
6.1. ISO images	21
6.2. CD's of DVD's schrijven	21
6.2.1. CD/DVD Creator gebruiken om media te branden in GNOME	22
6.2.2. K3b gebruiken om media te branden in KDE	22
6.2.3. GnomeBaker gebruiken in GNOME	23
6.3. Opstartbare USB media maken	23
6.3.1. USB image maken in Windows	24
6.3.2. USB image maken in Fedora	24
7. Verbinden met het Internet	27
7.1. GNOME	27
7.2. KDE	27
7.3. PPPoE configureren	27
7.4. DHCP verbinding	27
7.5. Statisch ingesteld IP-adres	28
7.6. NetworkManager	28
7.7. Draadloos	28
7.8. Bureaublad op afstand	29
8. Toegang tot het Web	31

8.1. Bladeren in webpagina's	31
8.1.1. Firefox gebruiken	31
8.1.2. Konqueror gebruiken	32
8.2. Bestanden versturen	33
8.2.1. FileZilla gebruiken.	33
8.2.2. FTP op de commandoregel	35
9. Communicatie	37
9.1. Evolution	37
9.1.1. Evolution instellen	37
9.1.2. Evolution gebruiken	38
9.2. Thunderbird	38
9.2.1. Thunderbird instellen	39
9.2.2. Het verhuizen van je Thunderbird profiel data van Windows naar Fedora	39
9.2.3. Thunderbird gebruiken	41
9.3. Claws Mail	42
9.3.1. Claws Mail instellen	42
9.3.2. Claws Mail gebruiken	43
9.4. Kmail	44
9.4.1. Kmail instellen	44
9.4.2. Kmail gebruiken	44
9.5. Pidgin	45
9.5.1. Pidgin instellen	45
9.5.2. Pidgin gebruiken	45
9.6. Kopete	46
9.6.1. Kopete instellen	46
9.7. XChat	47
9.7.1. XChat instellen	47
9.7.2. XChat gebruiken	47
9.8. Konversation	48
9.8.1. Konversation instellen	48
9.8.2. Konversation gebruiken	48
9.9. ChatZilla	48
9.9.1. ChatZilla installeren	48
9.9.2. ChatZilla instellen	48
9.9.3. ChatZilla gebruiken	49
10. Kantoor toepassingen	51
10.1. OpenOffice.org toepassingen	51
10.1.1. OpenOffice.org Impress	51
10.1.2. OpenOffice.org Calc	52
10.1.3. OpenOffice.org Writer	53
10.2. KOffice	55
10.2.1. KPresenter	55
10.2.2. KSpread	57
10.2.3. KWord	58
10.3. GNOME kantoortoepassingen	60
10.3.1. AbiWord	60
10.3.2. Gnumeric	61
10.3.3. gLabels	63
11. Financiële software	65
11.1. GnuCash	65

11.1.1. GnuCash instellen	65
11.1.2. GnuCash gebruiken	66
11.1.3. Online bankieren instellen	66
11.2. KMyMoney	67
11.2.1. KMyMoney instellen	67
11.2.2. KMyMoney gebruiken	68
11.2.3. Online bankieren instellen	69
12. Multimedia afspelen	71
12.1. De Fedora Project's benadering van multimedia ondersteuning	71
12.2. Cheese Webcam Booth	72
12.2.1. Het gebruik van Cheese webcamstudio	72
12.3. Rhythmbox muziekspeler	72
12.3.1. Rhythmbox muziekspeler gebruiken	72
12.4. Audio CD ripper (Sound Juicer)	73
12.4.1. Sound Juicer gebruiken	73
12.5. Geluidsrecorder	74
12.5.1. Geluidsrecorder gebruiken	74
12.6. Totem mediaspeler	74
12.6.1. Totem mediaspeler gebruiken	74
12.7. GNOME multimedia toepassingen	75
12.7.1. CD/DVD Creator	75
12.8. Gnome multimedia toepassingen in de repositories	76
12.8.1. Brasero	76
12.8.2. GNOMEbaker	76
12.9. KDE multimedia toepassingen	76
12.9.1. Amarok	76
12.9.2. Dragon Player	77
12.9.3. JuK	77
12.9.4. Kaffeine	78
12.9.5. KMix	79
12.9.6. KsCD	80
12.10. Multimedia programma's in de repository	80
12.10.1. K3b	80
12.11. MP3 spelers	80
12.11.1. Grip	81
12.11.2. iPod verbinding	81
12.12. Verdere informatie	81
13. Spelletjes spelen	83
13.1. Standaard GNOME spellen	83
13.2. Standaard KDE spellen	84
14. Foto's beheren	87
14.1. Je camera aansluiten	87
14.2. Foto's beheren op het GNOME bureaublad	87
14.2.1. Foto's beheren en importeren	87
14.3. Foto's beheren op het KDE bureaublad	89
14.3.1. Foto's importeren met digiKam	89
14.3.2. Foto's organiseren met digiKam	90
15. Je bureaublad delen	91
15.1. GNOME	91

15.2. KDE	92
15.3. Andere bureaubladen	92
16. Het bureaublad aan je smaak aanpassen	93
16.1. Het thema veranderen	93
16.1.1. Het thema veranderen in GNOME	93
16.1.2. Het thema veranderen in KDE	93
16.2. De achtergrond veranderen	93
16.2.1. De achtergrond veranderen in GNOME	93
16.2.2. De achtergrond veranderen in KDE	94
16.3. Het bestandbrowser gedrag aanpassen	94
16.3.1. Het bestandbrowser gedrag in GNOME aanpassen	94
16.3.2. Het bestandbrowser gedrag in KDE aanpassen	94
16.4. Compiz-Fusion	94
16.5. Widgets	95
16.5.1. GDesklets	95
16.5.2. KDE plasmoids	95
17. Software beheren	97
17.1. Met gebruik van PackageKit	97
17.1.1. Software installeren	97
17.1.2. Software verwijderen	97
17.2. Met gebruik van de commandoregel	98
17.2.1. Software installeren	98
17.2.2. Software verwijderen	99
17.3. Yum voor gevorderden	100
17.3.1. Nieuwe software installeren met Yum	102
17.3.2. Software vernieuwen met Yum	102
17.3.3. Software verwijderen met Yum	103
A. Medewerkers en productie methodes	105
A.1. Medewerkers	105
A.2. Productie methodes	105
B. Herzieningsgeschiedenis	107

Voorwoord

1. Document Conventie

Dit handboek hanteert verscheidene conventies om bepaalde woorden of zinsdelen te benadrukken en aandacht te vestigen op specifieke delen van informatie.

In PDF en papieren edities gebruikt dit handboek *Liberation Fonts set*¹ lettertypen. Het Liberation lettertype wordt ook gebruikt in HTML-edities indien dit lettertype op uw computer geïnstalleerd is. Indien dat niet het geval is, worden alternatieve, gelijkwaardige lettertypen gebruikt. Noot: bij Red Hat Enterprise Linux 5 en later wordt de Liberation Font set standaard meegeleverd.

1.1. Typografische Conventies

Vier typografische conventies worden gebruikt om aandacht te vestigen op specifieke woorden en zinsdelen. Deze conventies -en de omstandigheden waaronder zij gebruikt worden- luiden als volgt:

Mono-spaced Bold

Wordt gebruikt om systeem input, waaronder shell commando's, bestandsnamen en paden aan te geven. Wordt ook gebruikt bij toetsaanduiding of toetsencombinaties. Voorbeeld:

Om de inhoud van het bestand **mijn_onwijsgoed_verkopende_boek** in uw huidige directory te zien, voert u het commando **cat mijn_onwijsgoed_verkopende_boek** in bij de shell-prompt en drukt u op **Enter** om het commando uit te laten voeren.

Bovenstaande bevat een bestandsnaam, een shell-commando en een toetsaanduiding, alle getoond in Mono-spaced Bold en alle te onderscheiden dankzij hun context.

Toetsencombinaties kunnen worden onderscheiden van toetsaanduiding door het plusteken dat elk deel van een toetsencombinatie aan elkaar verbind. Voorbeeld:

Druk op **Enter** om het commando te laten uitvoeren.

Druk op **Ctrl+Alt+F1** om naar de eerste virtuele terminal over te schakelen. Druk op **Ctrl+Alt+F7** om terug te keren naar uw X-Windows sessie.

De eerste zin benadrukt de bepaalde toets die moet worden ingedrukt. De tweede benadrukt twee reeksen van drie toetsen, waarbij de toetsen van elke reeks tegelijk moet worden ingedrukt.

Indien broncode wordt besproken, worden klassennamen, functies, variabele namen en resultaten die in een paragraaf worden genoemd, weergegeven als hier boven afgedrukt, namelijk in **Mono-spaced Bold**. Voorbeeld:

Onder bestandsgerelateerde klassen vallen **filesystem** voor bestandssystemen, **file** voor bestanden, en **dir** voor directories. Elke klasse heeft haar eigen set van permissies.

Proportional Bold

¹ <https://fedorahosted.org/liberation-fonts/>

Wordt gebruikt om woorden of zinsdelen op een systeem aan te duiden, waaronder applicatie namen, dialoogtekst-boxen, gelabelde toetsen, checkbox en radiobutton labels, menutitels en submenuitels. Voorbeeld:

Kies **Systeem > Voorkeuren > Muis** uit de hoofdmenubalk om **Muis Voorkeuren** te openen. In de **Knoppen** tab, klik de **Linkshandige muis** checkbox aan en klik **Sluiten** om de primaire muisknop van links naar rechts te wisselen (waardoor de muis beter geschikt is geworden voor linkshandig gebruik).

Om een speciaal teken in een **gedit** bestand op te nemen, kiest u **Toepassingen > Hulpmiddelen > Tekentabel** uit de hoofdmenubalk. Vervolgens kiest u **Zoeken > Find...** uit de **Tekentabel** menubalk, typt de naam van het teken in het **Zoek** veld en klik **Volgende**. Het teken dat u zoekt zal worden gemarkeerd in de **Tekentafel**. Dubbel-klik op dit teken om het in de **Te kopiëren tekst** veld op te nemen en klik dan de **Kopiëren** knop. Keer terug naar uw document en kies **Bewerken > Plakken** uit de **gedit** menubalk.

De bovenstaande tekst bevat applicatienamen, systeemwijde menunamen en onderdelen, applicatie specifieke menunamen, en knoppen en tekst van een GUI-interface, alle vertoond in Proportional Bold en alle te onderscheiden dankzij hun context.

Merk het **>**-teken op, gebruikt om aan te geven dat door een menu en sub-menu wordt gelopen. Dit voorkomt het gebruik van de nogal omslachtige 'Selecteer **Muis** van het **Voorkeuren** sub-menu in het **Systeem** menu uit de hoofdmenubalk'-omschrijvingen.

Mono-spaced Bold Italic of ***Proportional Bold Italic***

Mono-spaced Bold of Proportional Bold behandelt indien cursief gedrukt altijd vervangbare of wisselende teksten. Cursief wijst op niet letterlijke tekst of toont tekst dat wisselt naar omstandigheden. Voorbeeld:

Om verbinding te maken met een andere computer met behulp van ssh, typt u **ssh gebruikersnaam@domein.naam** bij een shell prompt.

Het **mount -o remount file-system** commando mount opnieuw het genoemde bestandstelsel. Om bijvoorbeeld het **/home** bestandstelsel opnieuw te mounten, gebruikt men het **mount -o remount /home** commando.

Om de versie van een huidig geïnstalleerd pakket te zien, gebruikt u het **rpm -q package** commando. Dit zal het volgende resultaat opleveren: **package-version-release** .

Let op de woorden in bold italics in bovenstaande tekst — username, domain.name, file-system, package, version en release. Elk woord is een [plaatshouder], hetzij voor tekst dat u invult indien u een commando typt, hetzij voor tekst die door het systeem wordt getoond.

Buiten het standaard gebruik bij het presenteren van een titel van een werk, wordt cursief ingezet om het eerste gebruik van een nieuwe en belangrijke term te benadrukken. Voorbeeld:

Wanneer de Apache HTTP Server verzoeken accepteert, zet het childprocessen of threads ter afhandeling in. Deze groep van childprocessen of threads staan bekend als een *server-pool*. Onder Apache HTTP Server 2.0 is de verantwoordelijkheid voor het creëren en onderhouden van deze server-pools toegewezen aan een groep

modules genaamd *Multi-Processing Modules (MPMs)*. Anders dan bij de andere modules kan slechts één module van de MPM groep door de Apache HTTP Server geladen zijn.

1.2. Pull-quote Conventies

Twee, normaal gesproken uit meerdere regels bestaande, datatypes worden visueel van de omringende tekst gescheiden.

Tekst gezonden naar een terminal wordt getoond in Mono-spaced Roman en als volgt gepresenteerd:

```
books      Desktop  documentation  drafts  mss    photos  stuff  svn
books_tests Desktop1  downloads      images  notes  scripts svgs
```

Opsommingen van broncode worden ook vertoond in Mono-spaced Roman maar worden als volgt gepresenteerd en benadrukt:

```
package org.jboss.book.jca.ex1;

import javax.naming.InitialContext;

public class ExClient
{
    public static void main(String args[])
        throws Exception
    {
        InitialContext iniCtx = new InitialContext();
        Object          ref    = iniCtx.lookup("EchoBean");
        EchoHome        home   = (EchoHome) ref;
        Echo             echo   = home.create();

        System.out.println("Created Echo");

        System.out.println("Echo.echo('Hello') = " + echo.echo("Hello"));
    }
}
```

1.3. Noten en waarschuwingen

Tenslotte gebruiken we drie visuele stijlen om aandacht te vestigen op informatie die anders misschien over het hoofd zou worden gezien.

Noot

Een noot is een tip of handigheidje of een alternatieve benadering voor de taak die uitgevoerd gaat worden. Het negeren van een noot zou geen ernstige gevolgen moeten hebben, maar het leven kan een stuk makkelijker worden indien de noot gevolgd wordt.

Belangrijk

Belangrijk aanduidingen wijzen op zaken die makkelijk over het hoofd kunnen worden gezien: veranderingen van configuratie die alleen voor de huidige sessie gelden, of voorzieningen die herstart moeten worden om een bepaalde verandering in te laten gaan. Het negeren van zaken met deze aanduiding heeft geen dataverlies tot gevolg, maar kan leiden tot verhoogde bloeddruk en extreme irritatie.

Waarschuwing

Een waarschuwing dient niet genegeerd te worden. Waarschuwingen negeren zal ongetwijfeld leiden tot data- en haarverlies.

2. We hebben terugkoppeling nodig!

Indien u een typografische fout in deze handleiding vindt, of u weet een manier om deze handleiding te verbeteren, zouden wij dat graag van u horen! Meldt u alstublieft fouten in de uitgave **Documentation** via Bugzilla: <http://bugzilla.redhat.com/bugzilla/>.

Indien u fouten meldt, vergeet dan alstublieft niet het kenmerk: *user-guide* te vermelden.

Indien u suggesties hebt om de documentatie te verbeteren, probeer dan zo duidelijk mogelijk deze suggesties te omschrijven. Indien u fouten hebt ontdekt, vermeldt dan alstublieft het sectienummer en wat omringende tekst, opdat we de fout makkelijker kunnen vinden.

Inleiding

Welkom bij de Fedora 11 Gebruikers gids! Deze gids is bedoeld voor gebruikers die een werkend Fedora 11 systeem hebben en in staat zijn om een muis en toetsenbord te gebruiken.

Deze gids behandelt:

- De verschillende bureaubladen die beschikbaar zijn voor de Fedora gebruiker
- Hoe je kunt inloggen op je computer
- De indeling van drie Fedora bureaubladen (**GNOME**, **KDE**, en **Xfce**)
- Hoe gebruik je de bestands en systeem navigator
- Hoe gebruik je de email client
- Hoe gebruik je de instant messenger client
- Hoe gebruik je de webbrowser
- Hoe gebruik je de **OpenOffice.org** kantoor suite
- Hoe pas je jouw nieuwe Fedora bureaublad aan
- Hoe beheer en vernieuw je software

1. Over dit document

Vrijwillige medewerkers van het Fedora Documentation Project maken deze gids voor iedere vrijgave van Fedora. Als je vragen of suggesties hebt over de documentatie van Fedora, of je wilt graag helpen met het documenteren van Fedora, bezoek dan a.u.b. de [Fedora Documentation Project web site](http://docs.fedoraproject.org/)¹.

Voor hulp met het installeren van Fedora 11 lees je de *Fedora 11 Installatie gids*, beschikbaar op <http://docs.fedoraproject.org/install-guide/f11/>².

Bedank voor het kiezen van Fedora.

¹ <https://fedoraproject.org/wiki/DocsProject>

² <http://docs.fedoraproject.org/install-guide/f/>

De Fedora bureaubladen

In tegenstelling tot de meeste eigendomsmatige operating systemen, heeft Fedora 11 verschillende *bureaublad omgevingen* of *bureaubladen* die de beschikbare toepassingen laten zien en opstarten en het totale uiterlijk van het scherm beheren. De bureaublad omgeving wordt soms een *Grafische User Interface* (GUI) genoemd.

Drie vaak gebruikte bureaubladen worden met Fedora 11 meegeleverd:

- **GNOME**, die zich concentreert op eenvoud
- **KDE**, die een grote verzameling van toepassingen en aanpassingsmogelijkheden bevat
- **Xfce**, een bureaublad met lage hardware eisen, geschikt voor oudere computers

Er zijn meer bureaublad omgevingen!

De uitgebreide software repository van Fedora biedt ook nog andere bureaubladen aan, zoals **Fluxbox**¹ (een minimaal bureaublad), **Sugar**² (de bureaublad omgeving voor de OLPC XO), en **LXDE**³. Om te leren hie je software van de repository kunt bekijken en installeren, refereer je naar *Hoofdstuk 17, Software beheren*

Op enkele uitzonderingen na, draaien toepassingen meegeleverd met een bepaald bureaublad ook in andere omgevingen. Bijvoorbeeld, de **OpenOffice.org** kantoor suite draait in alle drie de belangrijkste bureaublad omgevingen.

Sommige toepassingen zijn speciaal voor een bepaalde bureaublad omgeving gemaakt. Bijvoorbeeld, elk belangrijk bureaublad heeft een voorkeurs tekstverwerker. GNOME gebruikt **Gedit** en KDE bevat **Kedit**, maar je kunt deze installeren en gebruiken in beide omgevingen.

Fedora biedt een brede keuze van toepassingen voor het bladeren op het World Wide Web, het maken van documenten, en het tonen en bewerken van foto's. Deze gids beschrijft de toepassingen die meestal geïnstalleerd zijn in de meest voorkomende bureaublad omgevingen, en ook de bruikbare alternatieven.

Inloggen op het bureaublad

Deze paragraaf van de Fedora Gebruikers gids legt uit hoe je jezelf kunt aanmelden (of *inloggen*) op je systeem. Tijdens het post-installatie proces heb je een identiteit met een gebruikersnaam en een wachtwoord aangemaakt, een *account* genaamd. Als je een van je gebruikersaccount details bent vergeten, refereer je naar [Paragraaf 2.3, "Ik kan niet inloggen: HELP!"](#). Voor extra informatie over het login proces, refereer je naar de paragraaf [Paragraaf 2.2, "Inloggen: een technische verklaring"](#).

2.1. Inloggen

Als je jouw computer herstart of aanzet, gaat het door een proces wat *opstarten* heet. Gedurende het opstartproces, gaat de computer hardware aan, voert een aantal zelf-testen uit, en laadt het operating systeem. Onmiddellijk nadat de computer klaar is met opstarten, verschijnt het login scherm. Het login scherm laat een of meer gebruikersnamen zien, afhankelijk van het aantal gebruikersaccounts dat aanwezig is.

Om in te loggen op je account

1. Vul je gebruikersnaam in met gebruik van een van de volgende methodes:
 - Type je gebruikersnaam in en druk op de **Enter** toets. De gebruikersnaam is *hoofd/kleine letter gevoelig* (hoofd/kleine letter is belangrijk; **A** is niet hetzelfde als **a**).
 - Klik op je gebruikersnaam in de keuzelijst.
2. Selecteer je bureaublad omgeving

Deze stap is optioneel

Je hoeft normaal geen bureaublad te kiezen. Als je deze stap overslaat, zal Fedora de standaard bureaublad omgeving voor je computer laden.

Om een andere *bureaublad omgeving* te gebruiken dan de standaard keuze, gebruik je de **Sessies** combinatie knop onder in het scherm om het bureaublad te kiezen die je wilt laden *voordat* je jouw wachtwoord intypt. De standaard keuze is gewoonlijk GNOME; refereer naar [Hoofdstuk 1, De Fedora bureaubladen](#) voor andere keuzes.

3. Vul je wachtwoord in in het tekstveld en druk op de **Enter** toets. Net zoals je gebruikersnaam, is je wachtwoord ook gevoelig voor hoofd/kleine letters.

Houdt je wachtwoord geheim!

Om je wachtwoord geheim te houden, laat het wachtwoord veld een punt zien voor elke karakter die je intypt. Zoals met elk wachtwoord, houd je account wachtwoord voor je. Deel het met niemand of schrijf het niet openlijk op.

4. De bureaublad omgeving wordt nu geladen. In sommige bureaublad omgevingen kunnen tijdelijk een klein scherm met een logo en een paar iconen verschijnen, een *splash scherm* genaamd. Als je splash scherm verdwijnt (als die er is), is je bureaublad klaar voor gebruik. Je kunt nu toepassingen opstarten om het Internet te bereiken, bestanden te beheren, en media af te spelen. Deze taken worden beschreven in de volgende hoofdstukken.

2.2. Inloggen: een technische verklaring

Fedora is een operating systeem voor meerdere gebruikers. Meerdere gebruikers, ieder met verschillende toegangsrechten, kunnen op het systeem ingelogd zijn op hetzelfde moment.

Gedurende de installatie, heb je een wachtwoord opgegeven voor het systeembeheerders account, soms ook *superuser* genoemd. De gebruikersnaam voor dit account is **root**.

Na de installatie vraagt Fedora je om een normaal gebruikersaccount aan te maken. Gebruik dat account, of een ander normaal account, voor het dagelijkse gebruik van het systeem, en gebruik het root account alleen voor administratieve en onderhouds taken.

Deze opzet heeft veel voordelen:

- Beperkte rechten verkleinen de mogelijkheid om belangrijke schade voor het hele systeem te veroorzaken.
- Elk gebruikersaccount heeft zijn eigen instellingen.
- Elk gebruikersaccount onderhoudt zijn data apart en prive voor anderen.
- Een probleem in een gebruikersaccount is geen risico voor het gehele systeem.

Log niet in als root!

Gebruik het rootaccount niet voor routine doeleinden. Een normaal gebruikersaccount kan alle bureaublad toepassingen draaien, en vergroot je beveiliging en veiligheid enorm. Toepassingen die rootrechten nodig hebben vragen je om het rootwachtwoord als ze dat nodig hebben. Om ze te gebruiken is er geen noodzaak om als root in te loggen.

2.3. Ik kan niet inloggen: HELP!

Een vaak voorkomende vergissing tijdens het inloggen is het per ongeluk aan hebben staan van de **Caps Lock** toets. Dit kan veroorzaken dat het inloggen mislukt omdat gebruikersnamen en wachtwoorden hoofd/kleineletter gevoelig zijn. Als het probleem blijft, vul dan je gebruikersnaam en wachtwoord een paar keer achter elkaar in om er zeker van te zijn dat je ze juist ingetypt hebt.

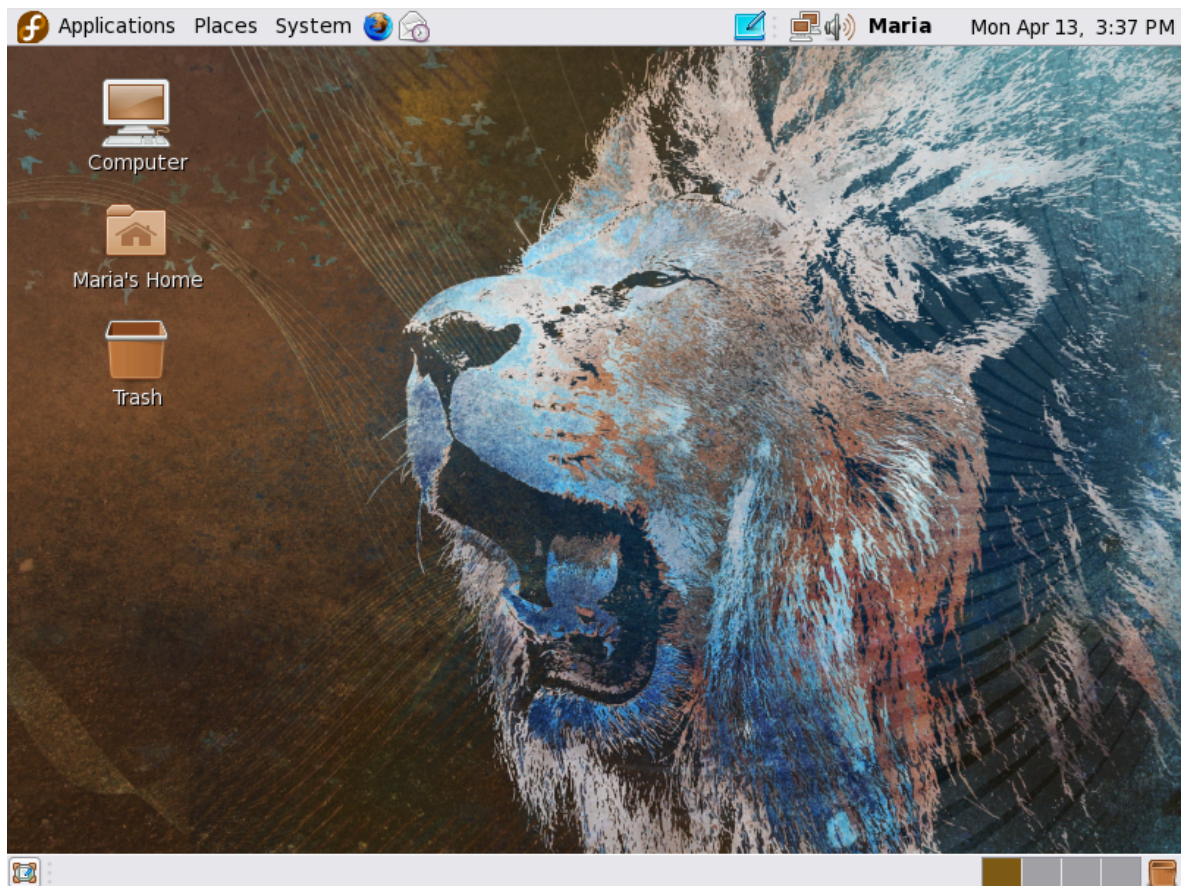
Het herstellen van het wachtwoord van een gebruikersaccount is geen moeilijk proces, maar past niet in het kader van deze gids. Je kunt om hulp vragen op gebruikersforums of chat rooms voor verdere hulp.

Rondreis op het GNOME bureaublad

Dit hoofdstuk introduceert het GNOME bureaublad in Fedora. Het bureaublad is eenvoudiger te gebruiken als je iets weet van de algemene terminologie die gebruikt wordt, te beginnen met het GNOME bureaublad.

Als je Fedora 11 geïnstalleerd hebt van de Fedora 11 Live image, voor zowel Intel of compatibel (i686), PowerPC (ppc), als 64-bit (x86_64), is GNOME het geïnstalleerde bureaublad. Je kunt details over twee alternative bureaubladen vinden in [Hoofdstuk 4, Rondreis op het KDE bureaublad](#) en [Hoofdstuk 5, Rondreis op het Xfce bureaublad](#).

3.1. Het GNOME bureaublad

Figuur 3.1. Het GNOME bureaublad

Het GNOME bureaublad heeft drie aparte gebieden. Van boven naar onder, zijn dat:

- het *top menu paneel* (de grijze balk bovenin).
- het *bureaublad gebied* (het werkruimte gebied in het midden dat bijna het gehele scherm vult).
- het *venster lijst paneel* (de grijze balk onderin).

3.1.1. Het top menu paneel

Dit paneel loopt langs de top van het scherm. De linker kant bevat:

- het *toepassingen menu*.
- het *locaties menu*.
- het *systeem menu*.
- programma iconen voor het standaard email programma, de webbrowser, en het notitieboekje.

De rechter zijde van het paneel bevat:

- het *mededelings gebied*.
- een geluidsvolume controle
- het *gebruikers wisselen gebied*.
- een klok en kalender

Functie beschrijving

Als je de muiswijzer boven de menu tekst of een icoon houdt, verschijnt een korte beschrijving van zijn functie. Als je op een van deze iconen klikt, dan wordt die toepassing opgestart.

3.1.1.1. Het Toepassingen menu

Dit menu bevat een gecategoriseerde lijst van geïnstalleerde toepassingen, die vernieuwd wordt als nodig wanneer software geïnstalleerd of verwijderd wordt. Als je op **Toepassingen** klikt verschijnt er een uitklap lijst. De standaard geïnstalleerde lijst is:

- **Accessories**
- **Games**
- **Graphics**
- **Internet**
- **Office**
- **Ontwikkeling**
- **Geluid & Video**
- **Systeemgereedschappen**

3.1.1.2. Het Locaties menu

Dit menu is onderverdeeld in vier secties.

- De eerste sectie staat snelle toegang toe naar vaak gebruikte mappen, en maakt het gemakkelijk om je bestandssysteem georganiseerd te houden. Deze verwijzingen zijn:
 - **Persoonlijke map** waar standaard jouw persoonlijke bestanden worden bewaard.
 - **Bureaublad**, een map binnen je **Persoonlijke map** waarin bestanden en mappen worden bewaard die op je bureaublad verschijnen.

- **Documenten**, een map binnen je **Persoonlijke map** bedoeld als een plaats waar je documenten kunt bewaren, zoals die je met een tekstverwerker of spreadsheet programma hebt gemaakt.
- **Muziek**, een map binnen je **Persoonlijke map** bedoeld als een plaats om je muziek bestanden te bewaren.
- **Afbeeldingen**, een map binnen je **Persoonlijke map** bedoeld als een plaats om je foto's en andere afbeeldingen te bewaren.
- **Video's**, een folder binnen je **Persoonlijke map** bedoeld als een plaats om je video's te bewaren.
- **Downloads**, een map binnen je **Persoonlijke map** bedoeld als een plaats om verschillende bestanden te bewaren die je hebt gedownload van het Internet.
- De tweede sectie geeft snelle toegang tot:
 - het **Computer** scherm, waarin je door de bestanden van de computer en alle opslag die op je omputer is aangesloten kunt bladeren.
- De derde sectie geeft verwijzingen naar gereedschappen waarmee je netwerk locaties kunt bekijken en beheren.
 - **Netwerk** laat je de netwerken bekijken waar je computer op is aangesloten, en om toegang te krijgen naar bestanden en andere bronnen die beschikbaar zijn op deze netwerken.
 - **Verbinden met server** laat je verbindingen maken met publieke of locale netwerken.
- De vierde sectie helpt je om snel toegang te krijgen tot elk bestand op het systeem.
 - **Bestanden zoeken** laat je zoeken naar bestanden die opgeslagen in je computer.
 - **Recente documenten** laat je een lijst zien van documenten en mappen die recent geopend zijn.

3.1.1.3. Het Systeem menu

Dit menu is verdeeld in drie secties.

- De eerste geeft toegang tot configuratie gereedschappen.
 - Het **Voorkeuren** menu bevat gereedschappen die alleen effect hebben voor jouw account, en vereisen slechts normale gebruikersrechten. De verwijzingen zijn:
 - **Over mij** bewaart details over jou die je kunt delen met anderen als een elektronisch visitekaartje.
 - **Uiterlijk** past het uiterlijk aan van je bureaublad, inclusief de achtergrond afbeelding.
 - **Assisterende technologieën** laat je software kiezen om gedeeltes van het scherm uit te vergroten of om de inhoud van het scherm voor te lezen.
 - **Authorizations** laat je toe om de software op je computer selectief bepaalde taken automatisch uit te voeren zonder ingrijpen van jou.
 - **Bluetooth** configureert Bluetooth apparaten om te werken met je computer.
 - **Standaardprinter** specificeert de standaard te gebruiken printer.
 - **Desktop Effecten** zet speciale visuele effecten voor het bureaublad aan of uit.

- **Schermbestuur** stelt de resolutie en andere details in voor je scherm.
- **Bestandsbeheer** bepaalt hoe bestanden en mappen gepresenteerd worden.
- **Invoermethode** laat je methodes kiezen voor de invoer van talen die geen alfabet gebruiken, zoals sommige Indiase en Oost Aziatische talen.
- **Toetsenbord** specificeert het soort toetsenbord dat je met deze computer gebruikt.
- **Sneltoetsen** stelt de toetscombinaties in voor het uitvoeren van bepaalde taken in bepaalde programma's, of meer algemeen binnen de bureaublad omgeving.
- **Hoofdmenu** laat je items in de **Toepassingen** en **Systeem** menu's toevoegen, verwijderen, of anders rangschikken. Je kunt ook zelf nieuwe menu's aanmaken.
- **Muis** configureert de knoppen en andere bedieningen op je muis.
- **Netwerkverbindingen** laat de netwerkverbindingen van je computer zien en laat je ze instellen.
- **Netwerkproxy** laat je een *proxy server* instellen voor je computer.
- **PalmOS-apparaten** koppelt je computer met persoonlijke digitale assistenten (PDA's) die het PalmOS operating systeem gebruiken.
- **Uw bestanden delen** laat je jouw documenten en andere bestanden delen met andere gebruikers op deze computer of met gebruikers op andere computers op een netwerk.
- **Energiebeheer** configureert je computer om anders te functioneren bij andere energie instellingen.
- **Standaardtoepassingen** laat je kiezen aan welke toepassingen je de voorkeur geeft om bepaalde taken uit te voeren.
- **Bureaublad op afstand** laat jou of anderen toe om toegang te krijgen tot het bureaublad van je computer vanaf een locatie op afstand over een netwerkverbinding.
- **Schermb beveiliging** stel je schermbeveiligingsthema in.
- **Software Updates** specificeert hoe je wilt dat je computer software vernieuwingen afhandelt als deze beschikbaar komen.
- **Geluid** laat je geluiden kiezen om acties of gebeurtenissen op je computer te begeleiden.
- **Opstarttoepassingen** kiest toepassingen die automatisch opstarten als je inlogt.
- **Vensters** bepaalt het uiterlijk van de vensters waarbinnen toepassingen verschijnen.
- Het **Beheer** menu bevat gereedschappen die effect hebben op het gehele systeem en root rechten nodig hebben. Deze gereedschappen vragen om het rootwachtwoord als ze gestart worden.
 - **Software toevoegen/verwijderen** laat je de software veranderen die op het systeem geïnstalleerd is.
 - **Authenticatie** laat je controleren hoe het systeem gebruikers verifieert die proberen in te loggen.

- **Opstartlader** laat je jouw standaard boot regel kiezen en hoelang de opstartboodschap getoond wordt.
 - **Datum en tijd** staat je toe om de systeem datum en tijd te veranderen.
 - **Firewall** laat je een firewall opzetten en configureren voor je computer.
 - **Taal** laat je de standaard taal veranderen.
 - **Logical Volume Management** laat je LVM configureren in een grafische omgeving.
 - **Netwerk** staat configuratie toe van je netwerk verbindingen en apparaten.
 - **Netwerkkapparaatbeheer** laat je jouw netwerkkapparaten beheren.
 - **Afdrukken** laat je jouw printers instellen.
 - **Root-wachtwoord** laat je het rootwachtwoord voor het systeem veranderen.
 - **SELinux Management** laat je de beveiligings instellingen veranderen die je computer beschermen.
 - **Services** laat je beslissen welk voorzieningen zullen draaien als het systeem start.
 - **Software Sources** laat je software repositories aan of uitzetten.
 - **Software Update** kijkt naar software vernieuwingen voor jouw geselecteerde software bronnen.
 - **Gebruikers en groepen** laat je gebruikers en groepen toevoegen of verwijderen.
- De tweede sectie geeft toegang tot de hulp documentatie, te samen met informatie over het Fedora project, het GNOME project en informatie over je computer en zijn operating systeem.
 - **Hulp** is de gids voor vragen over GNOME.
 - **info over GNOME** vertelt je over GNOME en de mensen die het gemaakt hebben.
 - **Over Fedora** is een gids die documentatie bevat over het Fedora project.
 - **Over Deze Computer** geeft basis informatie over je computer en verwijzingen naar de proces en hulpmiddelen monitor.
 - De derde sectie bevat toegangen naar
 - **Beeldscherm vergrendelen** start de schermbeveiliging of maakt het scherm zwart. Het zal om je wachtwoord vragen om de sessie weer op het scherm te openen.
 - **afmelden** van de huidige sessie.
 - **Afsluiten** geeft je de opties om **Slaapstand**, **Herstarten**, of **Uitzetten** te kiezen voor je computer.

Root wachtwoord

Als je computer om je root wachtwoord vraagt betekent dat je een gebied binnengaat dat de werking of prestaties van je systeem zal veranderen. Let goed op de boodschappen

die het programma geeft en wees ervan overtuigd dat je de veranderingen echt wilt maken.

3.1.1.4. Toepassing starters

Deze serie iconen naast het menu geven snelle toegang tot vaak gebruikte toepassingen. Deze iconen worden *starters* genoemd.

De icoon voor **Mozilla Firefox**, een webbrowswer.

De icoon voor **Evolution**, een email client en persoonlijke informatie beheerder.

De icoon voor **Tomboy**, notitieboek software

Om meer starters aan het paneel toe te voegen, klik je rechts in het paneel en je selecteert **Toevoegen aan paneel**. Je kunt ook starters toevoegen die zich in het **Toepassingen** menu bevinden. Klik rechts op de toepassing die je wilt toevoegen en selecteer **Deze starter toevoegen aan het paneel**.

3.1.1.5. Het mededelingen gebied

Het mededelingen gebied laat iconen zien die je er attent opmaken dat er iets nieuws op je computer gebeurt. Bijvoorbeeld, je email programma kan hier een icoon laten zien om de aankomst van een nieuwe email aan te geven, of je printer software kan hier een icoon laten zien om aan te geven dat een document nu wordt afgedrukt.

3.1.1.6. Geluidsvolume controle

De geluidsvolume controle staat je toe om snel het totale geluidsvolume van je computer te veranderen. Klik op de icoon om een schuifknop te zien, en gebruik dan de muis om de schuifknop op het gewenste volume te zetten. Als je dubbel-klikt op het icoon verschijnt een volume controle scherm waarin je het volume van verschillende geluidsbronnen afzonderlijk kunt veranderen.

3.1.1.7. Het gebruikers wisselen gebied

Als je op de huidige gebruikersnaam klikt naast de klok, verschijnt een lijst van beschikbare gebruikers. Om naar een ander gebruikersaccount te gaan, selecteer je die gebruikersnaam.

3.1.1.8. Klok en kalender

Om de kalender te bereiken, klik je op klok rechts in het paneel. Als je dubbel-klikt op een datum, opent de **Evolution** persoonlijke informatie beheerder.

3.1.2. Het bureaublad gebied

Het standaard bureaublad gebied, of *werkblad*, bevat drie iconen:

- de **Computer** icoon. Als je dubbel-klikt op dit icoon, verschijnt een venster dat alle beschikbare opslag apparaten in de computer bevat. Deze worden ook getoond in het **Locaties > Computer** menu.
- de **Persoonlijke map** icoon, welke de locatie voorstelt waar alle bestanden, zoals muziek, films, en documenten, van de ingelogde gebruiker standaard worden bewaard. Er is een verschillende persoonlijke map voor elke gebruiker, en gebruikers kunnen elkaars persoonlijke mappen standaard niet bereiken.
- de **Prullenbak** icoon. Als je normaal een bestand wilt verwijderen, is het niet definitief van je systeem verwijderd. In plaats daarvan wordt het naar de prullenbak map gestuurd, die je kunt bereiken met deze icoon. Om een bestand permanent van je systeem te verwijderen, moet je de prullenbak *leeg maken*. Om de prullenbak leeg te maken, klik je op de icoon en je selecteert **Prullenbak legen**.

Permanently deleting files

Om de prullenbak over te slaan en een bestand definitief te verwijderen, houdt je de **Shift** toets ingedrukt als je het bestand verwijderd.

Het Fedora Live CD bureaublad heeft ook een icoon voor het installeren van Fedora op je harde schijf. Extra iconen kunnen verschijnen afhankelijk van je systeem. Bijvoorbeeld, het aanbrengen van een USB stick zal een icoon veroorzaken te gebruiken voor toegang tot de stick.

3.1.2.1. Het bureaublad gebruiken

Rechts-klikken op het bureaublad gebied laat een menu zien met acties die gerelateerd zijn met het bureaublad gebied. Bijvoorbeeld, de **Werkbladachtergrond wijzigen** actie laat je een andere afbeelding of foto kiezen om op het bureaublad getoond te worden. Voeg programma iconen toe aan je bureaublad door rechts te klikken op de icoon van het programma en je selecteert **Deze starter op het bureaublad zetten**.

3.1.3. Het venster lijst paneel

Dit paneel heeft vier onderdelen:

- De **Bureaublad tonen** knop, aan de linker kant, wordt gebruikt om alle open vensters te verbergen en het bureaublad gebied te laten zien. Deze functie is nuttig als de open toepassingen een belangrijk werkblad bestand of icoon verbergen. Om de vensters weer te herstellen, klik je opnieuw op de **Bureaublad tonen** knop en alle vensters komen terug op hun vorige plaats.
- Alle geopende toepassingen verschijnen als knop-iconen in het middelste deel van het venster lijst paneel. Het laat alle toepassingsvensters zien die in gebruik zijn in de bureaublad werkomgeving, of deze nu zichtbaar zijn of verborgen. Een verborgen vensterknop heeft een witte achtergrond. Het huidige geselecteerde toepassingsvenster heeft een grijze achtergrond, hiervan wordt gezegd dat

deze in *focus* is. Gewoonlijk is dit de toepassing waarvan het venster boven alle andere ligt in het scherm. Om van een draaiende toepassing naar een andere te gaan met de muis, klik je op de knop van de gewenste toepassing in het paneel.

Use the key combination **Alt+Tab** to switch between open windows

Holding down the **Alt** key and pressing the **Tab** key will open a small window containing icons of all of your open windows. Repeatedly pressing the **Tab** key cycles through the icons. Release both keys on your selection to pull it to the front

- De *Werkbladwisselaar* is een groep van vierkantjes meest rechts gelegen. Ze laten je verwisselen van *werkblad*. Werkbladen zijn al lange tijd een eigenschap van UNIX en Linux bureaublad omgevingen. Elk werkblad biedt een apart bureaublad waar toepassingen kunnen worden georganiseerd, elk met een overeenkomstig venster lijst paneel. Standaard zijn er vier werkbladen beschikbaar. Om dit aantal te veranderen, klik je rechts op de werkbladwisselaar en kies je **Voorkeuren**.

Verwisselen van werkblad

Gebruik de toetscombinatie **Ctrl+Alt+Left Arrow** of **Ctrl+Alt+Right Arrow** om te wisselen van werkblad.

Houd de **Ctrl** en **Alt** toetsen ingedruwd en druk op of de **Linkse pijl** toets of de **Rechtse pijl** toets om cyclisch door de beschikbare werkbladen op je systeem heen te gaan.

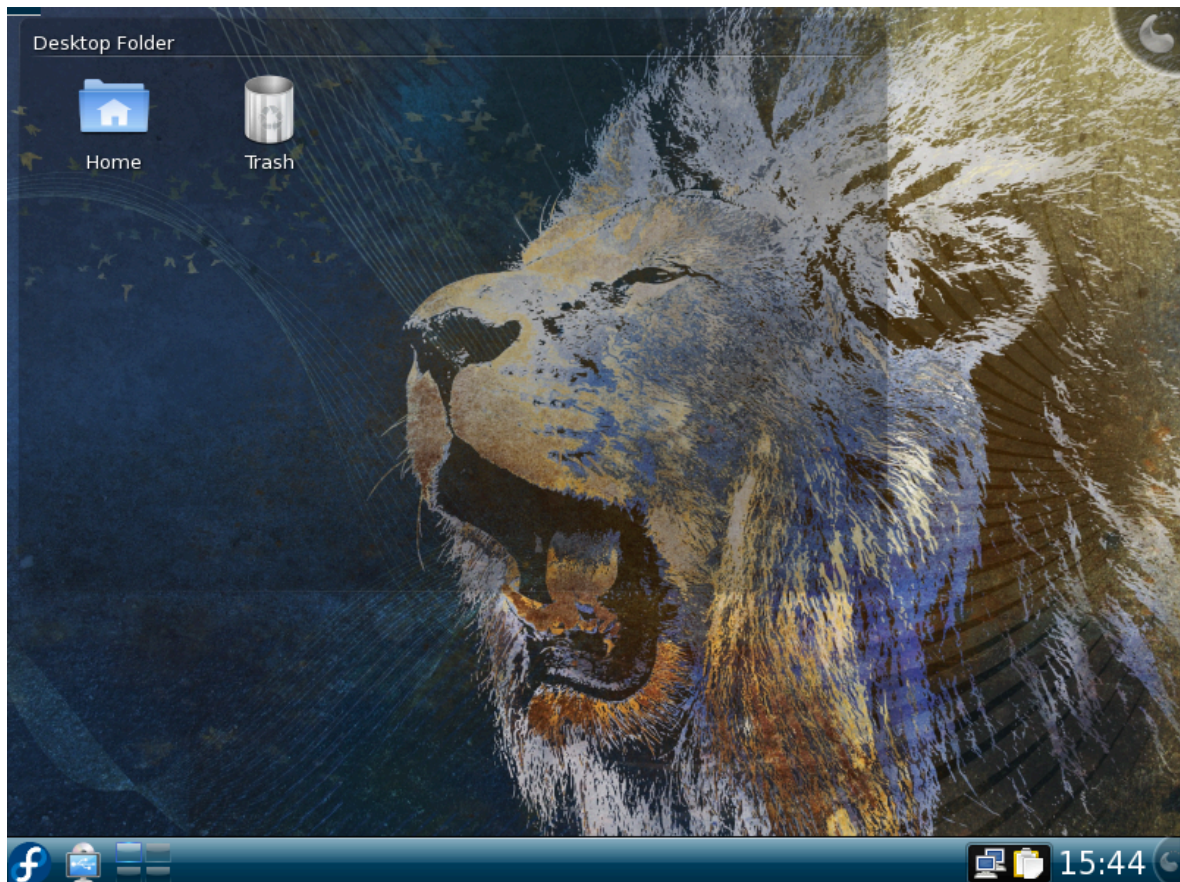
- De **Prullenbak** icoon helemaal rechts in het venster lijst paneel werkt hetzelfde als de **Prullenbak** icoon in het bureaublad gebied. Als je een bestand verwijdert, wordt het naar deze locatie verhuisd. Rechts-klikken op de **Prullenbak** icoon geeft de opties voor **Prullenbak openen**, of **Prullenbak legen**, de prullenbak te **Verwijderen van paneel**, of **Vastzetten op paneel**.

Rondreis op het KDE bureaublad

Dit hoofdstuk introduceert het KDE bureaublad in Fedora 11. Het is gemakkelijker om uit te leggen hoe je het bureaublad gebruikt, als eerst de algemene terminologie wordt uitgelegd die in het KDE bureaublad gebruikt wordt.

4.1. Het KDE bureaublad

Als je Fedora 11 hebt geïnstalleerd van de Fedora 11 KDE Live CD, is KDE het standaard bureaublad op je computer. Als je Fedora 11 hebt geïnstalleerd van de Fedora DVD, is je standaard bureaublad GNOME, en is KDE beschikbaar als een optie op het login scherm. [Hoofdstuk 3, Rondreis op het GNOME bureaublad](#) beschrijft het GNOME bureaublad.

Figuur 4.1. Het KDE bureaublad

Het KDE bureaublad heeft twee hoofdgebieden:

- Het *bureaublad gebied*
- Het *KDE paneel*

The layout and location of these items can be customized, but the term used for each of them remains the same.

Het bureaublad gebied is de grote ruimte waar vensters getoond worden. Iconen voor de **Home** map en **Pullenbak** zijn gelegen in de linker bovenhoek van dit gebied, binnen een getint gebied wat de inhoud van een map voorstelt (in dit geval de **Bureaubladmap**).

Het KDE paneel ligt langs de onderkant van het scherm. Het bevat de **Kickoff Programmastarter**, **Apparaatmelding** en toepassingsstarters, het laat de draaiende toepassingen zien als knoppen, en geeft toegang tot de bureaubladwisselaar (pager), kalender, en de klok.

De volgende paragrafen beschrijven het KDE bureaublad gebied en het KDE paneel in meer detail.

4.2. Het KDE bureaublad gebied

Voordat er extra iconen aan toegevoegd zijn, is het bureaublad gebied tamelijk leeg en bevat alleen de iconen voor de **Home** map en **Prullenbak**, die zich in een gebied bevinden die de inhoud van de **Bureaubladmap** voorstelt. Je kunt iconen aan aan het bureaublad voor toepassingen of locaties toevoegen door ze op te zoeken in het **Kickoff Programmastarter** menu, er rechts op klikken en daarna te klikken op **Aan bureaublad toevoegen**.

Recht-klikken in het bureaublad geeft een menu met acties die gerelateerd zijn aan het bureaublad gebied. Bijvoorbeeld, het selecteren van **Instellingen van het uiterlijk** laat je de achtergrond van het bureaublad en het bureaubladthema veranderen. Je kunt het uiterlijk van je bureaublad ook veranderen door te klikken op de *plasma gereedschappendoos* in de bovenste rechterhoek van het scherm.

4.3. Het KDE paneel

Standaard heeft het KDE paneel de volledige breedte van de onderkant van het scherm en bevat de volgende bedieningen, ook wel *widgets* genoemd:

- de **Kickoff Programmastarter**. In Fedora 11, wordt deze weergegeven met een icoon met het Fedora "Infinity" logo. De **Kickoff Programmastarter** geeft je toegang tot software en opslaglocaties van je computer, en laat je ook systeem gerelateerde taken uitvoeren. Het wordt in meer detail beschreven in [Paragraaf 4.3.1, "De Kickoff Programmastarter"](#).
- de **Apparaatmelding**. Dit widget laat apparaten of media zien die aangesloten of ingebracht zijn op je computer, zoals een USB flash apparaat of een CD. Als je de muiswijzer boven het icoon houdt laat het de aparaten of media zien. Klik op dit widget om een menu te zien waarmee je interactie kunt hebben met het apparaat of de media.
- de **Pager**, welke je laat omschakelen tussen meerdere *bureaubladen* op je computer. Meerdere bureaubladen (of *werkruimtes*) zijn al lange tijd een eigenschap van UNIX en Linux bureaubladomgevingen. Elk bureaublad geeft een apart beeld waarbinnen verschillende toepassingen draaien. Standaard zijn vier bureaubladen geconfigureerd. Klikken op een van de vervaagde bureaubladen laat je naar dat bureaublad toegaan, je kunt ook omschakelen tussen de bureaubladen door de **Alt** toets ingedruwd te houden en op de **F1**, **F2**, **F3**, of **F4** toets te duwen. Om meer bureaubladen toe te voegen, klik je rechts op **Pager** en klik dan op **Pager-instellingen>Bureaubladen instellen....**
- *toepassingsstarters* – iconen waarop je kunt klikken om een bepaalde toepassing te starten. Standaard zijn er geen geïnstalleerd. Je kunt starters toevoegen door rechts te klikken op de icoon van de toepassing in de **Kickoff Programmastarter**, en te klikken op **Aan paneel toevoegen**.
- de **Taakbeheerder**, deze laat knoppen zien voor elke toepassing die draait. Klikken op een van deze knoppen brengt die toepassing naar de voorgrond van je huidige bureaublad.

Use the key combination **Alt+Tab** to switch between open windows

Holding down the **Alt** key and pressing the **Tab** key will open a small window containing icons of all of your open windows. Repeatedly pressing the **Tab** key cycles through the icons. Release both keys on your selection to pull it to the front

- het **Systeemblad**, deze laat **Klipper** (een klembord toepassing) zien en geeft statusinformatie, zoals de status van de netwerkverbindingen of resterende accucapaciteit.
- een klok. Klik op de klok om een kalender te zien, of klik-rechts op de klok om de klok-instellingen te veranderen.
- de *plasma gereedschap*kist voor het paneel. Hier klikken laat je de grootte en proporties van het paneel veranderen, en de volgorde van de widgets die het laat zien rangschikken.

4.3.1. De Kickoff Programmastarter

De **Kickoff Programmastarter** bevat:

- **Favorieten** – je favoriete toepassingen en locaties. Klik rechts op een toepassing of map icoon om het aan deze lijst toe te voegen. De beginlijst bestaat uit:
 - **Webbrowser** – **Konqueror**, de standaard webbrowser die met KDE geïnstalleerd wordt.
 - **Systeeminstellingen**, laat je jouw computer instellen naar je persoonlijke wensen.
 - **Bestandsbeheerder**, laat je door de bestanden en mappen van jouw computer bladeren. De standaard bestandsbeheerder geïnstalleerd met KDE is **Dolphin**.
- **Programma's** – de programma's geïnstalleerd op jouw computer, gerangschikt in de volgende groepen:
 - **Administration**
 - **Development**
 - **Educatie**
 - **Games**
 - **Graphics**
 - **Internet**
 - **Multimedia**
 - **Office**
 - **Settings**
 - **System**
 - **Hulpmiddelen**

- **Bestanden/mappen zoeken**
- **Help**
- **Persoonlijke map**
- **Computer** – geeft informatie over je computer, en verwijzingen naar belangrijke plaatsen in hem.
 - **Systeeminstellingen**, laat je jouw computer instellen naar je persoonlijke wensen.
 - **System informatie**, laat informatie over jouw computer zien
 - **Persoonlijke map**, jouw **Persoonlijke map**, de standaard opslag locatie voor jouw documenten en media bestanden.
 - **Netwerk**, laat informatie zien over je netwerk verbindingen en laat je de netwerkinstellingen veranderen.
 - **Hoofdmap**, de map die alle andere bestanden en mappen op je systeem bevat.

Waarschuwing

Verplaats of verwijder geen items van deze map of je moet er zeker van zijn dat je weet wat je doet. Als je items in deze map verplaatst of verwijderd, kun je de Fedora installatie zodanig beschadigen dat deze niet meer werkt.

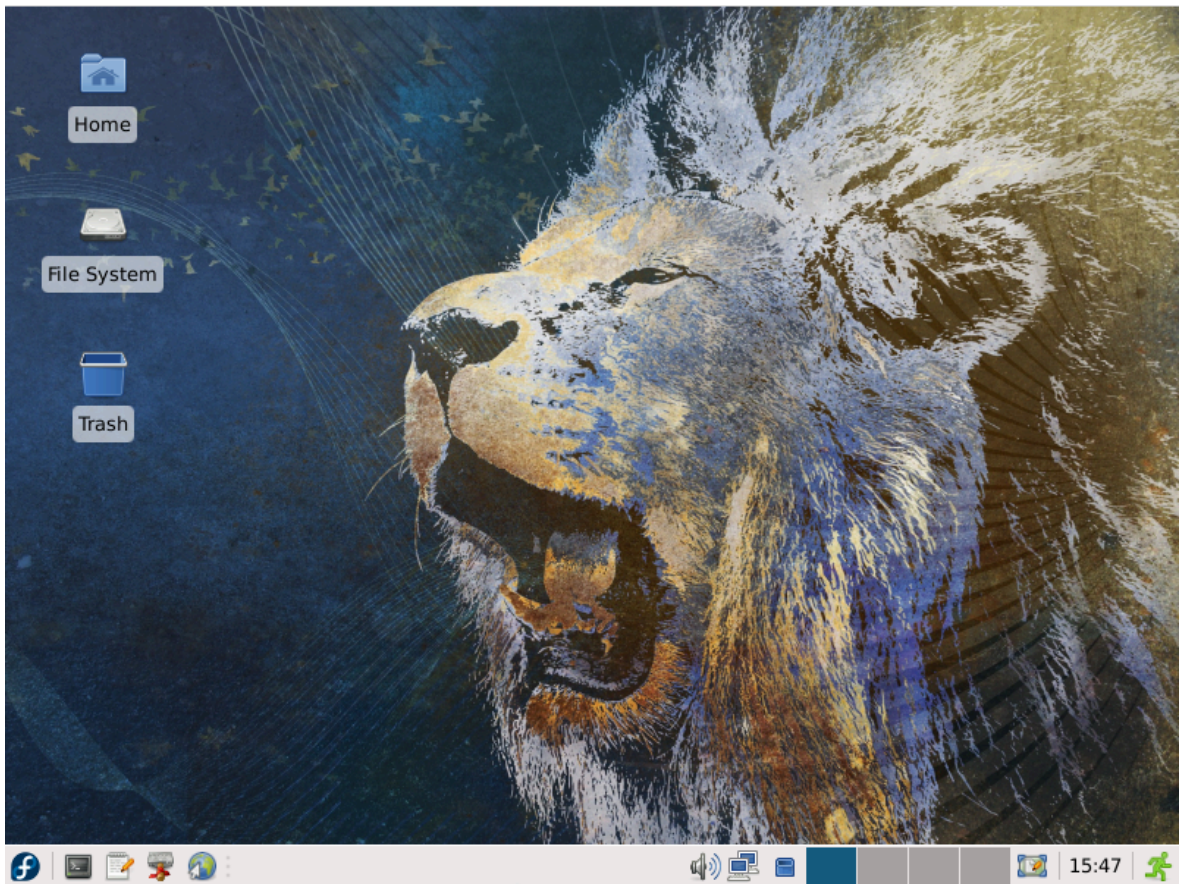
- **Prullenbak**, deze bevat bestanden en mappen die je van je systeem hebt verwijderd.
- **Recentelijk gebruikt** – toepassingen en documenten die je recentelijk hebt gebruikt.
- **Verlaten** – opties om je werk op de computer te stoppen.
 - **Afmelden** beëindigt je sessie, maar laat de computer aanstaan.
 - **Vergrendelen** laat je ingelogd, maar maakt het scherm zwart en voorkomt interactie met de computer totdat je jouw wachtwoord intypt.
 - **Gebruiker wisselen** laat je ingelogd, maar laat een andere gebruiker inloggen op de computer.
 - **Schijf-slaapstand** zet je computer in de pauze stand zonder uit te loggen.
 - **Herstarten** start je computer opnieuw op.
 - **Afsluiten** zet je computer uit.

Rondreis op het Xfce bureaublad

Dit hoofdstuk introduceert het **Xfce 4** bureaublad in Fedora. Het is gemakkelijker om uit te leggen hoe je het bureaublad gebruikt, als eerst de algemene terminologie wordt uitgelegd die in het **Xfce 4** werkblad gebruikt wordt.

5.1. Het Xfce 4 bureaublad

Een algemene reden om het **Xfce 4** bureaublad te gebruiken is om een bureaublad omgeving met vele mogelijkheden te hebben voor een computer of laptop met een beperkt geheugen.

Figuur 5.1. Het Xfce bureaublad

Het **Xfce 4** bureaublad heeft drie verschillende gebieden. Van boven naar beneden zijn dat:

- het *scherm lijst paneel*.
- het *bureaublad gebied*.
- het *menu paneel*.

The layout and location of these items can be customized, but the term used for each of them remains the same.

Het venster lijst paneel ligt boven in het scherm. Het bevat de **Bureaublad tonen** icoon, en laat de draaiende toepassingen zien als knoppen, en geeft toegang tot de bureaubladwisselaar en de prullenbak.

Het bureaublad gebied is de grote ruimte tussen de twee panelen. De **Bestandsysteem**, **Persoonlijke map**, en **Prullenbak** iconen liggen in de linker bovenhoek van dit gebied.

Het menu paneel ligt onder in het scherm. Aan de linker zijde bevat het een aantal standaard iconen die software toepassingen starten, en rechts zijn iconen voor een klok, snel gebruikerswisselen, geluidsvolume controle en een mededelingen gebied.

De volgende paragrafen beschrijven het **Xfce 4** menu paneel, bureaublad gebied, en venster lijst paneel in meer detail.

5.1.1. Het Xfce 4 menu paneel

Dit paneel bevat een aantal *starters* voor algemene programma's. Om zijn uiterlijk aan te passen, klik je rechts op het paneel en je selecteert **Eigenschappen**.

- **Xfce menu** bevat alle programma's.
- **Command Prompt** bevat de console
- **Editor** is de algemene tekstverwerker Mousepad.
- **File Manager** is het bestandsbeheer programma Thunar.
- **Web Browser** is de populaire Firefox webbrowser.
- **Geluidsvoorkeuren** rechts-klikken met de muis laat je het geluid uitzetten en je voorkeuren in te stellen.
- **Mededelingen gebied**
- **Trash**
- **Bureaubladwisselaar** laat je naar een ander bureaublad omschakelen. Standaard zijn er vier bureaubladen ingesteld.
- **Bureaublad tonen** verkleint alle open vensters en laat een schoon werkgebied zien.
- **Klok** is een algemene klok die aangepast kan worden door er rechts op te klikken.
- **Afsluiten** is de knop waarop je moet klikken om uit te loggen, te herstarten, en Xfce af te sluiten.

Rechts-klikken op de klok rechts in het paneel geeft toegang tot een menu waarmee je:

- de weergave van de klok kunt veranderen voor een 12 of 24 uren formaat.
- de stijl van de klok kunt veranderen van digitaal naar b.v. analoog.

Uitloggen uit Xfce 4 geeft je een mogelijkheid om van gebruikersnaam te veranderen, deze knop is naast de klok.

5.1.2. Het Xfce 4 bureaublad gebied

Voordat er extra iconen aan het bureaublad zijn toegevoegd, heeft het bureaublad gebied standaard drie iconen:

- **Bestandsysteem** – bevat alle aangekoppelde volumes (of schijven) van je computer; deze zijn ook allemaal beschikbaar door op het **Xfce Menu** te klikken en dan **Bestandsmanager** te selecteren.

- **Persoonlijke Map** – hier worden standaard alle bestanden - zoals muziek, films en documenten - bewaard die behoren tot de ingelogde gebruiker. Er is een andere persoonlijke map voor elke gebruiker en gebruikers kunnen elkaars persoonlijke mappen niet benaderen.
- **Prullenbak** – verwijderde bestanden worden hierin verplaatst. Maak de **Prullenbak** leeg door rechts op de Prullenbak icoon te klikken en dan **Prullenbak Legen** te kiezen.

Permanently deleting files

Om een bestand definitief te verwijderen, zonder dat het verhuist naar de **Prullenbak**, houd je de **Shift** toets ingedruwd als je het bestand verwijdert.

Rechts-klikken in het bureaublad laat een menu zien met acties die gerelateerd zijn met het bureaublad gebied. Bijvoorbeeld, klikken op **Bureaublad instellingen** laat je een andere afbeelding of foto kiezen om op het bureaublad te tonen.

5.1.3. Het Xfce 4 venster lijst paneel

De **Xfce Menu** knop bestaat uit verschillende onderdelen:

- **Run Program...**
- **Terminal**
- **Bestandsmanager**
- **Web Browser**
- **Voorkeuren**
- **Administration**
- **Accessories**
- **Development**
- **Games**
- **Graphics**
- **Multimedia**
- **Netwerk**
- **Office**
- **Other**
- **System**
- **Help, Xfce info, en Uitloggen knoppen**

Geopende toepassingen verschijnen als knoppen in het middelste deel van het venster lijst paneel.

Het toepassingsvenster dat *focus* heeft verschijnt als een ingedrukte knop. Gewoonlijk is dit de toepassing waarvan het venster op dit moment boven alle andere ligt in het scherm. Om van een

draaiende toepassing om te schakelen naar een andere, klik je op de knop van de gewenste toepassing in de venster lijst.

Use the key combination **Alt+Tab** to switch between open windows

Het ingedruwd houden van de **Alt** toets terwijl je op de **Tab** toets tikt laat je door alle open toepassingen rondgaan.

Media

Als je *media* (zoals een CD, DVD, harde schijf, of flash apparaat) inbrengt of aansluit op je computer, zal Fedora dat automatisch herkennen en het beschikbaar maken voor gebruik. Er wordt een icoon op je bureaublad geplaatst en in het **Locaties** menu in **GNOME**. Op het **KDE** bureaublad wordt een icoon in het onderste paneel geplaatst naast de **pager**.

In **GNOME** moet je media *ontkoppelen* voordat je het van je computer kunt verwijderen. Om dit te doen, klik je rechts op de icoon van het apparaat en je selecteert **Volumen ontkoppelen** of **Volumen uitwerpen**, afhankelijk van het type media dat je gebruikt; tijdens dit proces worden achtergebleven veranderingen in de data naar het apparaat *geschreven*, zodat het veilig zonder data verlies verwijderd kan worden. Het verwijderen van media zonder te ontkoppelen kan vernielde data tot gevolg hebben, je zult je data later niet terug kunnen krijgen.

Er zijn verscheidene multi-media toepassingen beschikbaar voor de **GNOME** en **KDE** bureaubladen. Deze toepassingen zullen in beide Fedora bureaublad omgevingen werken. Om software pakketten te installeren die je nog niet hebt, refereer je naar [Hoofdstuk 17, Software beheren](#). Je kunt toepassingen installeren met de **PackageKit** toepassing of op de commandoregel met gebruik van **Yum**.

6.1. ISO images

De instructies in dit hoofdstuk refereren op verscheidene plaatsen naar *image bestanden*. In deze context is een *image bestand* (of *schijf image*) een archief bestand van een *optische schijf*, in een formaat zoals gedefinieerd is door de International Organization for Standardization (ISO). ISO image bestanden hebben gewoonlijk een **.iso** toevoeging. De naam ISO komt van het *ISO 9660 bestandssysteem* dat gebruikt wordt voor CD-ROM media, maar een ISO image kan ook een *Universal Disk Format* (UDF) bestandssysteem bevatten omdat UDF backwards-compatibel is met ISO 9660. Een ISO image bevat alle data van de bestanden die zich in de gearchiveerde CD of DVD bevinden. Ze zijn niet-gecomprimeerd opgeslagen.

Naast de data van de bestanden bevat het ook alle metadata van het bestandssysteem, inclusief opstart code, structuren en attributen. ISO images ondersteunen geen *multi-track*, ze kunnen dus niet gebruikt worden audio CD's, VCD, en hybride audio CD's

6.2. CD's of DVD's schrijven

Fedora bevat ondersteuning voor het schrijven naar CD's en DVD's. Dit betekent dat je bestanden permanent naar CD's en DVD's kunt *branden* voor backup, bestand verplaatsing, of elke andere reden.

Vereiste hardware

Niet alle optische apparaten (CD of DVD stations) zijn geschikt om nieuwe media te branden. Een eenvoudige manier om te controleren of je optische media kunt branden is te kijken naar de voorkant van je schijfstation. Het moet de mogelijkheden van het station aangeven. Je kunt ook het model van je station on-line opzoeken. Een nog makkelijker manier is om te proberen een schijf te branden, als je de optie voor het branden van schijven niet kunt selecteren, is dat waarschijnlijk geen probleem in Fedora, maar je station ondersteunt deze handeling gewoonweg niet.

6.2.1. CD/DVD Creator gebruiken om media te branden in GNOME

Hoe open je CD/DVD Creator

Om **CD/DVD Creator** te openen, selecteer je **Toepassingen > Systeemgereedschap > CD/DVD Creator**. De handleiding kan gevonden worden door op de **F1** toets te duwen of door te klikken op **Hulp > Inhoud** in de top menu balk.

To create a data disc:

1. Sleep de bestanden en mappen die je naar de CD of DVD wilt schrijven naar de **Cd/dvd branden** folder.
2. Breng een beschrijfbare CD of DVD aan in je schrijfstation. Als je deze stap als eerste doet opent de **CD/DVD Creator** gewoonlijk automatisch. Als dat niet het geval is, kun je de **CD/DVD Creator** instellen om automatisch te openen door naar **Systeem > Voorkeuren > Hardware > Multimedia Systems Selector >** en op de **Audio** en **Video** tabs **Autodetect** te selecteren in het uitklapmenu.
3. Klik op de **Naar schijf schrijven** knop, of kies **Bestand > Naar schijf schrijven**.

Hier kun je kiezen om naar je CD of DVD te schrijven, of naar een *Image-bestand*. Een image bestand (*ISO*) is een normaal bestand dat op je computer opgeslagen wordt en die je later naar een CD kunt schrijven.

Als je normale data copieert kun je een naam voor je CD of DVD opgeven in het **Schijfnaam** veld en een *schrijfsnelheid* selecteren op de uitklaplijst onder **Schrijfopties**. Je zult ook de grootte van je data zien die naar de schijf wordt geschreven.

4. Druk op de **Schrijf** knop om je data naar de CD of DVD te branden.

Een image bestand branden

Om een *schijf image* naar een CD of DVD te branden, klik je rechts op het schijf image bestand, en je kiest **Openen met Cd's branden** van het menu. Als je een schijf image brandt, kun je de schijfnaam en de schrijfsnelheid niet kiezen.

To make a copy of a CD or DVD

1. Insert the disc you want to copy.
2. Choose **Places > CD/DVD Creator** from the top panel menu bar.
3. Klik-rechts op de **CD** icoon, en kies **Schijf kopiëren**.
4. Volg de **Naar schijf schrijven** dialoog als hierboven. Als je slechts een optisch station hebt, zal het programma eerst een bestand op je computer maken. **CD/DVD Creator** zal de originele schijf uitwerpen, en je vragen naar een blanke schijf om naar te branden.

6.2.2. K3b gebruiken om media te branden in KDE

K3b is standaard niet geïnstalleerd van de Live CD of the DVD. Als je geen toegang hebt tot het Internet, kun je de Fedora DVD gebruiken om **K3b** te installeren. Nadat je **K3b** geïnstalleerd hebt met een van deze twee methodes, kun je het programma starten door op **Kickoff Programmastarter > Programmas's > Multimedia > CD- en dvd-brandprogramma** te klikken.

Als de toepassing opent worden de *actieknoppen* getoond onder in het venster:

- **Nieuw audio-cd-project**
- **Nieuw gegevens-cd-project**
- **Nieuw gegevens-dvd-project**
- **CD kopiëren**

Om bestanden aan je **K3b** project toe te voegen, sleep je de bestanden naar het project vlak onder in het scherm. Alles in dit project vlak zal naar je optische medium gebrand worden.

Als je klaar bent om de bestanden of mappen naar de schijf te branden klik je op de **Branden** knop.

Om een ISO image bestand te branden, gebruik je **Hulpmiddelen > DVD-iso-image branden**. Ga naar het .iso bestand en selecteer het, en klik dan op de **Starten** knop.

6.2.3. GnomeBaker gebruiken in GNOME

GnomeBaker is standaard niet geïnstalleerd van de Live CD of de DVD. Als je geen toegang hebt tot het Internet, kun je de Fedora DVD gebruiken om **GnomeBaker** te installeren. Start het programma op door **Toepassingen > Geluid en Video > GnomeBaker** te selecteren.

Onder in het venster van **GnomeBaker** zijn drie knoppen:

- **Data DVD**, om bestanden en mappen naar een DVD te branden.
- **Data CD**, om bestanden en mappen naar een CD te branden.
- **Audio CD**, om een audio CD te maken.

Om een specifiek bestand naar een CD, of DVD, te branden klik je op de **Data CD**, of **Data CD** knop en je sleept de bestanden, of mappen, van het bovenste vlak naar het onderste vlak. Je kunt de bestanden, of mappen, ook selecteren, en dan op de **+Toevoegen** knop duwen om ze aan het vlak toe te voegen.

Volg dezelfde procedure om een Audio CD te maken, maar begin dan met de **Audio CD** knop.

Om een ISO image bestand te branden,

1. Selecteer **Tools > Schrijf DVD Image** of **Tools > Schrijf CD Image** van het top menu.
2. Navigeer naar het image bestand, selecteer het, en klik op de **OK** knop.
3. Klik op de **Start** knop in het volgende venstern om te bevestigen dat je de schijf image wilt branden.

6.3. Opstartbare USB media maken

Met het **liveusb-creator** programma kun je USB media een opstartbare copie van Fedora laten bevatten. Dit laat je Fedora op een machine draaien zonder dat je veranderingen hoeft te maken op de harde schijf van de computer, mits de computer in staat is om van USB media op te starten en ook ingesteld is om dat te doen.

Om een opstartbare copie van Fedora op USB media te maken, heb je het volgende nodig:

- een USB media apparaat met tenminste 800 MB vrije ruimte. USB media komen vaak voor in de vorm van flash apparaten, ook wel USB pen, USB stick, of USB sleutels genoemd; of als een extern

verbonden harde schijf. Bijna alle media van dit type is geformateerd als een vfat bestandssysteem. Je kunt opstartbare USB media maken op media die geformateerd is als ext2, ext3, of vfat.

De Fedora installatie heeft ongeveer 800 MB nodig. Naast deze ruimte zul je ook wat ruimte willen reserveren zodat Fedora bestanden kan opslaan, zoals documenten of software installaties. Deze documenten en programma's zijn voor je beschikbaar iedere keer als je een computer opstart met dit USB media apparaat, omdat ze op het apparaat zelf zijn opgeslagen en niet op de computer waarin het geplugd wordt. Deze eigenschap is een belangrijk voordeel van het draaien van Fedora van Live USB media vergeleken met een Live CD.

USB image schrijven is niet-destructief

Bestaande data op de media wordt niet beschadigd en er is geen reden om je media te herpartitioneren of herformateren. Het is echter altijd een goed idee om van belangrijke data een backup te maken voordat je gevoelige schijf operaties uitvoert.

Ongewone USB media

In enkele gevallen met vreemd geformateerde of gepartitioneerde USB media, kan het schrijven van de image mislukken.

- een copie van de Fedora Live CD of Fedora KDE Live CD, of een verbinding met het Internet. Het **liveusb-creator** programma copieert de bestanden van een Fedora Live CD of Fedora KDE Live CD om een opstartbare USB media te maken. Als je geen Fedora Live CD of Fedora KDE Live CD hebt, kan **liveusb-creator** een CD image downloaden van het Internet. Omdat deze CD image echter een heel groot bestand is, vind je deze aanpak misschien niet praktisch als je geen snelle Internet verbinding hebt.
- het **liveusb-creator** programma, voor Fedora of Microsoft Windows. Aanwijzingen om dit programma te krijgen staan in de volgende paragrafen specifiek voor ieder operating systeem.

6.3.1. USB image maken in Windows

1. Download het **liveusb-creator** programma voor Microsoft Windows op <http://fedorahosted.org/liveusb-creator>.
2. Volg de aanwijzingen die op de site gegeven worden en in het **liveusb-creator** programma om de opstartbare USB media te maken.

6.3.2. USB image maken in Fedora

Je kunt **liveusb-creator** installeren door te klikken op **Systeem > Beheer > Software toevoegen/verwijderen**, daarna zoek je naar **liveusb-creator** en je installeert het.

Je kunt het programma ook installeren vanaf de commandoregel met het volgende commando:

```
# yum install liveusb-creator
```

Om **liveusb-creator** te openen klik je op **Toepassingen > Systeemgereedschap > liveusb-creator**. Om opstartbare live USB media te maken,

1. type je wachtwoord in.
2. kies of je een bestaande Live CD wilt gebruiken met **Use existing Live CD** en geef zijn locatie op je computer op, of een Fedora versie te downloaden met **Download Fedora** en selecteer een bestand in het *uitklap menu*.
3. Selecteer je doel apparaat voor je Fedora installatie met **Target Device**, zoals een USB geheugen stick.
4. selecteer hoeveel permanent geheugen je wilt hebben met **Persistent Storage**. Dit is de ruimte die Fedora kan gebruiken om documenten en andere bestanden op te slaan.

Nadat je al je keuzes hebt gemaakt druk je op de **Create Live USB** knop om het proces te starten.

Bezoek de [liveusb-creator web pagina](http://liveusb-creator.org)¹ voor meer informatie.

Een andere optie om een USB image te maken is:

Advanced usage

This content is written for the more advanced user. It assumes that you are comfortable with the command line and have a relatively good knowledge of Linux terminology. It is probably not necessary to using Fedora as a desktop user, but can help a desktop user expand his or her knowledge base and face more complicated troubleshooting issues.

1. Installeer het "livecd-tools pakket" met het volgende commando:

```
su -c 'yum -y install livecd-tools'
```

2. Plug je USB media in.
3. Zoek de apparaatnaam op voor je USB media. Als de media een volumenaam heeft, kijk je voor die naam in **/dev/disk/by-label** of gebruik **findfs**

```
su -c 'findfs LABEL="MijnLabel"'
```

Als de media geen volumenaam heeft, of je weet die niet, raadpleeg dan de **/var/log/messages** log voor details:

```
su -c 'less /var/log/messages'
```

4. Gebruik het **livecd-iso-to-disk** commando om de ISO image naar de media te schrijven:

```
su -c 'livecd-iso-to-disk the_image.iso /dev/sdX1'
```

Vervang *sdX1* met de apparaatnaam voor de partitie op de USB media. De meeste flash apparaten en externe harde schijven gebruiken maar een partitie. Als je dit veranderd hebt of je hebt vreemde gepartitioneerde media, moet je andere bronnen voor hulp raadplegen.

¹ <http://fedorahosted.org/liveusb-creator>

Verbinden met het Internet

Fedora bevat een grafisch programma om je te helpen de verschillende verbindingen en netwerk interfaces in te stellen. **KDE** wordt standaard meegenomen en laat eenvoudig beheer toe van ingestelde verbindingen.

7.1. GNOME

Om het Netwerkconfiguratie programma in GNOME op te starten, ga je naar de **Systeem > Beheer > Netwerk** menu ingang. Als je als gewone gebruiker werkt vraagt het programma om het root wachtwoord.

7.2. KDE

Om het Netwerkconfiguratie programma in KDE op te starten, navigeer je naar **Kickoff Programmastarter > Programma's > Beheer > Netwerkconfiguratie**. Als je als een gewone gebruiker werkt vraagt het programma naar het root wachtwoord.

7.3. PPPoE configureren

PPPoE verbindingen worden voornamelijk gebruikt voor xDSL verbindingen. PPPoE staat voor Point-to-Point Protocol over Ethernet.

In het hoofdscherm klik je op de **Nieuw** knop en dan kies je **XDSL-verbinding** in de linker kolom, en je klikt op de **Vooruit** knop om verder te gaan.

In het volgende scherm, vul je de naam van de xDSL aanbieder in, en de gebruikersnaam en wachtwoord die bij dit account horen. Als er meer dan een Ethernet apparaat in het systeem aanwezig is, wees er dan zeker van dat het juiste apparaat geselecteerd is in het uitklap menu met de naam **Ethernetapparaat**. Klik op **Vooruit** om verder te gaan.

Om deze netwerk verbinding te starten als het systeem opstart, klik je op de betreffende regel in de hoofd dialoog , en klik dan op de **Bewerken** knop. Wees er zeker van dat het **Apparaat bij starten computer activeren** hokje is gevinkt. Om uit te vinden hoe je deze verbinding handmatig kunt activeren refereer je naar [Paragraaf 7.6, "NetworkManager"](#).

7.4. DHCP verbinding

DHCP is standaard aangezet

Fedora configureert netwerk interfaces standaard om DHCP te gebruiken. Je zult deze instructies alleen nodig hebben als DHCP om wat voor reden dan ook is uitgezet.

DHCP verbindingen worden algemeen gebruikt bij kabelmodems, Local Area Networks (LAN's), en de meeste brede band Internet verbindingen voor thuis en klein-zakelijk gebruik.

Om DHCP voor een bepaald netwerk interface aan te zetten, start je **Netwerkconfiguratie** op, je selecteert de juiste regel voor de interface en je klikt op **Bewerken**. Wees er zeker van dat **Automatisch IP_adres instellingen verkrijgen met** geselecteerd is en op dhcp ingesteld is.

7.5. Statisch ingesteld IP-adres

Om een netwerk interface in te stellen voor een statisch IP adres, klik je op de netwerk interface in het hoofd dialoog, en klik daarna op de **Bewerken** knop. Wees er vervolgens zeker van dat **Statisch ingestelde IP-adres** is geselecteerd, en vul de relevante gegevens in de **Handmatige IP-adres instellingen** sectie.

Voor een statisch IP adres is het ook nodig om de details in de **DNS** tab van de hoofd dialoog in te vullen.

7.6. NetworkManager

Hoewel **NetworkManager** standaard is geïnstalleerd in Fedora, is het niet standaard aangezet. **NetworkManager** aanzetten kan eenvoudig gedaan worden door naar **Systeem > Beheer > Services** te gaan en **NetworkManager** aan te klikken.

Opmerking

Wees er zeker van om de veranderingen op te slaan, anders worden de veranderingen niet weggeschreven. Om hem meteen te starten moet je **NetworkManager** selecteren en op de **Aanzetten** knop klikken.

NetworkManager vereenvoudigt het proces om je laptop of desktop computer met het netwerk te verbinden. Als je het programma hebt aangezet moet je de **NetworkManager-applet** icoon zien.

Als het is aangezet kun je rechts-klikken op de icoon en draadloze of bekabelde netwerken aanzetten. Ze beide aanzetten heeft geen effect op de werking van **NetworkManager**.

Als je een draadloos netwerk hebt dat wordt ondersteund door Fedora dan klik je links op de icoon en je selecteert je draadloze netwerk in de lijst. Een venster wordt geopend die vraagt om details van je netwerk, **NetworkManager** zal die informatie gebruiken om te verbinden met het netwerk.

7.7. Draadloos

Fedora bevat een aantal draadloze firmware en methodes om gesloten-bron firmware te installeren. **NetworkManager** werkt automatisch met de drivers die je in Fedora geïnstalleerd hebt.

De volgende draadloze drivers zijn beschikbaar in de Fedora repositories:

Firmware naam	Firmware beschrijving
ipw2100-firmware	Intel IPW2100
iwl3945-firmware	Intel IPW3945
iwl4965-firmware	Intel IPW4965
b43	Broadcom PCI/Cardbus
b43legacy	Broadcom PCI/Cardbus
adm8211	Admtek PCI/Cardbus
p54	Prism54 USB en PCI/Cardbus
zd1211rw	Zydas USB
rtl8180	Realtek PCI/Cardbus

Firmware naam	Firmware beschrijving
rtl8187	Realtek USB
rt2x00	Ralink USB en PCI/Cardbus
ath5k	Atheros PCI/Cardbus
ipw2200	Intel IPW2200
orinoco/hostap	Prism2

Als je een van deze drivers nodig hebt, installeer je de software met **PackageKit** door naar **Systeem > Beheer > Software toevoegen/verwijderen** te gaan of gebruik de commandoregel. Bijvoorbeeld, om de iw13945 firmware te installeren:

```
su -c 'yum install iw13945'
```

Je kunt naar software zoeken in **PackageKit** door het zoekveld te gebruiken, of je gebruikt de commandoregel. Bijvoorbeeld, om de orinoco software te zoeken:

```
su -c 'yum search orinoco'
```


Opmerking

Een huidige fout in sommige van de firmware veroorzaakt het draadloze indicatie lampje niet brandt, dit betekent niet dat de draadloze kaart is uitgezet.

7.8. Bureaublad op afstand

Fedora heeft bureaublad op afstand standaard geïnstalleerd.

- In GNOME, selecteer je **Systeem > Voorkeuren > Bureaublad op afstand**
- In KDE selecteer je **Kickoff Programmastarter > Programma's > Internet > Bureaublad delen**

'Bureaublad delen' is eenvoudig aan te zetten door **Andere gebruikers toestaan uw bureaublad te bekijken** aan te vinken. Als je anderen wilt toestaan je bureaublad te besturen kun je de instelling daarvoor ook aanvinken.

Toegang tot het Web

Voor toegang tot het *World Wide Web* (Web) gebruikt Fedora standaard **Mozilla Firefox** in Gnome en **Konqueror** in KDE. Er zijn vele andere browsers beschikbaar om in de behoefte van verschillende gebruikers te voorzien. **Dillo** is een voorbeeld van een licht-gewicht browser, en browsers zoals **lynx**, **w3m**, en **elinks** zijn gebaseerd op een tekst console.

Naast het feit dat ze voldoen aan de standaarden, hebben de browsers **Firefox** en **Konqueror** nog veel functionaliteit boven het standaard webpagina's afzoeken. Dit hoofdstuk legt uit hoe je sommige van de meer populaire functionaliteit kunt gebruiken, en geeft verwijzingen naar verdere informatie.

Het Internet kan ook gebruikt worden om bestanden te versturen. Dit hoofdstuk behandelt verschillende manieren om dit te doen met gebruik van grafische toepassingen maar ook met de commandoregel. Als je bestanden wilt versturen met email, dan moet je waarschijnlijk [Hoofdstuk 9, Communicatie](#) lezen. Dat is vaak de beste keuze voor kleine bestanden zoals plaatjes en documenten.

8.1. Bladeren in webpagina's

Firefox en **Konqueror** zijn de aanbevolen web browsers voor de meeste gebruikers. Als je een meer licht-gewicht browser nodig hebt (in het bijzonder als je een trager systeem gebruikt), wil je misschien **Dillo** proberen. Als je de commandoregel gebruikt, dan wil je misschien **lynx**, **w3m**, of **elinks** gebruiken. Geen van deze programma's zijn standaard geïnstalleerd in Fedora, maar kunnen geïnstalleerd worden met gebruik van de instructies in [Hoofdstuk 17, Software beheren](#).

8.1.1. Firefox gebruiken

Om **Firefox** in GNOME te starten, selecteer je **Toepassingen > Internet > Firefox webbrowswer** of je gebruikt de icoon op het paneel. Om **Firefox** in KDE te starten, kies je **Kickoff Programmastarter > Programma's > Internet > Webbrowser Firefox**.

Firefox heeft veel meer mogelijkheden dan hier besproken worden; je kunt meer informatie over **Firefox** vinden op de Mozilla Firefox website: <http://www.mozilla.org/support/firefox/>.

8.1.1.1. Het web navigeren

Fedora start **Firefox** met een standaard persoonlijke pagina die verwijzingen geeft naar nuttige sites verwant aan Fedora. Navigeer naar andere webpagina's door het web adres – ook de *universal resource locator*, of URL genaamd – in de lange navigatiebalk bovenin het **Firefox** scherm te typen, waarmee het de plaats inneemt van **http://start.fedoraproject.org**.

Als je de URL niet kent, type je een sleutelwoord (of woorden) in de zoekbalk rechts van de navigatiebalk, en druk daarna op de **Enter** toets. De zoekmachine die je zoekopdracht uitvoert kan veranderd worden door links-klikken op de logo in de zoekbalk. Je zult een lijst van opties zien zoals *Google*, *Yahoo*, *eBay*, *Amazon*, en *Creative Commons*.

Net zoals andere webbrowsers, maakt **Firefox** het mogelijk om een webpagina te bewaren voor latere toegang door het toe te voegen aan een lijst met *bladwijzers*. Gebruik de toetscombinatie **Ctrl+D** om een bladwijzer te maken voor de pagina die je bekijkt. Om bladwijzers te beheren, gebruik je het **Bladwijzers** menu in de top van het **Firefox** venster. Je kunt ook een levende bladwijzer (een *feed*) maken dat automatisch checkt voor vernieuwingen voor een pagina met een *RSS* of *Atom* feed. Als

een feed beschikbaar is voor een bepaalde webpagina, zal er een oranje icoon in de rechterhoek van de adresbalk zijn als je die pagina bezoekt. Klik links op de feed icoon en een voorvertoning van de feed is te zien. Kies hier de manier waarop je wilt abonneren op de feed.

Gebruik je favoriete feed lezer

Firefox kan een aantal populaire op het web gebaseerde opties gebruiken voor het abonneren op feeds, zoals *Bloglines*, *My Yahoo*, en *Google Reader*, maar ook de levende bladwijzer van **Firefox** zelf. Een andere optie is het gebruik van een desktop feed lezer die je kunt installeren, zoals **Liferea**.

8.1.1.2. Tabs

Open een nieuwe tab met **Ctrl+T**. Een blanke pagina wordt getoond en een nieuwe balk is beschikbaar onder de navigatiebalk waar alle open tabs getoond worden, om maar een andere om te schakelen klik je links op de gewenste tab. Om een tab te sluiten kun je, of rechts klikken om het **context menu** te bereiken, of op de "X" op de tab te klikken.

Navigeren met een groot aantal open tabs kan lastig zijn. Om het gemakkelijker te maken, gebruik je het pijl icoon rechts op de tabsbalk. Klik hierop om een lijst van alle open tabs te zien waarnaar je om kan schakelen door het relevante item in de lijst te kiezen.

8.1.1.3. Uitbreidingen

Firefox is ontworpen om gematigd snel en licht-gewicht te zijn. Als resultaat is functionaliteit die in andere browsers gevonden wordt misschien niet standaard beschikbaar. Om dit probleem op te lossen heeft het **Firefox** team de browser uitbreidbaar gemaakt, dus het is eenvoudig om *extensions* te maken en te integreren die nieuwe functionaliteit aan de browser toevoegen.

Om extensions, plug-ins, en thema's te beheren en te installeren, selecteer je het **Tools > Add-ons** menu item. Nieuwe extensions kunnen gevonden worden door **Firefox** add-on site te bezoeken op <https://addons.mozilla.org/en-US/firefox/>. Om een extension van deze site te installeren volg je de **Install** link, en als erom gevraagd wordt klik je op **Install Now**.

Thema's, plugins en zoek machines

Firefox kan ook uitgebreid worden door nieuwe zoekmachines toe te voegen aan de zoekbalk, nieuwe thema's te installeren om het uiterlijk aan te passen, en nieuwe plugins te installeren die het gebruik van Java of andere web technologieën toestaan. Dit alles kan gevonden worden op de add-ons site van Mozilla Firefox.

8.1.2. Konqueror gebruiken

Om **Konqueror** in KDE te starten, kies je **Kickoff Programmastarter > Webbrowser**. Om **Konqueror** in GNOME te starten kies je **Toepassingen > Internet > Konqueror**.

Konqueror op de GNOME en Xfce desktoppen

Konqueror wordt standaard geïnstalleerd met het KDE bureaublad, maar niet met de GNOME of Xfce bureaubladen. Als je **Konqueror** wilt gebruiken op de GNOME of

Xfce bureaubladen, moet je het eerst installeren. Refereer naar *Hoofdstuk 17, Software beheren* voor instructies over het toevoegen van nieuwe software op je systeem.

8.2. Bestanden versturen

Geavanceerd gebruik

This content is written for the more advanced user. It assumes that you are comfortable with the command line and have a relatively good knowledge of Linux terminology. It is probably not necessary to using Fedora as a desktop user, but can help a desktop user expand his or her knowledge base and face more complicated troubleshooting issues.

Fedora bevat verscheidene programma's voor het transporteren van bestanden tussen verschillende computer op het netwerk (of op het Internet). Een van de meest voorkomende methodes wordt *File Transfer Protocol* (FTP) genoemd. Er zijn verscheidene grafische programma's om FTP te gebruiken beschikbaar, zoals **FileZilla** en **gFTP**. Je kunt ook commandoregel programma's gebruiken zoals **ftp**, **lftp**, en **sftp**.

FTP is niet veilig

Als je bestanden transporteert over een publiek netwerk (zoals het Internet), wil je misschien FTP niet gebruiken. FTP transporten kunnen eenvoudig onderschept worden, en FTP data is niet versleuteld. Voor meer veiligheid, gebruik je SFTP, welke je data versleuteld over SSH.

8.2.1. FileZilla gebruiken.

FileZilla is een toepassing die je toestaat om bestanden met FTP te versturen met gebruik van een eenvoudige grafische interface. Zoals vele FTP toepassingen, heeft het twee belangrijke ruiten: een bestandsbrowser voor je lokale machine, en een bestandsbrowser voor de machine op afstand. Op deze manier, kun je bladeren naar een bestand op een server op afstand en dit bestand slepen-en-laten-vallen in een map op je lokale host.

Om **FileZilla** te installeren, refereer je naar *Hoofdstuk 17, Software beheren*. Je kunt **FileZilla** installeren door, of **PackageKit** te gebruiken, of **Yum** te gebruiken op de commandoregel. Meer informatie over FileZilla is beschikbaar op <http://filezilla-project.org/>.

FTP met webbrowsers

Als je geen bestand hoeft te versturen, maar alleen een moet binnenhalen, kun je **Firefox**, **Konqueror**, en vele andere webbrowsers gebruiken. Blader eenvoudig in de adresbalk naar de FTP server, en wees er zeker van dat je opgeeft dat je FTP wilt gebruiken. In het algemeen zal je intypen **ftp://ftp.server.com**, waarin *ftp.server.com* het adres van de FTP server is.

8.2.1.1. Verbinden met een server

Om te verbinden met een FTP server in **FileZilla**, moet je eerst de server toevoegen aan je *Sitebeheer*. Je kunt Sitebeheer op drie manieren openen:

- Klik op **Bestand > Sitebeheer**
- Klik op het eerste icoon links in de gereedsschapbalk
- Gebruik de toetsenbord toetscombinatie **Ctrl+S**

Als de **Sitebeheer** dialoog open is, klik je op de **Nieuwe site** knop. Het eerste wat **FileZilla** wil weten is de naam waarmee je naar deze server wilt verwijzen. Er zal een tekst invulveld zijn onder **Mijn sites** op de linker helft van de dialoog. Hier type je een willekeurige naam in die je wilt gebruiken om naar de nieuwe server te verwijzen. Deze naam heeft geen enkele technische betekenis; kies iets wat gemakkelijk voor jou is.

In de rechter zijde van de dialoog, moet je de volgende informatie opgeven:

Host

Dit is het adres van de server. Als de server een URL (zoals **ftp.server.com**) heeft, kun je dit hier intypen. Anders moet je het *IP adres* invullen. Een IP adres is van de vorm *A.B.C.D*, waarin *A*, *B*, *C*, en *D* gehele getallen zijn tussen 0 en 255 (inclusief). De server waarmee je wilt verbinden moet je deze informatie geven.

Poort

Je hoeft in dit veld alleen maar een waarde in te vullen als de server niet de standaard gebruikt (poort 21 voor FTP, poort 22 voor SFTP).

Servertype

Hier kun je kiezen tussen FTP, SFTP, FTPS, of FTPES. Alleen FTP en SFTP zullen hier besproken worden.

Inlogtype

Dit veld staat je toe om te kiezen hoe je je bekend wilt maken aan de server. Deze informatie moet opgegeven worden door de server waarmee je verbinding probeert te maken.

Gebruiker, Wachtwoord, Account

Deze velden zijn alleen actief als je bepaalde inlogtypes hebt gekozen. Als ze actief zijn, moet je ze gebruiken om je gebruikersnaam, wachtwoord, en account voor de externe server in te vullen.

Commentaar

Dit veld heeft geen technische betekenis. Het kan gemakkelijk voor je zijn om hier een opmerking of iets anders over de server te noteren.

Als je de velden hebt ingevuld, klik je op **OK** om Sitebeheer te sluiten, of **Verbinden** om Sitebeheer te sluiten en daarna onmiddellijk verbinding te maken met de FTP server. Klikken op **Annuleren** zal alle veranderingen die je in Sitebeheer hebt gemaakt negeren en de dialoog sluiten.

Om later een verbinding te maken met een server die je al toegevoegd hebt aan Sitebeheer, klik je op de server waarmee je wilt verbinden en klik daarna op **Verbinden**.

8.2.1.2. Bestanden versturen

Als je succesvol met een server verbonden bent, moet je statusboodschappen zien verschijnen in de top ruit die aangeven dat je verbonden bent met de externe server. De rechtse bestandbrowser ruit moet ook de inhoud van de externe map laten zien waarmee je verbonden bent.

Om een bestand te verplaatsen, gebruik je eenvoudig slepen-en-laten-vallen van de ene bestandsbrowser naar de andere. Je kunt ook een bestand in een ruit selecteren, een map in de andere, en op de juiste pijlknop klikken van het bestand te verplaatsen.

8.2.2. FTP op de commandoregel

Om het **ftp** programma te gebruiken, type je **ftp** in op een console prompt. Je moet nu in een FTP shell komen die er zo uit ziet:

```
ftp>
```

Om een lijst van commando's te krijgen, type je **help**. Om een eenvoudige beschrijving van een commando te krijgen, type je **help commando**. Deze gids behandelt slechts een paar van deze commando's; lees over de rest meer in de **ftp** man pagina.

8.2.2.1. Verbinden met een FTP server

Om in te loggen op een ftp server, gebruik je het **open** commando. De syntax is **open ftp.server.com poort**. Hierin is *ftp.server.com* de FTP server waarmee je wilt verbinden. Het is niet nodig om een poort op te geven met dit commando behalve als je verbindt naar een niet-standaard poort. De standaard poort voor FTP is 21. Als alternatief kun je ook verbinden met een FTP server als je het **ftp** programma opstart. Om dit te doen gebruik je de syntax **ftp ftp.server.com portpoort**. Hierin is de *port* optie weer optioneel.

8.2.2.2. Bestanden beheren

FTP wordt vaak gebruikt om een bestand op te halen van een publieke server. Je kunt dit bestand van de server halen door het **get bestand** commando te gebruiken, waarin *bestand* de naam of het pad van het bestand is dat je op wilt halen. Om alle bestanden te zien in de map waarmee je verbonden bent, kun je het **ls** commando gebruiken. Je kunt ook **pwd** gebruiken om te zien in welke map je op dit moment bent, en daarna **cd** om je map te veranderen.

Om een bestand naar een server te sturen, type je **put bestand** in, waarin *bestand* de naam van of het pad naar het bestand is dat je wilt versturen. Om alle bestanden in je locale map (niet de FTP map op afstand) te zien, type je **lcd**. Je kunt ook **lcd map** intypen om van map te veranderen op je locale machine.

8.2.2.3. SFTP op de commandoregel

Secure FTP, of SFTP, is een versleutelde versie van FTP. Het verbindt met de server op afstand met behulp van een secure socket layer, zoals SSH. Dit betekent dat het een veel veiliger oplossing is dan de traditionele FTP. Gebruik het **sftp** commando om de client te starten. De syntax is bijna identiek aan die voor FTP.

8.2.2.4. Secure copy (SCP)

Een andere optie voor het overbrengen van bestanden tussen twee computers met SSH is het gebruiken van het **scp** commando. Dit probeert dezelfde syntax te gebruiken als het standaard

Hoofdstuk 8. Toegang tot het Web

copieer commando (**cp**), met het verschil dat je servers op afstand kunt opgeven. Bijvoorbeeld, om een bestand naar server op afstand te sturen, type je

```
$ scp lokaalbestand gebruiker@server:/bestemmings/map/
```

Je kunt op dezelfde manier een bestand ophalen:

```
$ scp gebruiker@server:/pad/naar/gewenstbestand bestemmingsbestand
```

Of zelfs tussen twee servers op afstand:

```
$ scp gebruiker1@server1:/pad/naar/bron gebruiker2@server2:/pad/naar/doel
```

Iedere keer dat je een server op afstand benadert, zal je gevraagd worden naar je legitimatie (zoals een gebruikersnaam en wachtwoord).

Communicatie

Fedora kan gebruikt worden om elektronische berichten te sturen en om in real time te communiceren met mensen over de hele wereld met instant messaging en chat rooms. In GNOME wordt **Evolution** standaard gebruikt om elektronische berichten (email) te sturen. **Evolution** kan ook gebruikt worden als een persoonlijke informatie beheerder, of *PIM*. Je kunt een kalender bijhouden, een takenlijst beheren, en een adresboek te onderhouden.

In KDE wordt **Kmail** standaard gebruikt om emails te versturen. Omdat **Kmail** geen kalender bevat, wordt een kalender programma met de naam **KOrganizer** toegevoegd als onderdeel van de **KDE PIM** suite. Er is ook een programma met de naam **Kontact** welke **KMail**, **Korganizer** en andere KDE PIM programma's samenbundelt met een enkele interface (vergelijkbaar met **Evolution** van GNOME).

Thunderbird is een open-bron mail client onderhouden door Mozilla. Het is erg uitbreidbaar , met een online plug-in bibliotheek vergelijkbaar met **Mozilla Firefox**. **Claws Mail** is een meer lichtgewicht email client en nieuwslezer, welke ook uitbreidbaar is met extra plug-in's. Standaard gebruikt **Claws Mail** alleen maar platte tekst emails.

Pidgin en **Kopete** zijn alle twee Instant Messaging (IM) programma's die je laten praten met mensen in real-time door het gebruik van chat netwerken zoals AIM, Yahoo! Messenger, of Gmail chat. **XChat** is de standaard grafische IRC client voor GNOME en **Konversation** is de standaard IRC client voor KDE. **ChatZilla** is een IRC client die geïnstalleerd wordt en gebruikt wordt met de **Firefox** webbrowser. Deze clients kunnen allemaal verbinden met *IRC* servers die chat rooms aanbieden voor mensen over de hele wereld om specifieke onderwerpen te bespreken.

9.1. Evolution

Evolution is een email programma met veel eigenschappen. Naast email, bevat Evolution een *persoonlijke informatie beheerder* (PIM), een kalender, een taakbeheerder, en een adresboek voor je contacten. Meer documentatie voor **Evolution** is beschikbaar op: <http://www.gnome.org/projects/evolution/documentation.shtml>

9.1.1. Evolution instellen

Om een email account in te stellen:

1. Start **Evolution**
 - in GNOME, selecteer **Toepassingen > Kantoor > Evolution** in de top menu balk.
 - in KDE, klik je op de **Kickoff Programmastarter > Programma's > Internet > Email** menu ingang.
2. Als het programma voor de eerste keer gestart wordt laat het de **Evolution instellingen-assistent** zien. Beantwoordt deze vragen met behulp van informatie van je ISP of email aanbieder.
 - Het **Identiteit** scherm heeft betrekking op persoonlijke informatie over het account, waaronder **Volledige naam**, **Organisatie**, en **Adres**. Er is ook een **Antwoordadres** veld, waar je kunt opgeven dat ontvangers van een email van dit account kunnen antwoorden naar een ander emailadres dan die waar de email vandaan komt.
 - De **E-mail ontvangen** en **E-mail versturen** schermen vereisen beide informatie van de email aanbieder.

Om in de toekomst een nieuw account toe te voegen, of een bestaand account te veranderen, start je de Evolution voorkeuren dialoog uit het **Bewerken > Voorkeuren** menu. In de dialoog die verschijnt, duw je op de **Toevoegen** knop om **Evolution Account Assistent** opnieuw op te starten.

9.1.2. Evolution gebruiken

Evolution laat je emails maken, opslaan, en versturen door het klikken op de juiste knoppen in het menu.

Versturen & ontvangen

Laat **Evolution** alle email versturen en ontvangen

Nieuw

Opent een nieuw bericht dialoog.

Beantwoorden

Beantwoordt de persoon die jou een email gestuurd heeft.

Allen beantwoorden

Beantwoordt iedereen die was toegevoegd aan de email die je hebt ontvangen.

Doorsturen

Stuurt de email boodschap door aan een ander persoon.

Afdrukken

Maak een afdruk van de email.

Verwijderen

Verwijder de email boodschap.

Spam

Markeer de email als spam.

Geem spam

Als je per ongeluk de email als spam gemarkeerd hebt, kun je met deze knop het spam label verwijderen.

Annuleren

Annuleert datgene waar **Evolution** mee bezig was.

Vorige

Ga naar de vorige email in je map.

Volgende

Ga naar de volgende email in je map

9.2. Thunderbird

Thunderbird is het email programma van Mozilla. Om **Thunderbird** te installeren, refereer je naar [Hoofdstuk 17, Software beheren](#). Je kunt **Thunderbird** installeren door, of **PackageKit** te gebruiken, of op de commandoregel met **Yum**. Meer informatie over **Thunderbird** is beschikbaar op: <http://www.mozilla.org/support/thunderbird/>. Je kunt uitbreidingen (add-ons) voor Thunderbird vinden op: <http://www.linux.com/feature/51026/> en <https://nic-nac-project.org/~kaosmos/index-en.html/>.

9.2.1. Thunderbird instellen

Om je email account in te stellen heb je informatie nodig van je ISP of email aanbieder.

1. Open **Thunderbird**:
 - in GNOME, klik op **Toepassingen > Internet > Thunderbird** in de top menu balk.
 - in KDE, klik je op de **Kickoff Programmastarter > Programma's > Internet > Email** menu ingang.
2. De eerste keer dat je **Thunderbird** opstart, opent de **Accountwizard** om je te begeleiden voor het instellen van je account. Als **Accountwizard** niet opent, selecteer je **Bestand > Nieuw > Account** in het hoofd venster om de wizard te openen.
3. Selecteer **E-mailaccount** en druk op **Volgende**.
4. Vul je naam en email adres in, en klik op **Volgende**.
5. Kies nu **POP** of **IMAP** en type de namen in van de **Inkomende server** en **Uitgaande server** en klik op **Volgende**. Deze informatie moet verkregen zijn van je email aanbieder.
6. In het volgende venster vul je jouw **gebruikersnaam** in voor je email aanbieder. Normaal zijn je **Inkomende** en **Uitgaande** gebruikersnaam hetzelfde. Klik op **Volgende**.
7. Type in wat je wilt voor je **Accountnaam** en klik op **Volgende**. Deze naam wordt gebruikt om het nieuwe account in **Thunderbird** te representeren.
8. Controleer de samenvatting in dit venster. Als er iets veranderd moet worden, klik je op de **Vorige** knop; anders klik je op **Voltooien**. Nu verbindt **Thunderbird** met de server om je email berichten op te halen.
9. Als het ophalen mislukt, vereist jouw email account misschien een beveiligde verbinding. In dat geval, kies je **Bewerken > Accountinstellingen > Serverinstellingen** en je selecteert je beveiligingsinstellingen. Vaak is dit SSL, maar deze informatie moet van je email aanbieder komen.

9.2.2. Het verhuizen van je Thunderbird profiel data van Windows naar Fedora

De **Thunderbird** data profiel map bevat je email berichten, adressen, en programmainstellingen. Om jouw profiel data te verhuizen van Windows naar Fedora vereist dat de data map gecopieerd wordt naar een CD/DVD, geheugen stick, of andere mobiele media. Als je meerdere accounts hebt ingesteld in **Thunderbird**, kunnen die ook verhuisd worden, een voor een, met de volgende stappen:

1. [Zoek je profiel data map op](#)
 - In Windows 2000 of Windows XP, klik je op **Start > Deze Computer > Lokaal station (C:) > Documents and Settings > JeGebruikersnaam > Application Data > Thunderbird > Profiles**. De profile data map ziet eruit als **xxxxx.default**, waarin xxxxx een reeks van willekeurige cijfers en letters is.

Als je de Application Data map niet kunt vinden

Als je de **Application Data** map niet kunt vinden, ga dan naar het top menu en selecteer **Extra > Mapopties > Weergave** en vink het vakje **Verborgene bestanden en mappen weergeven** aan.

Als je de map nog steeds niet kunt vinden, klik dan: **Start > Uitvoeren**, type **%AppData%** en duw op **Enter**.

- In Windows Vista, klik je op **Start > Deze Computer > C: > Gebruikers > JouwGebruikersnaam > AppData > Roaming > Thunderbird > Profiles**. De profile data mat ziet er uit als **xxxxx.default**, waarin xxxxxx een reeks van willekeurige cijfers en letters is.

Als je de Application Data map niet kunt vinden

Als je de **Application Data** map niet kunt vinden, selecteer dan **Start > Controle paneel > Klassieke afbeelding > Mapopties > Weergave** en vink het vakje **Verborgene bestanden en mappen weergeven** aan.

Als je de map nog steeds niet kunt vinden, klik dan: **Start**, type **%AppData%** in het **Start Zoeken** veld en duw op **Enter**.

2. Copieer je profile data map naar verwijderbare media

Klik rechts op de profile data map en selecteer: **Kopieren naar > CD/DVD of USB stick**. Druk daarna op de **Vorige** knop tot je terug bent in **Deze Computer** en controleer of de map is weggeschreven naar de media.

3. Copieer je profile data map naar Fedora

Stel je email account(s) eerst in

Om de map naar Fedora te verhuizen moet je een email account, of accounts, hebben ingesteld in **Thunderbird** op je Fedora installatie. Als je een email account hebt ingesteld, maakt **Thunderbird** de profile data map voor dat account. Als die map nog niet bestaat, heb je nog geen doel voor de map op je verwijderbare media. Refereer naar *Paragraaf 9.2.1, "Thunderbird instellen"*.

- a. Open de Thunderbird profile data map in Fedora:
 - In Gnome, klik **Locaties > Persoonlijke map > .thunderbird > xxxxxx.default**, waarin xxxxxx een random reeks van letters en cijfers is. Merk op dat deze reeks verschilt van de reeks die je zag in je **Thunderbird** installatie onder Windows.

Als je de .thunderbird map niet kunt vinden

Als in je Fedora installatie origineel een vroege versie van **Thunderbird** geïnstalleerd was, kan je profile data map onder **.mozilla-thunderbird** zijn in plaats van **.thunderbird**.

Als je geen **.thunderbird** map en ook geen **.mozilla-thunderbird** map kunt vinden in je **Persoonlijke Map**, duw dan op **Ctrl+H** om *verborgene bestanden* te laten zien.

- In KDE, klik **Kickoff Programmastarter > Computer > Persoonlijke map > .thunderbird > xxxxxx.default**, waarin xxxxxx een random reeks van letters en cijfers is. Merk op dat deze reeks verschilt van de reeks die je zag in je **Thunderbird** installatie onder Windows.

Als je de .thunderbird map niet kunt vinden

Als in je Fedora installatie origineel een vroege versie van **Thunderbird** geïnstalleerd was, kan je profile data map onder **.mozilla-thunderbird** zijn in plaats van **.thunderbird**.

Als je geen **.thunderbird** map en ook geen **.mozilla-thunderbird** map kunt vinden in je **Persoonlijke Map**, duw dan op **Ctrl+H** om *verborgen bestanden* te laten zien.

- In de **xxxxxx.default** map, duw je op **Ctrl+A** om alle bestanden en mappen te selecteren, je duwt dan op **Delete** om ze naar de **Prullenbak** te verhuizen. De map moet nu leeg zijn.
- Breng de media aan die de map bevat die je copieerde van Windows.
- Open de media en klik op de **xxxxxx.default** map bewaard uit Windows om die te openen. Klik op **Bewerken > Alles selecteren > Bewerken > Kopieren**
- Ga terug naar het lege **xxxxxx.default** venster en klik op **Bewerken > Plakken**.
- Start **Thunderbird** en kijk of je de emailberichten, adressen en instellingen van je **Thunderbird** installatie in Windows kunt zien.

9.2.3. Thunderbird gebruiken

De eerste keer dat je op de **E-mail ophalen** knop duwt, wordt je om je wachtwoord gevraagd. Type je wachtwoord in en druk op de **Enter** toets of klik op de **Ok** knop. Je wilt misschien **De wachtwoordenbeheerder gebruiken om dit wachtwoord te onthouden** aanvinken. Als je dat doet, zal Thunderbird in de toekomst automatisch je email checken zonder je wachtwoord te vragen. Voordat je deze optie kiest denk er dan wel aan dat er altijd een risico is met het opslaan van wachtwoorden. Als je wachtwoord en instelling correct was, zal **Thunderbird** nu je email berichten ophalen van de server.

Thunderbird laat je emails maken, opslaan en versturen door het klikken op de juiste knoppen in het menu boven in het scherm:

E-mail ophalen

Laat **Thunderbird** alle email versturen en ophalen.

Opstellen

Opent een nieuw bericht dialoog.

Adresboek

Opent de email adressen die opgeslagen hebt.

Beantwoorden

Beantwoordt de persoon die jou een email gestuurd heeft.

Allen beantwoorden

Beantwoordt iedereen die was toegevoegd aan de email die je hebt ontvangen.

Vooruit

Stuurt de email boodschap door aan een ander persoon.

Labelen

Geef kleur-codes aan berichten die belangrijk zijn of verdere actie nodig hebben.

Verwijderen

Verwijder de email boodschap.

Ongewenst

Markeer de email als spam.

Afdrukken

Maak een afdruk van de email.

Terug

Ga je laatste actie na.

Vooruit

Stap door je acties nadat de **Terug** knop is gebruikt.

9.3. Claws Mail

Claws Mail is een licht-gewicht en eenvoudig te bedienen email client en nieuwslezer. Claws Mail bevat voornamelijk basis functionaliteit, maar plugin's kunnen gebruikt worden om de meeste eigenschappen van **Evolution** en **Microsoft Office Outlook** toe te voegen. Om **Claws Mail** te installeren, refereer je naar *Hoofdstuk 17, Software beheren*. Je kunt **Claws Mail** installeren door **PackageKit** te gebruiken of op de commandoregel met **Yum**. Meer informatie over **Claws Mail** is beschikbaar op: <http://www.claws-mail.org/>.

9.3.1. Claws Mail instellen

Om je email account in te stellen heb je email informatie nodig geleverd door je internet dienst of email aanbieder

1. **Claws Mail** openen:
 - in Gnome klik je op **Toepassingen > Internet > Claws Mail**.
 - in KDE klik je op **Kickoff Programmastarter > Programma's > Internet > Claws Mail**.
2. De eerste keer dat je **Claws Mail** opstart verschijnt de **Claws Mail Setup-assistent** die zal begeleiden met het instellen van je account:
3. De eerste pagina vraagt je om je naam (soms wordt het geraden van de instellingen van je operating systeem) en je email adres.
4. Op de volgende pagina vul je details in over het ontvangen van je email:
POP3
 - Vull **Serveradres**, **Gebruikersnaam**, en **Wachtwoord** in. Als je hier je wachtwoord niet invult, wordt je er iedere keer als het nodig om gevraagd.

IMAP

Vul **Serveradres**, **Gebruikersnaam**, **Wachtwoord** en **IMAP-serverdirectory** in. Het **Wachtwoord** is optioneel, als je het niet invult wordt je er iedere keer als het nodig is om gevraagd. De **IMAP-serverdirectory** is ook optioneel, vaak is het niet nodig en hoeft niet ingevuld worden.

Locaal mbox-bestand

Vul de locatie van je lokale mailbox spool bestand in. Locaties zoals **/var/mail/gebruikersnaam** of **/var/spool/mail/gebruikersnaam** komen vaak voor, waarin **gebruikersnaam** je systeem inlognaam is.

5. Op de volgende pagina vul je het adres van je **SMTP** (Uitgaande) server in. Je moet je misschien authenticeren als je email verzendt.
6. Als je **POP3** of **Locaal mbox-bestand** hebt gekozen, zal de volgende pagina laten zien waar standaard je email bewaard gaat worden.
7. Je kunt een **Beveiligings** pagina krijgen, waar in je SSL versleuteling kunt kiezen om je email te verzenden en te ontvangen. Als je hier niet zeker van bent selecteer dit dan niet.
8. Klik op de **Opslaan** knop om de instellingen te bewaren.

9.3.2. Claws Mail gebruiken

Claws Mail laat je emails maken, bewaren en verzenden door het klikken op de juiste knoppen in het menu. Je email ophalen kan gedaan worden met de **Ophalen** knop in de gereedsschapbalk of met het **Ontvangen** submenu van het **Bericht** menu.

E-mail ophalen

Laat **Claws Mail** alle email ophalen.

Opstellen

Opent een nieuw bericht dialoog. Druk op **Tab** om het **To:** email adres te laten invullen met het adresboek.

Beantwoorden

Beantwoordt de persoon die jou een email gestuurd heeft.

Allen

Beantwoordt iedereen die was toegevoegd aan de email die je hebt ontvangen.

Afzender

Beantwoordt de persoon die je een email heeft gestuurd.

Vooruit

Stuurt de email boodschap door aan een ander persoon.

Trash

Verhuis het bericht naar de **Prullenbak**

Spam

Vertelt het programma om de email als spam te labelen (en onthouden), heeft ook de optie om het als niet-spam te labelen. Verhuist het bericht naar de **Prullenbak**.

Volgende

Ga naar de volgende email in je map

9.4. Kmail

Kmail is de standaard email client gebruikt in KDE. **Kmail** wordt standaard geïnstalleerd van de Fedora KDE Live CD en is ook toegevoegd aan de DVD. Om **Kmail** in KDE te starten klik je op **Kickoff Programmastarter > Programma's > Internet > E-mailclient** voor de menu ingang voor **Kmail**, of in GNOME klik je op **Toepassingen > Internet > Kmail**.

9.4.1. Kmail instellen

Als je **Kmail** voor het eerst opstart verschijnt de **Kmail Accountassistent**. Om in de toekomst een nieuw account toe te voegen of een bestaand account te veranderen, klik je op **Instellingen > Kmail instellen**. In de dialoog die verschijnt selecteer je **Accounts** en duw dan op de **Toevoegen** knop om de **Kmail** Accountassistent opnieuw op te starten.

Om je account in te stellen heb je email informatie nodig van je internet dienst of email aanbieder.

1. Klik op **Instellingen > Kmail instellen**
2. Klik op **Accounts > Toevoegen**. Een dialoog zal je vragen welk soort account je wilt instellen.
3. Als je de juiste account soort hebt geselecteerd, laat een dialoog de de verschillende instellingen zien die beschikbaar zijn voor je account. Vul je persoonlijke email informatie in bij **Gebruikersnaam**, **Wachtwoord**, en **Server**. De andere standaard instellingen kunnen onveranderd blijven.

9.4.2. Kmail gebruiken

Kmail laat je emails aanmaken, bewaren en verzenden door het klikken op de juiste knoppen op het menu.

Nieuw

Opent een nieuw **Opsteller** dialoog.

Opslaan als

Bewaart de email

Afdrukken

Drukt het bericht af.

Berichten ophalen

Haalt emails op van de server op afstand.

Beantwoorden

Beantwoordt de geselecteerde email.

Vooruit

Stuurt de email boodschap door aan een ander persoon.

Vorige

Ga naar de vorige ongelezen email in je map.

Volgende

Ga naar de volgende ongelezen email in je map.

Trash

Verwijdert de email

Zoeken

Zoek naar een specifieke email.

Taak aanmaken

Maak een nieuwe taak aan in **KOrganizer**.

Extra opties

Kmail heeft extra opties, aangegeven met met een groene, naar beneden wijzende pijl. Hierop duwen en vasthouden zal het na een paar seconden extra opties laten zien. De complete beschrijving van deze eigenschappen is buiten het bestek van deze gids.

9.5. Pidgin

Pidgin is een *instant messenger* (IM) client die toegang geeft tot Gmail, MSN, AOL, Yahoo!, Jabber, en andere IM en chat netwerken. Voor meer informatie refereer je naar: <http://www.pidgin.im>.

9.5.1. Pidgin instellen

Om **Pidgin** te starten en in te stellen, selecteer je **Toepassingen > Internet > Pidgin Internet Messenger** van het menu paneel in GNOME of **Kickoff Programmastarter > Programma's > Internet > Instant Messenger** in KDE.

Als **Pidgin** voor de eerste keer opgestart wordt verschijnt de **Accounts** dialog. Om een nieuw account in te stellen volg je de volgende stappen:

1. Klik op de **Toevoegen** knop om de **Account toevoegen** dialog te bereiken.
2. In het **Account toevoegen** venster, onder **Aanmeldopties**, klik je op het Protocol uitklap-menu die de beschikbare protocollen laat zien en je selecteert het gewenste protocol voor het account dat je gaat aanmaken.
3. Vul details in voor het geselecteerde account, inclusief **Gebruiker**, **Wachtwoord**, en **Lokale bijnaam**. Selecteer desgewenst **Wachtwoord onthouden**. Klik op de **Toevoegen** knop om het account toe te voegen aan de accountlijst.
4. Zodra het account is toegevoegd, laat het **Accounts** venster het nieuwe account zien.
5. Later kunnen nieuwe accounts toegevoegd worden door in het venster op **Toevoegen** te selecteren. Het **Accounts** venster kan geopend worden met **Accounts > Accounts beheren** in het hoofd venster van **Pidgin**.

9.5.2. Pidgin gebruiken

Selecteer een van de aangezette accounts om het **Contactenlijst** venster te zien. Deze menu's laten je extra IM contacten toevoegen.

Alle 16 ondersteunde protocols zijn binnen **Pidgin** tegelijkertijd beschikbaar. Als je meerder accounts in Pidgin hebt ingesteld, zoals Yahoo, Google Talk, en AIM accounts, dan zullen al je contacten van ieder van deze accounts tegelijk beschikbaar zijn in dezelfde contactenlijst.

Voor meer informatie zie: <http://developer.pidgin.im/wiki/Using%20Pidgin>

Niet alle eigenschappen worden ondersteund

Pidgin ondersteunt sommige eigenschappen van de toegevoegde protocollen niet. **Pidgin** is nuttig om te chatten met tekst voor 16 verschillende IM protocollen, maar niet alle eigenschappen van ieder IM protocol worden ondersteund. Bijvoorbeeld, video wordt op dit moment niet ondersteund.

Fedora registreert niet alle accounts

Veel IM netwerken vereisen dat je een account aanmaakt voordat je die kan gebruiken. In veel van deze gevallen, kun je het account niet in **Pidgin** aanmaken en zult je gewoonlijk de website van het netwerk moeten bezoeken om een account aan te maken. Bijvoorbeeld, je kunt **Pidgin** niet gebruiken om een Yahoo Instant Messenger account aan te maken. Je moet eerst <http://messenger.yahoo.com> bezoeken om een account in te stellen en je kunt het dan bereiken met Pidgin.

9.6. Kopete

Kopete is de Instant Messenger standaard geïnstalleerd in KDE. Om het programma in KDE te starten, klik je op **Kickoff Programmastarter > Programma's > Internet > Instant messenger** om **Kopete** te starten. In GNOME klik je op **Toepassingen > Internet > Kopete**. Voor meer documentatie over **Kopete**, refereer je naar <http://kopete.kde.org/>.

9.6.1. Kopete instellen

Het voor het eerst opstarten van **Kopete** brengt je direct naar de dialoog om accounts te maken. Om een nieuw account aan te maken:

1. Kies een messagingsdienst van de lijst.
2. In het **accountinformatie** venster vul je jouw details in die je gebruikt om met de dienst te verbinden.
3. Vergeet niet de details op de andere tabs in te vullen.
4. Als het account is toegevoegd, klik je op **Verder** en je kiest de optie om met de dienst te verbinden en klik je op **Voltooien**.

Je kunt later nieuwe accounts toevoegen door naar **Instellingen > Instellen** te gaan in het menu van het hoofd **Kopete** venster, en dan op de **Accounts** knop te klikken.

Kopete heeft een lange lijst van messagingsdiensten, zoals:

- AIM
- GroupWise
- ICQ

- IRC
- Jabber
- Meanwhile
- MSN Messenger
- Testbed
- WinPopup
- Yahoo

Je kunt accounts voor deze diensten aan **Kopete** toevoegen met de hierboven beschreven stappen.

9.7. XChat

XChat is een IRC chat programma. Het laat je meerdere IRC kanalen (chat rooms) tegelijkertijd bezoeken, publiekspreken, een-op-een gesprekken en is in staat om bestanden over te brengen. Meer informatie is beschikbaar op <http://xchat.org/>.

9.7.1. XChat instellen

1. Als je **XChat** opent verschijnt het **XChat: Netwerk Lijst**. Vul je keuzes in voor je **Nick naam**, **gebruikersnaam** en **echte naam**. Je **gebruikersnaam** kan van alles zijn.
2. Kies een netwerk om naar te verbinden in het **Connect** venster. Kies degene die je wilt door er op te klikken.
3. Selecteer **Edit** wat een ander venster opent met het netwerk dat je selecteerde. Let er nu op dat de optie **Use global user information** is geselecteerd. Ga nu naar beneden naar het **Favorite Channels** veld en type het kanaal in waarbij je wilt aansluiten. Je kunt ook op de kleine knop rechts van het veld klikken wat een scherm opent waar je jouw kanalen kunt toevoegen (**Add**), verwijderen (**Remove**) en bewerken (**Edit**). De meeste netwerken moeten een # voor hun naam hebben. Bijvoorbeeld, **#fedora-userguide**.
4. Click the **Close** button.
5. Selecteer **Connect** en je bent verbonden met jouw kanaal.
6. Je stelt je voorkeuren voor **XChat** in terwijl je verbonden bent met het netwerk. Op het top menu selecteer je **Edit > Preferences** om je tekst, achtergronds en geluids voorkeuren in te stellen

9.7.2. XChat gebruiken

In de top menu balk selecteer je **Toepassingen > Internet > XChat**.

Klik op de **Connect** knop en je bent verbonden met de netwerken en kanalen die je hierboven hebt gekozen.

9.8. Konversation

Konversation kan gevonden worden op het KDE bureaublad. Je kunt details vinden op <http://konversation.kde.org/>.

9.8.1. Konversation instellen

Om **Konversation** in te stellen selecteer je:

1. **Kickoff Programmastarter > Programma's > Internet > IRC-client.**
2. Het **Server List** scherm komt op en laat een standaard netwerk zien. Selecteer **New** of klik op het standaard netwerk en selecteer dan **Edit**.
 - a. Type je gekozen netwerk in het **Network Name:** veld.
 - b. Naast **Identity** klik je op **Edit** en je voegt je **Identity** toe.
 - c. Vink de optie **Connect on application start up** aan om automatisch te verbinden als je **Konversation** start.
3. In het **Auto Join Channels** venster:
 - a. Klik op het standaard getoonde kanaal en klik dan op **Edit** of klik op de **Add** knop om je keuze toe te voegen.
 - b. Type je gewenste kanaal in, ook een paswoord als dat nodig is, en klik dan op de **Ok** knop.
4. Je bent nu terug in het **Edit Network** venster. Klik op de **Ok** knop. Klik nu op de **Connect** knop rechts onder in het **Server List** venster om te verbinden met het netwerk en je kanalen.

9.8.2. Konversation gebruiken

Kies **Kickoff Programmastarter > Programma's > Internet > IRC-client.**

Konversation zal automatisch verbinden met jouw netwerk en kanalen.

9.9. ChatZilla

ChatZilla is een IRC chat programma van Mozilla. Het is eenvoudig te gebruiken en zeer uitbreidbare IRC client. Het heeft de gewoonlijke eigenschappen zoals een ingebouwde lijst van netwerken, eenvoudig zoeken en sorteren van beschikbare kanalen, logging, DCC chat en bestandsoverdracht. Voor meer informatie ga je naar <http://chatzilla.hacksrus.com/faq/>.

9.9.1. ChatZilla installeren

Je kunt **ChatZilla** installeren met gebruik van **Firefox**.

1. Start **Firefox** en van de top menu balk selecteer je **Extra > Add-ons**.
2. In het veld links van de **Door alle add-ons bladeren** link, type je **ChatZilla** en druk op **Enter**.
3. Selecteer **Toevoegen aan FireFox** en daarna **Nu installeren**. Je kunt een boodschap krijgen om **Firefox** opnieuw op te starten.

9.9.2. ChatZilla instellen

1. Start **Firefox**.

2. In de top menu balk klik je op **Extra > Chatzilla**.
3. Het **ChatZilla** venster opent waar je het woord ***client*** midden in de pagina zult zien. Onderaan zijn verwijzingen naar een aantal van de meest populaire netwerken. Als jouw netwerk daarbij is, klik je op de link en **ChatZilla** zal er mee verbinden en het automatisch toevoegen aan jouw **Preferences > Startup**.
4. Om je gekozen netwerken en kanalen in te stellen zodat ze automatisch verbinden, selecteer je **Preferences > Startup** en je gaat naar het **Auto-connect URLs** veld, je selecteert het netwerk en klikt op **Edit**. Voeg nu **#jouw-kanaal** toe aan het einde, en klik op **Apply** en daarna **Ok**.
5. Als jouw netwerk niet getoond wordt, ga je naar de top menu balk en je kiest **Preferences > Startup**, je gaat naar het **Auto-connect URLs** veld, en je klikt op **Add** en type het netwerk in. Bijvoorbeeld, **irc://jouw.netwerk**, klik op **Apply** en daarna **Ok**.
6. Als je het kanaal weet waarmee je automatisch wilt verbinden vul je **irc://jouw.netwerk/#jouw-kanaal** in. Vergeet niet om op de **Apply** en **Ok** knoppen te klikken.
7. Tenslotte voeg je een paar *nicknamen* toe door het selecteren van **Lists > Add**, je typt een nickname in en klikt op **Ok**. Twee of drie nicknamen worden aanbevolen voor het geval dat iemand anders jouw eerste keuze gebruikt.

9.9.3. ChatZilla gebruiken

1. Start **Firefox**.
2. Op de top menu balk selecteer je **Extra > Chatzilla** en je wordt automatisch met je netwerken en kanalen verbonden.

Opmerking

Het is niet nodig om met je kanalen te verbinden als je **ChatZilla** start. Zodra je met je netwerk verbonden bent, kun je **IRC > Join channel** selecteren en je favoriete kanaal intypen. Klik daarna op de **Join** knop als je kanaal in het veld verschijnt. Je zult deze stappen echter iedere keer moeten doen als je **ChatZilla** niet instelt om automatisch te verbinden.

Kantoor toepassingen

Er worden twee belangrijke kantoor suites aanbevolen voor Fedora gebruikers: de **OpenOffice.org** suite welke niet bureaublad- of zelfs Linux-afhankelijk is, en de **KOffice** suite voor het KDE bureaublad. Elke suite van kantoor toepassingen bevat presentatie, spreadsheet, en tekstverwerker toepassingen. Extra kantoor toepassingen zijn beschikbaar afhankelijk van de gekozen kantoor suite.

Hoewel het GNOME bureaublad geen specifiek kantoor suite heeft, zijn een aantal kantoor toepassingen geoptimaliseerd voor GNOME. Deze toepassingen zijn onder andere **Abiword**, een tekstverwerker die plugins heeft om presentaties en grafieken te maken, **Gnumeric**, een spreadsheet toepassing, en **gLabels**, een programma voor het maken van labels en visitekaartjes.

Onthoud dat elke kantoor toepassing of suite op elke Fedora bureaublad omgeving zal draaien. De aanbeveling is alleen voor de kantoor suite die het best geoptimaliseerd is voor een specifieke bureaublad omgeving, zoals GNOME of KDE. Eenmaal geïnstalleerd, zijn alle kantoor toepassingen beschikbaar in het **Toepassingen > Kantoor** menu in GNOME, en het **Kickoff Programmastarter > Programma's > Kantoor** menu in KDE, of als iconen in de menubalk of op het bureaublad.

Om de **OpenOffice.org** suite te installeren, refereer je naar [Hoofdstuk 17, Software beheren](#). Je kunt het installeren met gebruik van **PackageKit** of op de commandoregel met **Yum**.

10.1. OpenOffice.org toepassingen

OpenOffice.org maakt documenten in open standaard formaten, zoals OpenDocument (.ODF), Rich Text Format (.RTF), en HyperText Markup Language (HTML). Het kan ook documenten in Microsoft Office formaten lezen, bewerken en schrijven, zoals Word (.DOC), Excel (.XLS), en PowerPoint (.PPT), met een hoge graad van compatibiliteit. Bestanden kunnen geëxporteerd worden in PDF formaat zonder dat extra software nodig is. De meest gebruikte **Openoffice.org** programma's zijn: **Impress**, **Calc**, en **Writer**.

Voor meer recente informatie over alle kantoor toepassingen van OpenOffice.org, bezoek je de officiële site op <http://www.openoffice.org>

Voor meer informatie over het gebruik van **OpenOffice.org**, refereer je naar de volgende documenten en ondersteuningspagina's:

- <http://documentation.openoffice.org/>
- <http://support.openoffice.org/index.html>
- <http://wiki.services.openoffice.org/wiki/Documentation/FAQ>

Zie ook:

- http://documentation.openoffice.org/Samples_Templates/User/template/index.html – sjablonen voor alle OpenOffice.org toepassingen
- <http://www.smalldataprobem.org/ooextras/> – illustraties, labels en **Impress** sjablonen.
- http://extensions.services.openoffice.org/project/SunTemplatepack_1 – professionele sjabloon pakketten en uitbreidingen voor "OpenOffice.org" toepassingen

10.1.1. OpenOffice.org Impress

OpenOffice.org Impress maakt en voert presentaties uit.

Start de toepassing met **Toepassingen > Kantoor > OpenOffice.org Impress** in GNOME, of **Kickoff Programmastarter > Programma's > Kantoortoepassingen > Presentation** in KDE.

Het eerste venster vraagt je om te kiezen voor een **Lege presentatie**, **Van sjabloon** of **Een bestaande presentatie openen**.

- Klik op **Lege presentatie** om de dia's nieuw aan te maken.
- Klik op **Van sjabloon** om een dia van een sjabloon te maken:
 - **Presentaties** laat je kiezen:
 - **Standaard**
 - **Introductie van een nieuw product**
 - **Aanbevolen strategie**
 - **Presentatieachtergronden** laadt een venster met verscheidene achtergrond keuzes.
- **Een bestaande presentatie openen** open een presentatie bestand.

Als je kiest voor een nieuwe presentatie of een van een sjabloon, helpt **OpenOffice.org Impress** je om je presentie op te zetten.

Klik op **Volgende** om naar het volgende scherm te gaan voor de keuze van **Een diaontwerp selecteren** en **Een presentatiemedium selecteren**. Nog een keer op **Volgende** klikken brengt je naar het volgende scherm. Je kunt hier **Effect** en **Snelheid** voor de dia wissling, en **Standaard** of **Automatisch** voor **Type presentatie selecteren**. Als je een presentatie maakt met een sjabloon kunnen er nog meer vensters zijn met vragen zoals het onderwerp van de presentatie of de bedrijfsnaam of het aantal gewenste pagina's. Deze venster zijn met **Volgende** te bereiken.

De **Maken** knop opent je presentatie

Het programma opent met het *werk gebied*, *top menu* en een *teken menu* onderin. Als je met je muiswijzer over de iconen gaat komt een venster met een beschrijving van zijn functie. Op **Help** klikken of op de **F1** toets duwen, opent de **OpenOffice.org Impress** hulp handleiding.

Een gids over het gebruik van **OpenOffice.org Impress** is beschikbaar op <http://wiki.services.openoffice.org/wiki/Documentation/Tutorials>.

10.1.2. OpenOffice.org Calc

OpenOffice.org Calc is een compleet spreadsheet programma.

Start de toepassing met **Toepassingen > Kantoor > OpenOffice.org Calc** in GNOME, of **Kickoff Programmastarter > Programma's > Kantoortoepassingen > /Werkblad** in KDE.

De top balk bevat de volgende menu's:

Bestand

laat je een **Nieuw** document maken, een bestand **Openen**, **Sluiten**, **Exporteren** en **Afdrukken**. Dit menu bevat ook de **Assistenten** optie die je verschillende sjablonen laat maken.

Bewerken

laat je data **Knippen**, **Kopieeren**, en **Plakken**, of **Cellen verwijderen**.

Beeld

laat je **Werkbalken** selecteren, **Voorbeeld pagina-einde** zien, en **In- en uitzoomen**.

Invoegen

laat je **Cellen, Rijen, Blad, Blad uit bestand, Afbeelding, Film en geluid, Functie, Speciale tekens**, en **Koppeling** invoegen.

Opmaak

laat je **Cellen, Rij, Kolom**, en het **Blad**. opmaken. Deze keuzes laten je **Pagina, Afdrukbereiken, Hoofdlettergebruik**, en **Stijlen en opmaak** instellen. Je kunt ook **Verankering, Uittijning, Schikken, Spiegelen, Groeperen**, en **Afbeelding** manipuleren.

Extra

laat je **Spelling** controleren, geeft toegang tot **Taal**, laat je **Detective, Doel zoeken, Oplosser**, en **Scenario's** filters gebruiken, configureert **Opties voor AutoCorrectie, Document delen, Document samenvoegen**, en **Document beveiligen**. Je kunt **Macro's, Extensiebeheer, Aanpassen** draaien, en verschillende **Opties** instellen.

Gegevens

laat je gegevens manipuleren zoals **Bereik definiëren** of **Bereik selecteren, Sorteren, Filter**, en **Grouperen en overzicht maken**.

Venster

laat je een **Nieuw venster** openen, een **Venster sluiten**, and **Splitsen of Fixeren** van het huidige venster instellen. Het laat onderin ook alle open bestanden zien.

Help

opent help voor **OpenOffice.org Calc**, die ook bereikt kan worden met de **F1** toets.

De rij iconen onder de top menu balk bevat de meest gebruikte functies plus een paar iconen voor gegevensmanipulatie.

Het derde menu paneel laat je het uiterlijk van je gegevens instellen, zoals lettertype selectie, tekst uitlijnen, inspringen, vet en schuine tekst.

Het vierde paneel laat het adres zien van de cel waarnaar je wijst en het gegevensveld laat zien wat de cel bevat.

Het paneel onder in de spreadsheet laat zien welke spreadsheet op dit moment geselecteerd is en hoeveel werkbladen er in het bestand zijn.

Je kunt nieuwe werkbladen toevoegen met **Invoegen > Blad** in het top menu paneel. Een dialoog opent die je de naam van het nieuwe blad laat kiezen en waar het geplaatst moet worden in relatie met de bestaande bladen. Je kunt ook een nieuw blad toevoegen door rechts te klikken op een bladtab. Deze actie opent een menu waarmee je kunt **Blad invoegen, Blad verwijderen, Bladnaam wijzigen, Blad verplaatsen/copieëren, Alle bladen selecteren, Knippen**, of **Copieëren**.

Een gids over het gebruik van **OpenOffice.org Calc** is beschikbaar op <http://wiki.services.openoffice.org/wiki/Documentation/Tutorials>.

10.1.3. OpenOffice.org Writer

OpenOffice.org Writer is een tekstverwerkings programma.

Start de toepassing met **Toepassingen > Kantoor > OpenOffice.org Writer** in GNOME, of **Kickoff Programmastarter > Programma's > Kantoortoepassingen > Tekstverwerker** in KDE.

De top balk bevat de volgende menu's:

Bestand

laat je een **Nieuw** document maken, een bestand **Openen**, **Sluiten**, **Exporteren** en **Afdrukken**. Dit menu bevat ook de **Assistenten** optie die je verschillende sjablonen laat maken.

Bewerken

laat je **Knippen**, **Kopieeren**, **Plakken**, **Document vergelijken**, or **Tekst selecteren**, en het aanzetten en instellen van **AutoTekst**, **Zoeken en vervangen**, en het bijhouden, beschermen, vergelijken en samenvoegen van **Wijzigingen**.

Beeld

laat je het type van **Layout**, **Statusbalk**, **Liniaal**, **Werkbalken**, **Tekstbegrenzings**, **Veldnamen**, **Niet-afdrukbare tekens**, **Verborgene alinea's**, **Volledig scherm** selecteren en in- en uit-**Zoomen**.

Invoegen

laat je **Handmatig einde**, **Velden**, **Speciale tekens**, **Opmaakmarkering**, **Hyperlink**, **Koptekst**, **Voettekst**, **Voet-/Eindnoot**, **Bijschrift**, **Notitie**, **Script**, **Kruisverwijzing**, **Inhoudsopgave**, **Tabel**, **Envelop**, **Horizontale lijn**, **Afbeelding**, **Film en geluid**, **Object**, **Zwevend kader**, en **Bestand** invoegen.

Opmaak

laat je **Teken**, **Alinea**, **Nummerings/opsommingstekens**, **Pagina**, **Title Page**, **Hoofdlettergebruik**, formateren, **Kolommen**, **Stijlen en opmaak** instellen. Je kunt ook **Verankering**, **Omloop**, **Uitlijning**, **Spiegelen**, en **Groeperen** van tekst, en **Object**, **Frame**, en **Beeld** formateren.

Tabel

laat je **Invoegen**, **Verwijderen**, **Selecteren**, en de **Cellen** van de tabel manipuleren. Je kunt ook de cellen, rijen en kolommen van een Tabel formateren, **Formule** toevoegen toegang tot de **Tabeleigenschappen**.

Extra

geeft je toegang tot **Spelling en grammatica**, **Taal** (inclusief **Thesaurus**), **Woorden tellen**, **Opties voor AutoCorrectie**, **Hoofdstuknummering** en **Reelnummering**, **Voet-/Eindnoten**, **Galerij**, **Mediaspeler**, **Literatuurlijstdatabase**, en **Assistent Standaardbrief**. Je kunt ook **Sorteren**, **Berekenen**, veranderen opmaken van **Macro's** en **XML-filterinstellingen**, **Aanpassen**, **Toetsenbord**, **Taakbalk** en **Events**. **Opties** laat je jouw **Gebruikersdata** instellen.

Venster

laat je een **Nieuw venster**, openen en een **Venster sluiten**, en het laat alle open bestanden zien onder in het menu.

Help

opent de **OpenOffice.org Writer** documentatie die je ook kan bereiken met de **F1** toets.

De rij iconen onder de top menu balk bevat de meest gebruikte functies plus een paar iconen voor gegevensmanipulatie.

Het derde menu paneel laat je het uiterlijk van je document instellen, zoals lettertype selectie, tekst uitlijnen, opsommingstekens, inspringen, en vette en schuine letters kiezen.

Het vierde paneel laat het adres zien van de cel waarnaar je wijst en het gegevensveld laat zien wat de cel bevat.

Het paneel onderin het document bevat inzetvensters, waarvan sommige toegang geven tot een menu door er dubbel op te klikken. Dit paneel laat het aantal pagina's van document zien, de stijl die gebruikt wordt, de taal, een indicatie over invoegen/overtypen, pagina indeling overzicht en een in/uit zoombalk.

Een gids over het gebruik van **OpenOffice.org Writer** is beschikbaar op <http://wiki.services.openoffice.org/wiki/Documentation/Tutorials>.

10.2. KOffice

De **KOffice** suite is geoptimaliseerd voor de KDE bureaublad omgeving. De **KOffice** toepassingen maken ook documenten en bestanden in open standaarden zoals OpenDocument (.ODF), Rich Text Format (.RTF), en HTML. Officieel beveelt de *KOffice FAQ* .RTF of .PDF formaten aan voor compatibiliteit met Microsoft Word.¹ **KOffice** ondersteunt Microsoft bestandsformaten, maar er zijn compatibiliteits onvolkomenheden.

Voor de laatste informatie over alle programma's van **KOffice**, bezoek je de officiële **KOffice** site op <http://www.koffice.org/>. Deze site bevat ook gedetailleerde documentatie en hulp voor ieder individueel **KOffice** programma.

Voor meer informatie over het gebruik van **KOffice**, refereer je naar <http://www.koffice.org/>"<http://docs.kde.org/stable/en/kdebase-runtime/userguide/kde-office-components.html>"², welke verwijzingen bevat naar handboeken voor individuele **KOffice** onderdelen.

10.2.1. KPresenter

KPresenter is de **KOffice** toepassing voor het maken en uitvoeren van presentaties.

Open **KPresenter** door de **Kickoff Programmastarter > Programma's > Kantoortoepassingen > Diapresentaties** ingang voor **KPresenter** te selecteren.

Het eerste venster bevat opties voor het openen van **Recent** of **Existing** documenten, het type **Template** of **Screen Presentation** dat je wilt, en ook een menubalk.

Op de menubalk,

- kies **File** om een **New** bestand te maken, **Open** of **Import** een bestand, of **Quit** de toepassing.
- het **Settings** menu selecteert **Show Toolbar**, **Configure Shortcuts** of **Configure Toolbars**.
- op **Help** klikken opent het *KPresenter Handbook* of **Report a Bug**. Je krijgt ook toegang tot het *KPresenter Handbook* door op de **F1** toets te duwen.

Na het kiezen van een template, klik je op de **Use This Template** knop en je vinkt het hokje **Always use this template** als je dit template standaard wilt maken voor het programma.

Het volgende venster heeft drie menu panelen bovenin, een werkruimte met drie vensters, en een paneel onder langs de bodem.

De eerste menu rij bestaat uit:

¹ <http://www.koffice.org/faq/#AretherefiltersforOpenOfficeWriterMSWordStarWriterRTF>

² <http://docs.kde.org/stable/en/kdebase-runtime/userguide/kde-office-components.html>

File

laat je een bestand **New** aanmaken, **Open**, **Save**, **Import**, **Export**, en **Mail**. Je kunt **Create an HTML Slideshow** of **Memory Stick Slideshow**, de **Template Manger**, **Use Current Slide as Default Template**, **Print**, **Preview**, **Close** of **Quit** de presentatie.

Edit

laat je **Undo**, **Redo**, **Cut**, **Copy**, **Paste**, **Delete**, **Select All**, **Deselect**, **Find**, **Replace**, **Copy Slide**, **Duplicate** en **Delete a Slide** en **Duplicate an Object**.

View

laat je **New View**, **Close All Views**, **Split View**, **Remove View**, **Hide** de **Sidebar**, **Notebar**, of **Slide Master** selecteren. Het staat ook **Formatting of Characters** toe, het **Guide Lines**, **Grid** laten zien of verbergen, en de **Snap to Grid**, en **Zoom** in of uit. Als je deze opties selecteert verschijnenze in de werkgebied vensters.

Insert

staat je toe een **Special Character**, **Variable**, **Link**, **Comment**, **Slide**, **File**, **Text**, **Chart**, **Table**, **Object**, **Picture**, **Line**, **Shape**, of **Scan Image** toe te voegen.

Format

laat je **Rotate**, **Zoom** selecteren, de **Properties**, **Arrange**, **Align**, **Group**, **Ungroup** en **Shadow Objects** aan te passen. Hier kun je ook de **Page Layout**, **Slide Background**, en **Enable Document Headers** en **Footers** veranderen.

Text

laat je overgaan naar het **Default Format**, selecteert **Fonts**, configureert **Paragraphs** en **color**. De **Style Manager** laat je jouw eigen stijl maken of je kunt **Style** kiezen die een lijst met beschikbare stijlen laat zien. Je kunt ook **Align** de tekst, **Numbers** of **Bullets** toevoegen door het selecteren van **Type**. Er zijn opties om een **Object**, **Change Case** te manipuleren, en aan of uit zetten van de **Auto Spellcheck** en **Autocorrection**.

Slide Show

laat je **Slide Show**, **Objects**, en **Slide Transition** instellen. In dit menu kun je ook **Start** en **Customize** de diavertoning, en de presentatie handmatig doorlopen.

Settings

laat je de **Toolbars** kiezen die je wilt gebruiken, je kunt **Configure Autocorrection**, **Completion**, **Shortcuts**, **Toolbars**, en **KPresenter**.

Help

opent het *KPresenter Handbook* (die je ook kunt bereiken door op de **F1** toets te duwen), laat je **Report a Bug** en biedt algemene informatie over **KPresenter** en KDE.

De tweede rij bevat iconen die snelkoppelingen zijn naar het top menu paneel voor **File**, **Insert**, **Drawing**, en **Object** formateren. Als je met je muiswijzer over de iconen gaat opent er een venster met een beschrijving van zijn functie.

Het derde menu paneel bestaat ook uit snelkoppel iconen voor het werken met **Text** en **Slideshow** instellingen en navigatie. Vele van de iconen zijn grijs totdat een selectie is gemaakt op de dia in het werkgebied venster.

Het bodem paneel laat het **Slide** nummer zien dat op dit moment bewerkt wordt en het aantal dia's in de presentatie, **Main Slide Content** of attributen, het **Zoom** percentage, en de huidige lengtemaat, **Centimeters** of **Inches**.

Een **KPresenter** gids is beschikbaar op <http://docs.kde.org/development/en/koffice/kpresenter/>. Je kunt voorgeformateerde templates downloaden van <http://kde-files.org/index.php?xcontentmode=612>

10.2.2. KSpread

KSpread is het **KOffice** spreadsheet programma.

Open **KSpread** door het selecteren van de **Kickoff Programmastarter > Kantoortoeepassingen > Spreadsheets** ingang voor **KSpread**.

Het eerste venster bevat opties voor het openen van **Recent** of **Existing** documenten, en het type **Template**, en een menubalk.

Op de menubalk,

- kies **File** om een **New** bestand te maken, en bestand te **Open**, **Close** of **Import**, of **Quit** de toepassing.
- het **Settings** menu selecteert **Show Toolbar**, **Configure Shortcuts** of **Configure Toolbars**.
- klik op **Help** om het *KSpread Handbook* te openen of om **Report a Bug**. Je kunt het *KSpread Handbook* ook openen door de **F1** toets in te duwen.

Na het kiezen van een template, klik je op de **Use This Template** knop en je vinkt het hokje **Always use this template** als je dit template standaard wilt maken voor het programma.

Het volgende venster heeft bovenin vier menu panelen, de spreadsheet, en spreadsheet tabs lang de onderkant.

De eerste menu rij bestaat uit:

File

laat je **New** documenten maken, **Open** en **Close** een bestand, **Save**, **Export**, **Import**, **Mail**, **Create a Template From Document**, **Print**, en **Quit** de toepassing.

Edit

laat je **Cut**, **Copy**, en **Paste**, **Fill**, **Find**, en **Replace**, **Delete**, **Remove Links** uitvoeren en **Cell Attributes** veranderen.

View

opent een nieuwe spreadsheet met **New View**, of staat toegang toe tot **Close All Views**, **Split** of **Remove View**, **Goto a Cell**, **Show Page Borders**, en **Zoom** in en uit.

Insert

laat je **Cell Comments**, **Functions**, **Series**, **Links**, **Special Characters**, **Objects**, **Charts**, **Pictures**, of **External Data** zoals informatie van een **Database**, **Text File** of de **Clipboard** toevoegen.

Format

laat je de **Cells**, **Rows**, en **Columns**, formatteren, de **Sheet** kan **Removed**, en **Hidden** worden, en de **Sheet Properties** veranderd. **Format** kan ook gebruikt worden om **Styles** in te stellen of te maken, de **Page Layout** en **Print Ranges** te veranderen.

Data

laat je data manipuleren zoals **Sort**, **Text to Columns** brengen, **Insert columns**, **Rows**, **Delete Columns** of **Rows**, **Insert**, **Remove**, **Merge**, of **Disassociate Cells**, **Show an Area**, het invoegen van **Subtotals**, **Goal Seek**, of formule's **Consolidate**.

Tools

kan **Spelling** checken, **Custom Lists**, **Protect Sheet** en **Document** maken, **Recalculate Sheet** of **Document**, **Insert Calendar**. **Tools** geeft ook toegang tot de **Script Manager** en **Editor**, en **Export to HTML File**.

Settings

biedt **Hide the Status Bar**, **Tab Bar**, en **Formula Bar**. Gebruik **Settings** om te kiezen welke **Toolbars** je wilt openen, **Configure Shortcuts**, **Toolbars**, en **KSpread**.

Help

opent het *KSpread Handbook* (die je ook kunt openen door op de **F1** toets te duwen), laat je **Report a Bug** en biedt algemene informatie over **KSpread** en KDE.

De rij iconen onder de top menu balk bevat de meest gebruikte functies plus een paar iconen voor gegevensmanipulatie.

Het derde menu paneel laat je het uiterlijk van je data instellen, zoals lettertype keuze, uitlijnen, lettertype, opsomtekens, inspringen, en vette en schuine letters.

Het vierde paneel laat het adres van de huidige cel zien en het dataveld laat de inhoud van die cel zien.

Het paneel onderin laat met vette letters zien welke spreadsheet op dit moment geselecteerd is en hoeveel spreadsheets er in het bestand zijn. Werkbladen kunnen toegevoegd worden door rechts op een werkblad te klikken. Het menu dat opent laat je **Rename the Sheet**, **Insert**, **Remove**, **Hide** of **Show the Sheet** en geeft toegang tot de **Sheet Properties**.

Een **KSpread** gids is beschikbaar op <http://docs.kde.org/development/en/koffice/kspread/>. Je kunt voor-geformatteerde templates en scripts downloaden van <http://kde-files.org/index.php?xcontentmode=611>

10.2.3. KWord

KWord is het **KOffice** tekstverwerker programma.

Open **KWord** door het selecteren van de **Kickoff Programmastarter > Kantoor toepassingen > Tekstverwerker** ingang voor **KWord**.

Het eerste venster bevat opties voor het openen van **New**, **Recent** of **Existing** documenten, het **Template** type, en ook een menubalk.

Op de menubalk,

- kies **File** om een **New** bestand te maken, en bestand te **Open**, **Close** of **Import**, of **Quit** de toepassing.
- het **Settings** menu selecteert **Show Toolbar**, **Configure Shortcuts** of **Configure Toolbars**.
- klik **Help** om het *KWord Handbook* te openen of **Report a Bug**. Je kunt het *KWord Handbook* ook openen door op de **F1** toets te duwen.

Na het kiezen van een template , klik je op de **Use This Template** knop en je vinkt het hokje **Always use this template** als je dit template standaard wilt maken voor het programma.

Het volgende venster heeft bovenin drie menu panelen, **Frame** sneltoets iconen aan de linkerkant, het **Document Structure** venster, het document werkgebied, en een informatie paneel langs de onderkant.

De eerste menu rij bestaat uit:

File

laat je **New** documenten maken, **Open** en **Close** een bestand, **Save**, **Export**, **Import**, **Mail**, **Create a Template From Document**, **Print**, en **Close** het bestand of **Quit** de toepassing.

Edit

laat je **Undo**, **Redo**, **Cut**, **Copy**, **Paste**, **Select All**, **All Frames** of een enkel **Frame**. Je kunt ook **Find**, **Replace**, en **Delete Page**.

View

laat je een nieuw document openen met **New View**, **Close All Views**, **Split** of **Remove View**, **Display Mode** voor **Page**, **Preview**, en **Text Modes**. Je kunt **Format Characters**, kiezen van **Frame Borders**, **Hide Doc Structure** en **Rulers**, **Show Grid**, **Snap to Grid**, en **Zoom** in en uit.

Insert

laat je **Special Characters**, **Page Breaks**, **Pages**, **Footnotes/Endnotes**, **Table of Contents**, **Variables**, **Expressions**, **Links**, **Comments**, **Files**, **Bookmarks**, **Tables**, **Pictures**, **Text Frames**, **Object Frames**, of **Scan Images** invoegen.

Format

laat je het **Default Format**, **Font**, **Paragraph**, **Footnotes**, **Formulas**, **Styles** kiezen, gebruik de **Style Manager**, **Import Styles**, of **Create a Style From a Selection**. **Page Layout** kan ook geformateerd worden en je kunt **Enable Document Headers** en **Footers**.

Frames

laat je **Frame/Frameset Properties**, **Raise** en **Lower Frames**, **Bring to Front**, **Send to Back**, **Create a Linked Copy**, **Convert to Text Box** instellen, en de **Frame Style Manager**, **Create Framestyle From Frame** te gebruiken, het veranderen van de **Framestyle**, **Text Background Color**, en **Configure the Frame Border**.

Table

laat je de **Properties** van de table veranderen, **Insert** en **Delete**, **Rows**, en **Columns**, **Join**, **Split** en **Protect Cells**, **Ungroup the Table**, **Delete a Table**, de **Table Style manager** te gebruiken en te kiezen uit verscheidene **Tablestyles**.

Tools

geeft je toegang tot **Spellcheck**, **Autocorrection**, **Change Case**, **Sort Text**, **Edit Personal Expressions**, **Add Expressions**, het instellen van **Custom Variables**, **Select Bookmarks**, en **Configure Mail Merge**.

Settings

laat je kiezen welke **Toolbars** je wilt openen, **Configure Autocorrection** en **Completion**, **Configure Shortcuts**, **Toolbars**, en **Kword**.

Help

opent het *KWord Handbook* (welke je ook kunt openen door op de **F1** toets te duwen), laat je **Report a Bug** en geeft algemene informatie over **KWord** en KDE.

De rij iconen onder de top menubalk bevat de meest gebruikte functies plus een paar iconen voor tekst manipulatie.

Het derde menupaneel laat je het uiterlijk van je tekst instellen, zoals lettertype keuze, uitlijnen, lettertype, opsomtekens, inspringen, vette en schuine tekst.

Naast het werkgebied is het **Document Structure** venster die de structuur laat zien, en iconen voor snelkoppelingen om **Frames** in te stellen.

Het bodem paneel laat het aantal pagina's in het document zien, welke pagina geopend is in het werkgebied, of **Insert** of **Typeover** aangezet is, het **Zoom** percentage en de gekozen maateenheid.

Een **KWord** handleiding is beschikbaar op <http://docs.kde.org/development/en/koffice/kword/>. Je kunt voor-geformatteerde templates en scripts downloaden van <http://kde-files.org/index.php?xcontentmode=610>

10.3. GNOME kantoortoepassingen

Hoewel GNOME geen kantoor suite heeft die er specifiek voor ontworpen is, zijn een aantal kantoortoepassingen beschikbaar die voor GNOME geoptimaliseerd zijn.

Voor meer informatie over het gebruik van de toepassingen refereer je naar <http://live.gnome.org/GnomeOffice>

10.3.1. AbiWord

AbiWord is een tekstverwerker toepassing die geoptimaliseerd is voor het GNOME bureaublad.

Start **AbiWord** door te klikken op **Toepassingen > Kantoor > Tekstverwerker** in GNOME of de **Kickoff Programmastarter > Programma's > Kantoortoepassingen > Word Processor** menu ingang voor **AbiWord** in KDE.

De functies van het top menu zijn:

File

laat je een **Nieuw** document aanmaken, **Nieuw van sjabloon**, **Openen** en **Stijlen importeren**, **Opslaan** en **Terugdraaien** van een bestand, **Pagina-instelling** en **Afdrukken**, een bestand **Sluiten**, of de toepassing **Afsluiten**. Dit menu laat ook een lijst zien van recent geopende bestanden.

Edit

laat je **Ongedaan maken**, **Opnieuw**, **Knippen**, **Kopieeren**, en **Plakken**, **Wissen**, **Alles selecteren**, om **Koptekst verwijderen** and **Voettekst verwijderen**, **Zoeken** en **Vervangen**, **Ga naar** en om de **Voorkeuren** te veranderen.

View

laat je het type **Opmaak**, **Werkbalken**, **Lineaal** en **Statusbalk** kiezen, **Opmaakhulpjes aanzetten**, **Opmaaktekens tonen**, een **Presentation** bekijken, **Volledig scherm** en in en uit **Zoomen**.

Insert

laat het invoegen toe van **Eindemarkering**, **Paginanummers**, **Datum** en **Tijd**, **Veld**, **Tekstvak**, **Mail-samenvoegveld**, **Speciaal teken**, **Koptekst** en **Voettekst**, **Bestand**, **Bladwijzer**, **Hyperlink**, **Inhoudsopgave**, **Voetnoot**, **Eindnoot**, **Vergelijking**, **Clip-art**, **Afbeelding**. Object zoals **GNOME Office Charts**, en **Richtingsmarkering**.

Format

laat je **Lettertype**, **Alinea**, add **Opsommingen**, **Tekstvak**, **Afbeelding**, **Kolommen**, **Tab**, **Kop- en voetteksten**, **Voet- en eindnoten**, **Inhoudsopgave** instellen. Je kunt ook een tekst **Uitlijnen** en **Tekstopmaak**, een **Pagina-achtergrond** toevoegen en **Stijlen maken en wijzigen**.

Tools

laat je **Spellingscontrole**, **Taalinstelling** uitvoeren, **Aantal woorden** tellen, geeft toegang tot de **Thesaurus**, **GDict Dictionary**, **Translation**, **Edit an Image via GIMP**, **Google Search**, **Summarize** het document, **URL Dictionary**, **Wiki Encyclopedia** stijl veranderen met de **Stijlijst**, geeft toegang tot de **Documentgeschiedenis** en **Revisies**. Je kunt ook de geïnstalleerde **Plug-ins** zien en nieuwe installeren, helper **Scripts** die je hebt gemaakt uitvoeren, en **Mail samenvoegen** uitvoeren.

Table

laat je **Invoegen**, **Verwijderen**, **Selecteren**, en de **Cellen** van de tabel manipuleren. Je kunt ook de **Cellen**, **Rijen** en **Kolommen** van een tabel formateren en samenvoegen, **Tekst omzetten naar een tabel**, **Tabel omzetten naar tekst** en **Automatisch passend maken** aanzetten.

Collaborate

laat je **Share a Document** of **Documents** en beheer de samenwerking **Accounts**.

Documenten

laat je een **Nieuw venster** openen dat open documenten laat zien.

Help

opent **Hulpinhoud**, **Naar hulp zoeken**, **Op nieuwere versie checken**, **Een fout rapporteren**, en bekijk algemene informatie **Over GNOME Office** en **Over AbiWord**.

De rij iconen onder de top menubalk bevat de meest gebruikte functies die voorkomen in het top menu.

Het derde paneel laat je het uiterlijk van je tekst instellen, zoals lettertype keuze, uitlijnen, lettertype, opsommingstekens, inspringen, vette en schuine letters.

He paneel onder het document bevat een venster dat het aantal pagina's van het document laat zien en welke pagina op dit moment getoond wordt, een indicatie of overtypen of invoegen aangezet is, de paginaopmaak, en de gebruikte taal.

Een gids ovr het gebruik van **AbiWord** is beschikbaar op <http://www.abisource.com/help/en-US/tutorial/index.html> en instructies over het gebruik van het programma op <http://www.abisource.com/help/en-US/howto/index.html>. Je kunt plug-ins voor AbiWord vinden op <http://www.abisource.com/download/plugins.phtml>.

10.3.2. Gnumeric

Gnumeric is een spreadsheet geoptimaliseerd voor het GNOME bureaublad.

Start **Gnumeric** door **Toepassingen > Kantoor > Gnumeric rekenblad** in GNOME te kiezen of de **Kickoff Programmastarter > Programma's > Kantoortoepassingen > Rekenblad** menu ingang voor **Gnumeric** in KDE.

Belangrijke functies van het top menu zijn:

File

laat je **New** documenten maken, **Open**, **Save**, **Page Setup**, **Set**, **Clear** en **Show de Print Area**. **File** geeft ook opties voor **Print**, **Send To** een email adres, bekijken en uitbreiden van de **Properties** van het programma, **Preferences** instellen, geeft toegang tot **Full History**, en **Close** een bestand, of **Quit** het programma.

Edit

laat je **Undo** en **Redo** acties, **Cut**, **Copy**, en **Paste** en **Fill**, **Clear**, en **Delete Rows**, **Columns**, en **Cells**. **Edit** geeft ook opties voor **Find**, **Replace** of **Goto a Cell**, het beheren van de **Sheets**, **Select** verschillende reeksen in de spreadsheet, en **Recalculate**.

View

laat je een **New View** van het werkboek maken, **Freeze Panes** uitvoeren, selecteer een ander **Workbook**, kies **Toolbars**, **View Statusbar**, **Full Screen** en **Zoom** in en uit.

Insert

voor het invoegen van **Cells**, **Columns**, **Rows**, **Charts**, **Images**, **Functions**, **Names**, **Comments**, **Hyperlinks** en **Special** velden zoals **Current Date**, **Current Time** en **Current date and time**.

Format

laat je de **Cells**, **Rows**, **Columns**, **Sheets** en **Workbook** formatteren en **Preferences** veranderen. Gebruik **Autoformat** om een regio van cellen te formatteren volgens een voor-gedefinieerde template.

Tools

biedt **Auto Correct**, **Auto Save**, **Goal Seek**, **Solver**, **View** en **Add Scenarios**, **Simulation**, **Statistical Analysis** en beheer van **Plug-ins**.

Data

staat manipulatie van data toe zoals **Sort**, **Filter**, **Validate**, **Consolidate**, maak een **Table**, **Group** en **Outline**, converteer **Text to Columns** en **Get External Data**.

Help > Contents

opent de **Gnumeric** help manual (net zoals de **F1** toets), **Gnumeric on the Web**, **Live Assistance**, en **Report a Problem**.

De rij iconen onder de top menubalk bevat de meest gebruikte functies die voorkomen in het top menu.

Het derde menu paneel laat je het uiterlijk van je gegevens instellen, zoals lettertype selectie, uitlijnen, lettertype, opsommingstekens, inspringen, vette en schuine letters.

Het vierde paneel laat het adres zien van de cel waarnaar je wijst en het gegevensveld laat zien wat de cel bevat.

Het paneel onder de spreadsheet laat zien welke spreadsheet op dit moment geselecteerd is, hoeveel werkbladen er in het bestand zijn, het resultaat van de functie in de cel waar je nu naar wijst. Je kunt een werkblad toevoegen of veranderen met:

- een rechter muis klik op een van de tabs, en kies daarna van het menu.

klikken op **Edit > Sheet** in het top menu.

Een handleiding over het gebruik van **Gnumeric** is beschikbaar op <http://projects.gnome.org/gnumeric/doc/chapter-quick-start.shtml>.

10.3.3. gLabels

gLabels is een licht-gewicht GNOME toepassing voor het maken van labels, visitekaartjes, en labels voor CD en DVD's.

Start **gLabels** door te klikken op **Toepassingen > Kantoor > gLabels Label Designer** in GNOME of **Kickoff Programmastarter > Programma's > Kantoor-toepassingen > gLabels Label Designer** in KDE.

De belangrijkste functies van het top menu zijn:

File

laat je een **New** project aanmaken, **Open**, **Open Recent** bestanden, **Save**, **Save As**, **Print**, veranderen van **Properties**, opent de **Template Designer Close** een bestand, of **Quit** het programma.

Edit

laat je **Cut**, **Copy**, en **Paste** uitvoeren, **Delete Select All**, **Unselect All** en verandert de **Preferences**.

View

laat je **Toolbars** kiezen, de gereedschapsbalken aanpassen, het **Grid** en **Markup** aanzetten, en in en uit **Zoom**.

Objects

laat je **Select Mode**, **Create Text**, een **Box**, **Line**, **Ellipse**, **Image**, een **Barcode**, defineert de **Order**, **Rotate/Flip**, **Align Horizontal** of **Vertical** en **Merge Properties**.

Help > Contents

opent de **gLabels** help manual (net zoals de **F1** toets), of laat je algemene informatie zien **About** het programma.

De rij iconen onder de top menubalk bevat de meest gebruikte functies die voorkomen in het top menu.

Het derde menu paneel is grijs totdat je een **New** project of **Open** een bestaand bestand selecteert. Deze iconen laten je **Select**, objecten verschuiven en veranderen, **Create text object**, **Create box/rectangle object**, **Create a line object**, **Create ellipse/circle object**, **Create Image Object**, **Create a Barcode**, **Zoom** in en uit, en **Edit merge properties**.

Het paneel onderin het werkvenster laat je het uiterlijk van je data instellen, zoals lettertype selectie, uitlijnen, vette en schuine letters, en ook tekst en lijn kleuren.

Voor meer informatie over het gebruik van **gLabels**, refereer je naar de website van gLabel op <http://glabels.sourceforge.net/>.

Financiële software

Fedora biedt financiële software aan voor zowel de GNOME als de KDE omgeving. **GnuCash** is de financiële software aanbevolen voor gebruikers met de GNOME bureaublad omgeving, en **KMyMoney** is de aanbevolen financiële software voor de KDE omgeving. Hoewel elke financiële software toepassing wordt aanbevolen voor een specifieke bureaublad omgeving, moet je niet vergeten dat beide zullen werken op elke Fedora bureaublad omgeving. Beide toepassingen kunnen gebruikt worden voor persoonlijk en zakelijk gebruik, en ingesteld worden voor on-line bankieren.

GnuCash en **KMyMoney** worden niet standaard geïnstalleerd van de Live CD of the DVD. Als je geen toegang hebt tot het Internet, kun je ze installeren van de DVD. Refereer naar [Hoofdstuk 17, Software beheren](#) voor instructies. Je kunt ze installeren door **PackageKit** te gebruiken of op de commandoregel met **Yum**.

11.1. GnuCash

GnuCash kan gebruikt worden voor het volgen van persoonlijke en zakelijke bankrekeningen, aandelen, inkomsten en uitgaven, en is gebaseerd op dubbele ingangs boekhoud principes.

Voor extra hulp over het gebruiken van de toepassing refereer je naar <http://www.gnucash.org/docs.phtml documents>¹.

11.1.1. GnuCash instellen

Om GnuCash n te stellen:

1. Start **GnuCash** door te klikken op **Toepassingen > Kantoor > Gnucash financiën beheer**. Klik op de **Sluiten** knop om het **Tip van de dag** venster te sluiten.
2. Op het **Welkom bij GnuCash** venster kies je welke assistent je wilt openen en je klikt op **OK**.
3. Selecteer **Een nieuwe set rekeningen aanmaken** en klik op de **Vooruit** knop op het **Nieuw rekeningschema opzetten** venster.
4. Kies je munteenheid en klik op **Vooruit**.
5. Selecteer alle vakjes naast de rekeningen die je wilt aanmaken in het **Categorieën** venster en druk op **Vooruit**.
6. Volg de aanwijzingen op in het **Creer nieuwe rekeningen** venster, en klik op **Vooruit**.
7. Klik op de **Toepassen** knop om je rekening instellingen af te maken.
8. Om een Quicken .qif bestand te importeren, selecteer je het vakje en duw dan op **Vooruit**.
9. Selecteer het te laden .qif bestand en klik op **Vooruit**.
10. Je hebt nu de mogelijkheid om meer QIF bestanden te laden voor extra rekeningen. Selecteer de **Vooruit** knop.
11. Het klikken op de **Vooruit** knop leidt je door **Matching QIF accounts** met **GnuCash account**, **Matching QIF categories** met **GnuCash accounts**, en munteenheid selectie.

¹ <http://www.gnucash.org/docs.phtml>

12. Klik op de **Toepassen** knop om je data te importeren, of de **Terug** knop om je aanpassingen te bekijken.

11.1.2. GnuCash gebruiken

Open **GnuCash** door het selecteren van **Toepassingen > Kantoor > GnuCash** in het top menu paneel. De **Rekeningen** tab opent.

De top menu balk laat je jouw rekeningen bewerken. Je kunt:

- **Aanpassen, Verwijderen** en **Nieuw**.
- **Voorkeuren**.
- **Geplande transacties**.
- **Transactie** uitvoeren.
- Een rekening **Afstemmen**.
- **Aandelen Splitsen** opgeven.
- **Klant, Leverancier**, en **Werknemer** toevoegen voor een bedrijf.
- **Herinnering te betalen rekening** instellen.
- **Rapporten** genereren.
- **Online bankieren instellen**.
- **Prijs bewerken** van voorraad.
- Toegang krijgen tot het **Grootboek**.

Dubbel-klik op een rekening om een dagboek voor die rekening te openen. De top menu balk verandert om manipulaties van transacties toe te staan. Dit menu bevat naast de bovenstaande opties:

- Verander de vorm van het grootboek van **Eenvoudig grootboek** naar **Grootboek automatisch opsplitsen, Transactie journaal**, of **Dubbele regel**.
- **Transactie knippen, Transactie kopiëren, Transactie plakken, Dupliceer transactie, Verwijder transactie, Boeking ongeldig maken**, en **Voer boeking in**.
- **Betalingsvoorwaarden bewerken** voor klanten.
- **Rekeningen, Facturen**, en **Waardebonnen** maken.

11.1.3. Online bankieren instellen

Online bankieren instellen begint vanuit het **Rekeningen** venster of het **Register**.

1. Op de top menu balk selecteer je **Gereedschappen > Online bankieren instellen**.
2. Het **Initiele online banking setup** venster laat zien wat je nodig hebt om deze instelling af te maken.
3. Klik op de **Vooruit** knop.

4. Selecteer de **Start AqBank hulp** in het **Start online banking hulp** venster.
5. Het **Configuration** venster **Intro** geeft een samenvatting van wat je kunt doen.
6. Type de informatie in die vereist is in de **Users**, **Accounts**, en **Backends** tabs boven in het venster.
7. Selecteer de **OFX-Direct** backend als je niet weet welke je moet gebruiken.
8. Je moet misschien contact opnemen met de bank voor hun server URL. Als je het **OFX-Direct** backend koos is hun URL waarschijnlijk **https://ofx.jouwbank.com/**.
9. Ga terug naar de **Start online banking hulp** en klik de **Vooruit** knop.
10. Vink de juiste hokjes aan onder de **Nieuw?** kolom om de bankrekeningen te laten passen met jouw **GnuCash** rekeningen.
11. Klik op de **Vooruit** knop.
12. Klik op de **Toepassen** knop om te eindigen.
13. Om je banktransacties te downloaden selecteer je de **Rekeningen** of **Register** tab en dan: **Acties > Online Acties > Haal transacties** of **> Haal balans** en vul de gevraagde informatie in on het handeling af te maken.

11.2. KMyMoney

KMyMoney is een dubbele regel rekening software pakket voor persoonlijk en klein-zakelijk gebruik.

Voor extra hulp over het gebruik van **KMyMoney**, refereer je naar <http://kmymoney2.sourceforge.net/faq.html>.

11.2.1. KMyMoney instellen

1. Open **KMyMoney** door het selecteren van **Kickoff Programmastarter > Programma's > Kantoortoepassingen > Personal Finance Manager**.
2. Klik op de **Volgende** knop op het **Welkom bij KMyMoney** scherm.
3. Vul de informatie in en druk op **Volgende**.
4. Kies je valuta en klik op **Volgende**.
5. Type de informatie in voor je bankrekening. Selecteer daarna **Volgende** weer.
6. Zoek je land en klik op de **+** naast zijn naam.
7. Selecteer de type rekening die je wilt instellen, en klik **Volgende**.
8. Druk op de **Voorkeuren instellen** knop.
9. Je kunt het standaard pad waar **KMyMoney** jouw bestanden zal bewaren houden, een pad intypen, of bladeren door het klikken op de knop gemarkeerd met een kleine map rechts in het pad venster.
10. Klik op de **Voltooien** knop en je **Start** venster opent.

11. Open het rekening kasboek door te klikken op de link van je rekening in het **Uw Financiële Samenvatting** venster.
12. Klik de **Toon KMyMoney welkomspagina** link onderin om:
 - **Creer een nieuw KMyMoney bestand.**
 - **Open een bestand KMyMoney bestand.**
 - **Bezoek de KMyMoney website.**
 - **Nieuw in deze versie.**

11.2.2. KMyMoney gebruiken

De top menu balk bevat de volgende opties:

- **Bestand**
 - **Nieuw, Openen**, en **Opslaan** van bestanden.
 - **Importeren** QIF, GnuCash, en OFX bestanden.
 - **Exporteer** QIF bestanden.
 - **Back-up** je data.
 - **Persoonlijke Gegevens** bewerken.
- **Beeld**
 - **Toon Transactie Details.**
 - **Verberg gecontroleerde transacties.**
 - **Verberg niet gebruikte categorieën.**
 - **Toon alle rekeningen.**
- **Bank**
 - **Nieuwe Bank** instellen.
 - **Bewerk Bank.**
 - **Verwijder Bank.**
- **Account**
 - **Nieuwe rekening** maken.
 - **Bewerk rekening.**
 - **Verwijder rekening.**
 - **Open kasboek.**
 - **Transactie controle.**
 - **Sluit rekening of Heropen rekening.**

- **Gekoppeld aan online rekening, Ontkoppel rekening, en Bijwerken rekening** van een online rekening.
- **Categorie**
 - **Nieuwe categorie, Bewerk categorie of verwijder categorie.**
 - **Open kasboek.**
- **Transactie**
 - **Nieuw, Bewerk, Verwijder, en Markeer** transacties.
 - **Ga naar rekening en Ga naar begunstigde.**
 - **Vergelijk, Accepteer, Combineer, of Selecteer alles** transacties.
- **Gereedschappen**
 - QIF Profiel, Securities, Currencies, en Prices Bewerker.
 - Koersen van aandelen en valuta's bijwerken.
 - Consistentie Controle en Prestatie test.
 - Plug-ins
 - Optie voor Debug Traces en Debug Timers.
- **Settings**
 - **Werkbalk verbergen en Statusbalk verbergen.**
 - **Alle berichten inschakelen.**
 - Verander de **KDE taal opties**
 - **Sneltoetsen instellen, Werkbalken instellen en KMyMoney instellen.**
- **Help**
 - **KMyMoney handboek**
 - **Bug rapporteren**
 - **programma informatie.**

11.2.3. Online bankieren instellen

1. Klik op de **Banken** icoon op het linker paneel om er zeker van te zijn dat je bank informatie gekoppeld is aan je rekening.
2. Selecteer je rekening onder bank in het hoofdvenster.
3. In het top menu, kies je **Rekening > Gekoppeld aan online rekening** en het programma zal een lijst van banken laden in het **Set-up voor online bankieren** venster.
4. Type de naam van je bank in het **Zoeken** veld, of blader door de lijst om het te vinden.
5. Klik op de naam van je bank om het te selecteren en druk op de **Volgende** knop.

6. Vul je **Gebruikersnaam** en **Wachtwoord** in.
7. Kies een optie voor **Identificeer als** en klik op de **Volgende** knop.
8. Dit scherm laat de rekeningen zien die je bij de bank hebt. Klik op diegene die je wilt koppelen aan je **KMyMoney** rekening en klik op **Volgende**.
9. Klik op de **Voltooien** knop om de instelling af te maken.
10. Druk op de blauwe icoon op het top menu **Bijwerken** om de rekening bij te werken of selecteer **Rekening > Bijwerken rekening** ook in de top menu balk
11. Het programma maakt verbinding met je bank en het **Rekening selectie** venster vraagt je naar welke **KMyMoney** rekening je de informatie wilt downloaden. Je hebt hier ook de mogelijkheid om een **Nieuw** rekening aan te maken.
12. Selecteer je rekening en klik op **Ok**.
13. Het **Statement stats - KMyMoney** venster vat de gedownloade informatie samen. Klik op de **OK** knop.
14. Klik op de **Kasboeken** icoon op het linker menu paneel om de geladen informatie te bekijken.

Multimedia afspelen

Media formaten standaard niet ondersteund in Fedora

Door licentie en patent problemen, kan Fedora niet verstuurd worden met bepaalde audio en video afspelen mogelijkheden, bekend als *codecs*. Een voorbeeld is de MP3 codec. Refereer naar De Fedora Project's benadering van multimedia ondersteuning voor meer informatie.

Fedora bevat meerdere gereedschappen voor het luisteren naar audio en het bekijken van video voor zowel het GNOME als het KDE bureaublad. Deze toepassingen zullen in beide Fedora bureaubladomgevingen draaien. Om software te installeren die nog niet geïnstalleerd is, refereer je naar [Hoofdstuk 17, Software beheren](#). Je kunt toepassingen installeren met **PackageKit** of op de commandoregel met **Yum**.

Fedora bevat standaard de volgende toepassingen voor audio en video:

- **Amarok** is een muziekspeler die gereedschappen bevat voor het organiseren van muziek, CD's, Internet radiostations, en meer, en is standaard aanwezig in KDE.
- **CD/DVD Creator** is een toepassing voor het luisteren naar CD's in GNOME.
- **Cheese webcamstudio** neemt foto's en video's met je webcam is geïnstalleerd in GNOME en KDE.
- **Dragon Player** is een eenvoudige video speler in KDE.
- **JuK** is een verzamelings en afspeellijst beheerder en ook een muziekspeler geïnstalleerd in KDE.
- **Kaffeine** is een toepassing voor het bekijken van video's in KDE.
- **KMix** is een geluidsmixer voor KDE.
- **KsCD** is een toepassing voor het luisteren naar audio CD's in KDE.
- **Rhythmbox** is een muziekspeler die gereedschappen bevat voor het organiseren van muziek, CD's, Internet radiostations, en meer, en is standaard aanwezig in GNOME en KDE.
- **Sound Juicer** is een toepassing voor het omzetten van CD's naar muziekbestanden (ook bekend als *rippen* in GNOME en KDE).
- **Sound Recorder** kan .flac, .oga (OGG audio), en .wav geluidsbestanden opnemen en afspelen.
- **Totem Movie Player** is een toepassing voor het bekijken van video's in GNOME en KDE.

Om deze programma's te openen klik je in het GNOME bureaublad op hun ingangen in het **Applications > Geluid & Video** menu in de top menu balk. In KDE klik je op hun ingangen in het **Kickoff Programmastarter > Programma's > Multimedia** menu.

12.1. De Fedora Project's benadering van multimedia ondersteuning

In het kort, het Fedora Project moedigt het gebruik van open standaarden aan in plaats van beperkte standaarden.

Fedora bevat complete ondersteuning van vele vrij-te-verspreiden formaten. Dit omvat de Ogg media, Vorbis audio, Theora video, Speex audio, en FLAC audio formaten. Deze vrij-te-verspreiden formaten hebben geen problemen met patent of licentie beperkingen, en bieden krachtige en flexibele alternatieven voor populaire maar beperkte formaten zoals MP3 die niet legaal met Fedora verspreid kunnen worden. Voor meer informatie, refereer je naar de Fedora Multimedia wiki op <https://fedoraproject.org/wiki/Multimedia>.

12.2. Cheese Webcam Booth

Cheese webcamstudio neemt foto's en video's op met je webcam.

12.2.1. Het gebruik van Cheese webcamstudio

Het top menu biedt de volgende operaties en opties:

- Door **Cheese** te selecteren kun je er voor kiezen om de **Aftellen** timer aan te zetten, **Foto nemen** of **Opname starten**, afhankelijk van je selectie van de **Foto** of **Video** knop, **Schermvullend** kijken, en de toepassing **Afsluiten**.
- **Bewerken** laat je **Effecten** aanzetten, **In prullenbak gooien**, **Alles in prullenbak gooien**, en de **Voorkeuren** veranderen.
- Klikken op **Hulp > Inhoud**, of duwen op **F1**, opent de *Cheese gebruikershandleiding*.

De tabs tussen de vensters zijn snelkoppelingen naar keuzes in het top menu.

Meer informatie is beschikbaar op de Cheese website op <http://www.gnome.org/projects/cheese>

12.3. Rhythmbox muziekspeler

Rhythmbox muziekspeler speelt CD's, internet radio af, en is een muziekverzamelingbeheerder.

De eerste keer dat je **Rhythmbox muziekspeler**, opstart, zal een assistent je helpen om je muziek te importeren. Op het tweede paneel van de assistent, klik je op de **Bladeren** knop en je selecteert de map waar je muziek bewaard wordt, gewoonlijk is dat in je **/Persoonlijke map/Muziek/** map.

12.3.1. Rhythmbox muziekspeler gebruiken

De belangrijkste functies van het **Rhythmbox muziekspeler** venster zijn:

- De top paneel menubalk die alle menu's bevat om taken uit te voeren. Druk op **F1** of selecteer **Hulp > Inhoud** op de menubalk om de handleiding te openen.
- De tweede gereedschapsbalk paneel geeft toegang tot de **speler functies** en geeft details over het nummer dat wordt afgespeeld.
- Een **Tijdschuifbalk** onder het gereedschapsbalk paneel, laat de afspeelpositie van het nummer zien en laat je naar ander deel van het nummer verspringen.
- In het linker scherm geeft de **Bronlijst** je toegang tot je **muziekcollectie**, **Internet radio**, **Internet**, je **afspeellijsten**, en **CD's**. Dit bestaat uit:
 - De **Rhythmboxmuziekspeler** collectie, waar alle geïmporteerde nummers bewaard worden.
 - De **Radio** met internet radiostations.
 - **Podcasts**.

- **Winkels.**
- Alle **Afspeellijsten** (gewone en slimme).
- **Audio CD's** in het CD station van de computer.
- Draagbare spelers, zoals een MP3 speler, aangeloten op je computer.

Als je een muis met wiel hebt kun je het geluidsvolume instellen door de cursor op de volume icoon te plaatsen en dan het wiel te draaien.

In de **Bladeren** mode kun je het rechthoekige venster rechts naast de **Bronlijst** gebruiken voor het bladeren en filteren van **Collectie** nummers voor **Genre**, **Artiest**, of **Album** naam. Er is ook een **Zoekopdracht** functie.

De **Nummer** lijst is in het onderste venster en bevat de lijst van nummers die behoren bij de bron die je koos.

De **Statusbalk** is het paneel langs de onderkant van het venster die informatie laat zien over de bron die je koos.

Bezoek de Rhythmbox website op <http://projects.gnome.org/rhythmbox/> voor meer informatie.

12.4. Audio CD ripper (Sound Juicer)

Audio CD ripper (Sound Juicer) laat je de audio van een CD afhaken en deze omzetten naar audiobestanden die je computer kan afspelen. Dit programma kan ook CD's afspelen.

12.4.1. Sound Juicer gebruiken

Om nummergegevens te krijgen, breng je een audio CD in en **Sound Juicer** zal de gegevens opzoeken en ophalen van MusicBrainz (een vrije dienst). Als MusicBrainz de CD niet kent heb je de mogelijkheid om de nummergegevens handmatig in te vullen. Je wordt dan ook gevraagd of je jouw album wilt toevoegen aan de database van MusicBrainz. Je moet een MusicBrainz account openen om albums aan hun database toe te voegen.

Om de nummergegevens handmatig in te voeren:

1. Vul de tekstvelden in voor de **Titel**, **Artiest**, **Jaar**, en **Genre** van de CD.
2. Daaronder is een lijst van de audionummers op de CD. Je kunt de **Nummertitel** en **Artiest** invoeren voor ieder nummer.

Om de titel van een nummer te bewerken, selecteer je eerst het nummer, en je klikt daarna op de titel. Als je klaar bent met het opgeven van de titel, druk je op de **Enter** toets. Ieder nummer van de CD wordt automatisch vernieuwd als ze passen bij de artiest voor het bewerken.

Nummergegevens verkrijgen

1. Selecteer de nummers die je wilt opslaan door de vakjes voor de nummers af te vinken. Je kunt ook **Bewerken > Alles selecteren** of **Bewerken > Niets selecteren** gebruiken.
2. Klik op de **Kopieeren** knop. Dit zal veranderen naar een **Stoppen** knop als het programma begint met het copieeren van de data. Je zult een icoon zien naast het nummer dat gecopieerd wordt.

Druk op **F1**, of selecteer **Hulp > Inhoud** om de handleiding te zien.

Voor meer informatie refereer je naar de Sound Juicer website op <http://burtonini.com/blog/computers/sound-juicer>

12.5. Geluidsrecorder

Sound Recorder kan .flac, .oga (OGG audio), en .wav geluidsbestanden opnemen en afspelen.

12.5.1. Geluidsrecorder gebruiken

- Van het top menu selecteer je **Bestand > Nieuw**, je duwt op de **Nieuw** knop op het tweede paneel.
- Op het **Opnemen als** uitklap menu kies je welk type bestand je voor de opname wilt gebruiken.
- Duw op de rode **Opnemen** knop of selecteer **Besturing > Opnemen** van het top menu om te beginnen met opnemen.
- Druk op de **Stoppen** knop of gebruik **Besturing > Stoppen** in het top menu om de opname te stoppen.
- Duw op de **Afspelen** knop of **Besturing > Afspelen** om te beginnen met afspelen.
- Om de audiomixer te openen selecteer je **Bestand > Volumeregeling openen**.
- Om je bestand op te slaan kies je **Bestand > Opslaan als**, en je geeft je geluidsbestand een naam.
- Je kunt een bestaand geluidsbestand afspelen door op de **Open** knop te klikken of je selecteert **Bestand > Openen** in het top menu, je kiest het bestand en klikt op de **Openen** knop. Duw nu op de **Afspelen** knop, of **Besturing > Afspelen** om het geselecteerde bestand af te spelen.
- Het selecteren van **Bestand > Eigenschappen** laat informatie zien over het huidige geluidsbestand.
- Bekijk de Geluidsrecorder handleiding door **Hulp > Inhoud** te selecteren of duw op de **F1** toets.

12.6. Totem mediaspeler

Totem mediaspeler speelt DVD's, CD's en VCD's af.

12.6.1. Totem mediaspeler gebruiken

- Om een audio of video bestand te openen, selecteer je **Film > Openen**, je selecteert het bestand dat je wilt en je klikt op de **+Toevoegen** knop. Je kunt ook een bestand naar het **Totem mediaspeler** venster slepen. Als **Totem mediaspeler** een fout laat zien als je een bestand probeert af te spelen, refereer je naar de informatie over codecs op <http://www.gnome.org/projects/totem/#codecs>.
- Klik op **Film > Locatie openen** om een bestand te openen met een URL locatie.
- **Film > Afspelen** zal een DVD, VCD, of CD afspelen.
- **Film > Uitwerpen** zal de schijf uitwerpen.
- Beneden de **Locatie openen** optie is de **Afspeellijst**.
- **Film > Afspelen / pauzeren** zal de schijf afspelen af pauzeren.

- Het kiezen van **Film > Eigenschappen** opent een zijbalk die de eigenschappen van het bestand laat zien.
- In het **Bewerken** menu kun je een **Schermafdruck maken**, de afspeellijst **Herhalen**, de afspeellijst in een **Willekeurige volgorde** afspelen, **Plugins** en **Voorkeuren** instellen.
- **Beeld** laat je **Volledig scherm** of **Venster aanpassen aan film** instellen, de **Beeldverhouding**, **Andere hoek**, **Bedieningsknoppen weergeven**, **Ondertitels** instellen, en het laten zien of verbergen van de **Afspeellijst**.
- **Ga naar** laat je naar het **DVD-menu**, **Titelmenu**, **Audiomenu**, **Hoekmenu** en **Hoofdstukmenu**, het **Volgende hoofdstuk** of **film**, het **Vorige hoofdstuk** of **film** gaan, **Doorspoelen naar** een nummer, en **Vooruitspoelen** of **Terugspoelen**.
- Het **Geluid** menu laat je de **Taal** veranderen en het **Geluid harder** of **zachter** zetten.
- Je kunt de handleiding openen door **Hulp > Inhoud** te selecteren of op de **F1** toets te duwen.

Voor meer informatie bezoek je de **Totem mediaspeler** website op <http://projects.gnome.org/totem/>.

12.7. GNOME multimedia toepassingen

12.7.1. CD/DVD Creator

CD/DVD Creator is een CD en DVD brander.

12.7.1.1. CD/DVD Creator gebruiken

Voor het openen selecteer je **Toepassingen > Systeemgereedschap > CD/DVD Creator**. Je kunt de Hulp bereiken door op de **F1** toets te duwen, of **Hulp > Inhoud** te selecteren in de top menubalk.

To create a data disc:

1. Sleep bestanden en folders die je naar CD of DVD wilt branden naar het **Cd/dvd branden** venster.
2. Stop een schrijfbaar CD of DVD in je schrijfstation. Als je dit doet opent gewoonlijk automatisch het **Cd/dvd branden** scherm. Je kunt **Cd/dvd branden** instellen om automatisch te openen door naar **Systeem > Voorkeuren > Hardware > Multimedia** te gaan en op de **Audio** en **Video** tabs **Autodetect** van het uitklap menu te selecteren.
3. Klik op de **Naar schijf schrijven** knop, of kies **Bestand > Naar schijf schrijven**. Kies om naar je **cd/dvd** te schrijven of naar een **Image-bestand**. Een image-bestand (ISO) is een gewoon bestand dat op je computer bewaard wordt en die je later naar een CD kunt schrijven.

Je kunt een naam voor je CD of DVD intypen in het **Schijfnaam** veld en een **Schrijfsnelheid** kiezen in het uitklap menu onder de **Schrijfopties**. Je zult ook de grootte van je data zien die naar de schijf wordt geschreven.

4. Druk op de **Branden** knop om je data naar de CD/DVD te kopiëren.

Om een image-bestand naar een CD/DVD te schrijven, klik je rechts op het **Schijf image bestand** en je kiest **Naar schijf schrijven** van het menu.

To make a copy of a CD or DVD

1. Insert the disc you want to copy.
2. Choose **Places > CD/DVD Creator** from the top panel menu bar.
3. Klik rechts op de **CD** icoon en kies **Naar schijf schrijven**.
4. Volg de **Naar schijf schrijven** dialoog zoals hier boven.

Als je slechts een schrijfstation hebt, zal het programma eerst een bestand aanmaken op je computer. De originele schijf wordt uitgeworpen, je wordt gevraagd om een blanke schijf om naar te kopiëren.

12.8. Gnome multimedia toepassingen in de repositories

Deze toepassingen worden gewoonlijk niet standaard geïnstalleerd maar zijn aanwezig in de repositories. Om ze te installeren, refereer je naar [Hoofdstuk 17, Software beheren](#). Je kunt toepassingen installeren met **PackageKit** of op de commandoregel met **Yum**.

12.8.1. Brasero

Brasero copieert en brandt muziek, of data naar CD's en DVD's. Refereer naar <http://projects.gnome.org/brasero/> voor details.

12.8.2. GNOMEbaker

GNOMEbaker kan muziek of data naar een CD branden. Refereer naar [Paragraaf 6.2.3, "Gnomebaker gebruiken in GNOME"](#) of de GNOMEbaker website op <http://www.biddell.co.uk/gnomebaker.php> voor meer informatie.

12.9. KDE multimedia toepassingen

Het KDE bureaublad groepeer multimedia toepassingen in het **Kickoff Programmastarter > Programma's > Multimedia** menu.

12.9.1. Amarok

Amarok is een CD speler en muziekverzameling beheerder. Voor meer informatie refereer je naar de **Amarok** website op <http://amarok.kde.org/>

12.9.1.1. Amarok gebruiken

- Klik **Medium afspelen** om bestaande geluidsbestanden af te spelen, ga naar een **Vorige track**, **Afspelen/Pauze**, **Stoppen** ga naar de **Volgende track** of de toepassing **Afsluiten**.
- **Afspeellijst** laat je **Medium toevoegen**, **Radiostream toevoegen**, **Afspeellijst opslaan**, **Ongedaan maken**, **Opnieuw**, **Afspeellijst wissen**, **Herhalen** en kies **Willekeurig** afspelen.
- **Hulpmiddelen** geeft je toegang tot de **Hoesbeheerder**, **Scriptbeheerder** en naar **Verzameling bijwerken**.
- In **Instellingen** kun je **Sneltoetsen instellen** en **Amarok instellen**.
- Klikken op **Help > Amarok handboek**, of duwen op de **F1** toets opent het handboek.

- Op de linkerzijde van het toepassingsvenster kun je de **Bestanden** selecteren die je wilt spelen, **Afspeellijsten**, **Verzameling** toegang tot het Internet voor **muziek**, **podcasts** en **radio** stations. Details over je keuze worden getoond in het rechter venster.
- De iconen onderaan in het midden zijn **+** voegt een widget toe, **-** verwijdert een widget, de pijlen laten je naar een **Vorige groep** of een **Volgende groep** gaan, en je kunt in en uit **Zoomen**.
- In het **Afspeellijst** venster kun je **Zoeken**, naar de **Volgende** of **Vorige** selectie gaan, en **Zoekvoorkeuren**. De opties onderin laten je **Afspeellijst wissen**, **Actieve track tonen**, **Ongedaan maken**, **Opnieuw**, **Afspeellijst opslaan**, en **Afspeellijst exporteren als**.

12.9.2. Dragon Player

Dragon Player is een eenvoudige videospeler. Voor meer informatie refereer je naar de **Dragon Player** website op <http://dragonplayer.org/>

12.9.2.1. Dragon Player gebruiken

- Als je **Dragon Player** voor het eerst opent verschijnt een venster dat je vraagt wat je wilt, een **Bestand spelen** of een **Schijf afspelen**. Als je een van die kiest zal het programma het bestand laden. Je kunt ook het venster **Sluiten** of het programma **Afsluiten**.
- Het selecteren van **Afspelen > Media afspelen** laat je een **DVD**, **VCD**, of **Video bestand** afspelen, **Afspelen/Stoppen** laat je pauzeren en de film opnieuw starten, **Stoppen** zal het afspelen stoppen, en **Afsluiten** zal de toepassing afsluiten.
- Het **Instellingen** menu laat je de **Volledig Scherm**, **Aspect verhouding**, **Ondertitels**, en **Audiokanalen** kiezen, de **Sneltoetsen instellen** en de **Werkbalk instellen** of de **Werkbalk tonen**.
- **Help > Dragon Player handboek**, of op de **F1** toets drukken, opent de handleiding.

12.9.3. JuK

JuK is een verzameling en afspeellijst beheerder en muziekspeler. Voor meer informatie refereer je naar de **JuK** website op <http://developer.kde.org/~wheeler/juk.html>

12.9.3.1. JuK gebruiken

- Als de toepassing opent verschijnt een venster waarin je kunt kiezen voor **Map toevoegen** of **Map verwijderen**, en **Afspeellijst importeren**.
- Het selecteren van **Bestand** in de top menu balk, laat je kiezen om een **Nieuw** bestand te openen, **Openen** van een bestaand bestand, **Map toevoegen**, **Hernoemen**, **Zoekgegevens wijzigen**, **Dupliceren**, **Herladen**, **Verwideren Opslaan**, **Opslaan als** of de toepassing **Afsluiten**.
- **Bewerken** laat je **Ongedaan maken**, **Knippen**, **Kopieeren**, **Plakken**, **Wissen** of **Alles selecteren**.
- Onder **Beeld** kun je "JuK" instellen voor **Zoekbalk tonen**, **Tag-bewerker tonen**, **Geschiedenis tonen**, **Afspeelwachtrij tonen** of **Kolommen tonen**, **Grootte van afspeellijstkolommen handmatig wijzigen** en **Weergavemodi** (Standaard, Compact of Boom).
- In het **Speler** menu kun je kiezen voor **Willekeurig afspelen**, **Afspeellijst herhalen**, **Afspelen**, **Pauzeren**, **Stoppen**, **Volgende**, **Vorige** en **Volgende album afspelen**.

- **Tagger** laat je **Opslaan** of **Verwijderen**, **Verversen**, **Tag-informatie gissen**, de **Hoesbeheerder** openen en **Bestand hernoemen**.
- In het **Instellingen** menu kun je kiezen welke **Werkbalken** je laat zien, **Opstartscherm tonen**, **In systeemvak plaatsen**, **In systeemvak blijven bij afsluiten**, **Trackaankondiging tonen**, **Tag-gissing**, **Bestandshernoeming** en **Sneltoets instellen** of **Werkbalken instellen**.
- Het tweede menupaneel laat iconen zien voor de meest gebruikte commando's, die ook in de top menubalk aanwezig zijn.
- Het linker venster bevat je **verzameling** of **afspeellijst**.
- Het hoofdscherm laat informatie zien over het bestand, zoals: **Naam van de track**, **Artiest**, **Album**, **Hoes**, **Track**, **Genre**, **Jaar** en **Lengte**.
- Om de handleiding te openen selecteer je **Help > JuK handboek** of je drukt op de **F1** toets.

12.9.4. Kaffeine

Kaffeine is een mediaspeler die streaming content, DVB's, DVD's, en CD's kan afspelen. Om streaming content via het web te krijgen, heb je voor het programma een Mozilla plug-in nodig, die beschikbaar is van http://sourceforge.net/project/downloading.php?groupname=kaffeine&filename=kaffeine-mozilla-0.2.tar.bz2&use_mirror=internap. Voor meer informatie over **Kaffeine** in het algemeen, refereer je naar de **Kaffeine** website op <http://kaffeine.kde.org/>

12.9.4.1. Kaffeine Mediaspeler gebruiken

Het eerste venster dat open bevat vijf snelkoppel iconen:

- **Afspeellijst spelen** brengt je naar de huidige afspeellijst.
- **Audio-cd codering** helpt je om nummers van een CD te rippen.
- **Audio-CD afspelen** speelt een CD af.
- **DVD afspelen** speelt een DVD af.
- **VCD afspelen** speelt een VCD af.

Aan de linker kant van het venster zijn vier kleine iconen:

- De KDE icoon, boven in, laat het eerste venster zien, waar je ook bent in het programma.
- De Kaffeine icoon opent het **Afspeelvenster**.
- Klikken op de volgende icoon opent de **Afspeellijst**.
- De schijf icoon brengt je naar het **Audio-cd venster** die details over de CD laat zien.

De werkbalk langs de onderkant van het venster laat je **Afspelen**, **Pauzeren**, naar **Vorige** of **Volgende** nummer gaan, **Stoppen**, en **Volume** instellen.

Het top menupaneel heeft:

- **Bestand** welke je een bestand laat **Openen**, een **URL-adres openen** of een **Map openen**, een **DVD openen**, **VCD openen**, **Audio-CD openen** en **Uitzenden over netwerk**. Je kunt ook **Stream opslaan**, **Schermafdruck opslaan**, **Opties verlaten**, of **Afsluiten**.

- In het **Beeld** menu heb je de opties voor **Volledig scherm**, **Minimale modus**, **Wissel afspeellijst/speler**, **Grootte automatisch instellen** of **Oorspronkelijke beeldverhouding behouden**.
- Het selecteren van **Speler** geeft je de mogelijkheid voor **Afspelen**, **Pauzeren**, **Stoppen**, naar het **Volgende** of **Vorige** nummer gaan, **Snel vooruit**, **Slowmotion**, en **Naar positie springen**. Je kunt ook **Navigatie** een **DVD**, **Audio**, **Video**, **Subtitles** instellen, toegang tot **Info over nummer** en **Effectplugins** aan- of uitzetten.
- Het **Afspeellijst** menu laat je **Willekeurig**, **Herhalen**, **Hoesafbeeldingen automatisch downloaden**, **Huidige afspeellijst wissen**, een **Nieuwe afspeellijst** beginnen, **Afspeellijst importeren**, **Huidige afspeellijst opslaan als** of **Huidige afspeellijst verwijderen**.
- **Instellingen** laat je een **Afspeelprogramma** (Xine of GStreamer) selecteren, de **Werkbalken** kiezen, **Sneltoetsen instellen**, **Werkbalken instellen** en **Kaffeine Mediaspeler instellen**, en de **Instellingen voor xine-engine**.
- Klikken op **Help > Kaffeine Mediaspeler handboek** of duwen op de **F1** toets opent de handleiding.

12.9.5. KMix

KMix is een geluidsmixer die je de volume instellingen voor geluidsingenen en uitgangen van je computer laat instellen. Voor meer informatie refereer je naar de **KMix**website op <http://docs.kde.org/stable/en/kdemultimedia/kmix/index.html>

12.9.5.1. KMix Geluidsmixer gebruiken

Het toepassingsvenster heeft drie secties met verschillende controle functies: **Uitgang**, **Ingang** en **Schakelaars**. Deze secties bevatten volume schuifknoppen, schakelaars voor het aan/uitzetten van opnemen of afspelen, en meer-keuze schakelaars.

- **Uitgang** regelaars zijn gerelateerd met afspelen, zoals de **Master volumeregelaar**.
- **Ingang** regelaars zijn gerelateerd aan opnemen, zoals **Capture**.
- **Schakelaars** heeft knopen die je bepaalde functionaliteit **AAN** of **UIT** (zoals **Mic Boost (+20dB)**) laat zetten, en meer-keuze schakelaars (zoals **Mic Select: Mic1 or Mic2**).

KMix heeft ook *LED's*.

- Groen voor afspelen
- Rood voor opnemen
- Geel voor speciale geluidskaart functies

De meeste van deze regelaars hebben een context menu, dat je kan openen door met de muis rechts op de icoon te klikken.

- Voor gesplitste kanalen regelt de rechter schuifknop het rechter kanaal, en de linker schuifknop het linker kanaal.
- Dempen kan aan of uit zijn.
- Je kunt Verbergen selecteren om dit apparaat te verbergen.

Om **KMix** in te stellen van de menubalk kies je **Instellingen > KMix instellen**. De opties zijn:

- **In systeemvak plaatsen** zal de toepassing in het systeemvak plaatsen als op de **Sluiten** knop van het venster gedruwd wordt.
- **Labels tonen** zal een label laten zien voor ieder geluidsapparaat.
- **Schaalaanduiding tonen** laat de posities op de schuifregelaars zien.

12.9.6. KsCD

KsCD is een eenvoudige CD-speler.

12.9.6.1. KsCD gebruiken

De groep knoppen links in het venster zijn:

- **Afspelen** in het midden.
- **Vorige** is links.
- **Volgende** ligt rechts.
- **Stoppen** is onderaan.
- **Uitwerpen** is de bovenste.

Het centrale venster laat informatie zien over het bestand dat afgespeeld wordt.

De iconen langs de onderkant laten je **Willekeurige volgorde**, **Herhalen**, **Afspeellijst**, en **Dempen** instellen.

De drie knoppen aan de rechter kant zijn:

- **Volumeregelaar** – plaats je cursor op de witte stip, druk de linker muistoets in en sleep de regelaar naar het gewenste niveau.
- De **-** knop laat je **KsCD** minimaliseren.
- De **X** icoon sluit de toepassing af.

12.10. Multimedia programma's in de repository

De onderstaande toepassingen zijn gewoonlijk niet standaard geïnstalleerd maar zijn aanwezig in de repository. Om deze pakketten te installeren, refereer je naar [Hoofdstuk 17, Software beheren](#) voor meer informatie. Je kunt toepassingen installeren met **PackageKit** of op de commandoregel met **Yum**.

12.10.1. K3b

K3b is een CD en DVD brand toepassing. Refereer naar [Paragraaf 6.2.2, "K3b gebruiken om media te branden in KDE"](#) of de K3b website op <http://www.k3b.org/> voor meer informatie.

12.11. MP3 spelers

Persoonlijke digitale mediaspelers kunnen gebruikt worden om muziek op te slaan en naar te luisteren zonder gebruik van een computer. Ze worden vaak aangeduid als *MP3 spelers*, wat een misleidende naam is; niet al deze spelers gebruiken MP 3 bestanden om muziek op te slaan.

Veel MP3 spelers kunnen aangekoppeld worden als geheugenapparaten, en muziek kan er aan toegevoegd worden zoals je een bestand kan toevoegen aan een schijf. Zie [Hoofdstuk 6, Media](#) voor meer informatie.

Sommige spelers hebben echter speciale programma's nodig om muziek over te brengen.

12.11.1. Grip

Grip is een CD speler en een ripper voor het GNOME bureaublad. Het biedt een geautomatiseerde interface voor MP3, en andere audio formaten, encoders, en laat je de CD rechtstreeks naar MP3 omzetten. Via het Internet opzoeken van nummerinformatie wordt ondersteund. Details zijn beschikbaar op de **Grip** website op <http://nostatic.org/grip/doc/index.html>

Grip wordt niet standaard geïnstalleerd maar is aanwezig in de repository om te installeren met **PackageKit** of op de commandoregel met **Yum**. Refereer naar [Hoofdstuk 17, Software beheren](#) voor meer informatie.

12.11.2. iPod verbinding

Door de eigendomsmatige natuur van de Apple iPod, kan het moeilijk zijn om deze te gebruiken met een Linux operating systeem zoals Fedora. Helaas heeft Apple geen Linux versie van **iTunes** vrijgegeven (en heeft nooit plannen aangekondigd om dit te doen), en **iTunes** is nog niet stabiel met **Wine** (een software toepassing die veel programma's die ontworpen zijn voor Windows laat werken onder Linux). Gelukkig zijn er een aantal programma's van hoge kwaliteit beschikbaar voor Linux gebruikers om de media inhoud van de iPod te beheren. Dit zijn onder andere **gtkpod**, **YamiPod**, en gereedschappen ingebouwd in mediaspelers zoals **AmaroK**, **Rhythmbox**, en **Banshee**.

Het Fedora Project biedt standaard niet de mogelijkheid voor interactie met de Apple iPod. Je kunt echter **Gtkpod** gebruiken om muziek, podcasts, en andere inhoud met je iPod te synchroniseren.

Gtkpod wordt niet standaard geïnstalleerd van de Live CD of de DVD. Als je geen toegang tot het Internet hebt, kun je de Fedora DVD gebruiken om **Gtkpod** te installeren. Je kunt toepassingen installeren met **PackageKit** of op de commandoregel met **Yum**. Refereer naar [Hoofdstuk 17, Software beheren](#) voor meer informatie.

Start **Gtkpod** door te klikken op **Toepassingen > Geluid & Video > gtkpod** in GNOME of **Kickoff Programmastarter > Programma's > Multimedia > iPod Manager**.

Voor meer hulp over iPod ondersteuning met **Gtkpod**, refereer je naar de **Gtkpod** website op <http://www.gtkpod.org/about.html>.

12.12. Verdere informatie

Voor meer informatie over vrij te verspreiden formaten en hoe ze te gebruiken, refereer je naar de website van de Xiph.Org Foundation op <http://www.xiph.org>

Spelletjes spelen

Een Fedora installatie bevat standaard een selectie van spelletjes. Je kunt ook extra spelpakketten selecteren tijdens of na de installatie. Om nieuwe spellen op je Fedora systeem te installeren, refereer je naar [Hoofdstuk 17, Software beheren](#). Je kunt meer informatie over spellen voor Fedora vinden op <https://fedoraproject.org/wiki/Games>. Voor meer informatie over de spellen in deze lijst, refereer je naar het **Help** menu bij ieder individueel spel.

Je hoeft niet van bureaublad te wisselen om spellen te spelen

Je kunt KDE spellen spelen als ingelogd bent in GNOME en GNOME spellen als je ingelogd bent in KDE. Grafische omgevingsonderdelen zijn erg modulair. Als je het spelpakket installeert zullen ook alle afhankelijkheden geïnstalleerd worden. Je hebt misschien extra pakketten nodig om de online hulp te zien.

13.1. Standaard GNOME spellen

Veel GNOME spellen worden niet standaard geïnstalleerd van de Live CD of de DVD. Als je geen toegang hebt tot het Internet, kun je de Fedora DVD gebruiken om ze te installeren, door het gebruik van **PackageKit** of op de commandoregel met **Yum**. Refereer naar [Hoofdstuk 17, Software beheren](#) voor hulp over het installeren van nieuwe software. Wees er zeker van dat je ook de aparte **Help Files for gnome-games** installeert, deze bieden de instructies voor het spelen van ieder spel.

Als de **Help Files for gnome-games** geïnstalleerd is, gebruik je de menu's om te navigeren naar **Systeem > Hulp > Games** om een lijst van beschikbare spellen te zien. Er is een korte beschrijving met een verwijzing naar details over het spelen van ieder spel. De gedetailleerde instructies kunnen ook gevonden worden in het **Hulp > Inhoud** menu in ieder spel.

Het GNOME Games pakket bevat onder meer de volgende spellen:

Aisle Riot Solitaire

Een verzameling van tientallen solitaire spellen

Blackjack

Het klassieke casino kaartspel

Schaken

Speel het klassieke bordspel tegen de computer of een vriend

Vijf of meer

Een versie van het populaire Kleurlijnen spel

Vier-op-een-rij

Een vier-op-een-rij spel gespeeld tegen de computer of een andere tegenstander

FreeCell Solitaire

Een andere enorme verzameling van solitaire spellen

GNOME Falling Blocks

Maak met de blokken een complete horizontale rij die zal verdwijnen

Hearts

Een kaartspel met slagen halen. Probeer zo weinig mogelijk punten te halen

lagno

Een Reversi-achtig spellen met flippende schijven

Klotski

Een groep puzzels met schuivende blokken

Mahjongg

Een spel met bij elkaar passende tegels met vele variaties

Mijnenveger

Een kloon van een populair puzzelspel

Nibbles

Een wormen of slangenspel

Robots

Het klassieke spel met ongecontroleerde robots

Same GNOME

Een puzzelspel met de strategische verwijdering van groepen knikkers

Sudoku

De populaire logische puzzel

Tali

Een pokerspel gespeeld met dobbelstenen

Tetravex

Een eenvoudig spel met bijelkaar passende tegels

13.2. Standaard KDE spellen

Veel KDE spellen worden niet standaard geïnstalleerd van de Live CD of de DVD. Als je geen toegang hebt tot het Internet, kun je de Fedora DVD gebruiken om ze te installeren, door het gebruik van **PackageKit** of op de commandoregel met **Yum**. Refereer naar [Hoofdstuk 17, Software beheren](#) voor hulp over het installeren van nieuwe software.

Het KDE Games pakket bevat onder meer de volgende spellen:

Bomber

Een arcade bommenspel

Bovo

Een vijf-op-een-rij spel

Kapman

Pac-man type spel

KAtomic

Plezierig en leerzaam spel over moleculaire geometrie

KBattleship

Slagschip strategie spel

KBlackBox

Vind de verborgen ballen in de zwarte doos met lazerstralen

KBlocks

Een vallende blokken spel

KBounce

Het klassieke spel met afzonderlijk stuitende ballen

KBreakout

Break-out type spel

KDiamond

Drie op een rij spel

KFourinLine

Vier in een rij bordspel

KGolddrunner

Een Lode-runner type spel

Killbots

Ontwijk killer robots

Kiriki

Een Yahtzee-achtig stenen spel

KJumpingCube

Een territorium veroverings spel

KMahjongg

Een Mahjongg spel

KMines

Een spel vergelijkbaar met Mines

KNetWalk

Een netwerk constructie spel

Kolf

Een klein mini-golf spel

Kollision

Vermijd botsingen met de bal

Kolor Lines

Een klein spel over ballen en hoe ze kwijt te raken

Konquest

Een galactisch ruimte spel

KPatience

Heeft verscheidene kaartspellen

KReversi

Reversi bordspel

KsirK

Een wereld domineren spel

KSpaceDuel

Het uitdagende ruimte duel

KSquares

Verbindt de punten om vierkanten te maken

KSudoku

Sudoku spel

Kubarick

3D spel gebaseerd op de Kubus van Rubik

LSkat

Een kaartspel

Potato Guy

Een plaatjes spel voor kinderen

SameGame

Bordspel

Shisen-Sho

Een op mahjongg lijkend spel

Foto's beheren

De meeste USB compatibele camera's werken automatisch met Fedora en hebben erg weinig instelling nodig. Als je camera een keuze in USB verbindingstypes biedt, zet de USB instelling van de camera dan in de *PTP*, of *point-to-point* mode. Raadpleeg de handleiding van je camera om te bepalen of deze optie beschikbaar is en hoe deze te kiezen. Als het niet beschikbaar is moet de standaard instelling voldoende zijn.

14.1. Je camera aansluiten

Hoe sluit je de camera aan op je Fedora systeem:

1. Wees er zeker van dat de camera uit staat.
2. Verbindt een USB kabel tussen de camera en je computer.
3. Als de camera vereist dat je een knop selecteert, of draaiknop instelt voor het aan te sluiten op de computer, maak dan nu die selectie.
4. Zet de camera aan.

Als je camera aangaat, zal Fedora het apparaat herkennen en software opstarten die je hebt ingesteld voor importeren en beheren van foto's, bijvoorbeeld de **gThumb afbeeldingenviewer** en **F-Spot fotobeheer** op het GNOME bureaublad of het **digikam** fotobeheer programma op het KDE bureaublad.

14.2. Foto's beheren op het GNOME bureaublad

Nadat je camera aangezet is, moet een informatiescherm verschijnen op je bureaublad. In het uitklap menu kun je selecteren:

- **gThumb afbeeldingenviewer openen** en kies **Importeren**.
- **F-Spot fotobeheer openen** en selecteer **Importeren**.
- **Met andere toepassing openen** en selecteer de gewenste toepassing.

Als je besluit dat je geen foto's wilt importeren, selecteer dan **Niets doen**. Als je deze dialoog niet iedere keer wilt zien als je een camera aansluit, kun je de **Altijd deze actie uitvoeren** optie selecteren samen met de **gThumb afbeeldingenviewer openen** of **F-Spot fotobeheer openen** selectie om een van de keuzes permanent te maken.

Andere manieren voor toegang tot je foto's zijn:

- Klik op de bureaublad apparaat icoon die de foto's bevat
- Selecteer **Locaties** in de top menu balk, en klik dan op de camera of ander apparaat dat je foto's bevat.

14.2.1. Foto's beheren en importeren

Nadat je jouw keuze hebt gemaakt, laadt Fedora *thumbnails*, of previews, van de foto's in je camera in het Foto's importeren venster. Vanuit dit nieuwe venster, kun je:

- Geef Fedora een **Doel** voor de geïmporteerde afbeeldingen.
- Ken **Categorieën** toe met het uitklap menu.

- **Geïmporteerde afbeeldingen verwijderen uit de camera.**
- **Originele bestandsnamen behouden.**
- **Rotate the images physically.**

In deze dialoog, kun je foto's selecteren of de-selecteren voor het importeren door te klikken op de overeenkomende thumbnails. Om alle foto's te selecteren, klik je op een foto en je duwt daarna de toetscombinatie **Ctrl+A** in. Om alle foto's te de-selecteren duw je op **Ctrl+Shift+A**. Zodra je alle foto's hebt geselecteerd die je wilt importeren, klik je op de **Importeren** knop. Om het gehele importeer proces te stoppen klik je op de **Annuleren** knop. Voor een meer gedetailleerde verklaring van de beschikbare opties bij het importeren, bekijk je de informatie hieronder.

Als je per ongeluk je camera afkoppelt

De camera knop laat je de thumbnails herladen voor het geval dat je camera per ongeluk is los gekoppeld van de computer. Als dat gebeurt, kan Fedora een extra dialoog laten zien die je terug bengt naar de vorige stap. Het is veilig om dan op **Niets doen** te klikken in die dialoog, terug te gaan naar deze, en op de camera knop te klikken.

14.2.1.1. Een bewaar methode kiezen

Gebruik **Doel** om een map te kiezen waar je de foto's wilt bewaren. Binnen de doel map, kun je jouw foto's verder organiseren met datum en tijd, of op een andere manier die jij wilt. Als je tekst in het **Rolletje** veld intypt, gebruikt Fedora deze tekst om de foto's die je importeert te labelen en te organiseren.

Als je wilt dat Fedora de afbeeldingen verwijdert uit de camera nadat ze geïmporteerd zijn, selecteer je **Geïmporteerde afbeeldingen verwijderen uit de camera**. Als je de bestandsnamen van de camera wilt gebruiken, selecteer je **Originele bestandsnamen behouden**. Als je dit niet selecteert, nummert Fedora je afbeeldingen automatisch in de volgorde waarin ze geïmporteerd worden, te beginnen met **00001**.

14.2.1.2. Categorieën maken voor je foto's

Het **Categorieën** veld laat speciale categorie labels zien die je kiest om de foto's die je importeert te markeren. Als je een categorie voor je foto's wilt kiezen, klik je op de ... knop waarna de categorie selectie dialoog verschijnt

Om je afbeeldingen met een categorie te labelen, vink je het vakje naast de categorienaam af. Selecteer er zoveel je wilt. Als je geen categorie vindt die je aanstaat, selecteer je de **Nieuw** knop en je voegt een nieuwe categorienaam toe aan de lijst. Als je een categorienaam permanent van de lijst wilt verwijderen, selecteer je de categorie door op zijn naam te klikken en je klikt dan op **Verwijderen**.

Als je categorieën selecteert, verschijnen ze in het **Geselecteerde Categorieën** veld. Als je klaar bent, klik je op **OK** om de categorienamen te bewaren, of **Annuleren** om elke categorie selectie te vergeten.

Het selecteren van een categorie met een afvinkhokje beschermt opslag keuzes

Het is gemakkelijk om afbeeldingen foutief op te bergen door het maken van een typefout. Door de afvinkhokjes te gebruiken, worden afbeeldingen iedere keer weer correct gecategoriseerd.

14.3. Foto's beheren op het KDE bureaublad

Het KDE bureaublad gebruikt **digiKam** om je foto's te importeren en te organiseren. **DigiKam** heeft ook beeldbewerkings eigenschappen door middel van het **showFoto** programma.

Als je een camera aanzet die met je computer verbonden is, of je plukt een apparaat in die foto's bevat zoals een USB flash pen, zal Fedora dit aangeven door het openen van een venster van de **Apparaatmelding**, links op het KDE paneel. Als je geen venster ziet klik dan op de **Apparaatmelding** om het venster handmatig te openen. Je moet een camera of een ander opslagapparaat in het venster zien. Klik op het apparaat, en een dialoog zal opengaan met de vraag **Wat wilt U doen?**. Klik op **Foto's met digiKam downloaden** en klik op **OK**.

14.3.1. Foto's importeren met digiKam

Als je **digiKam** voor de eerste keer opstart, vraagt het je om een standaard locatie waar je de foto's wilt opslaan, en het zal als suggestie geven de **Afbeeldingen** map in je **Persoonlijke** map. Het vraagt ook om een locatie om een database te bewaren die gemaakt gaat worden om informatie over je foto's op te slaan. **DigiKam** zal deze database gebruiken om je te helpen met het organiseren en beheren van de foto's en zal opnieuw de **Afbeeldingen** map suggereren als de locatie voor de database. Voor zowel de standaard afbeeldingen locatie als de database locatie, kun je de naam van een map op je computer intypen, naar de map bladeren door op de map icoon te klikken, of de standaard waardes accepteren. Als je jouw keuze hebt gemaakt, klik je op **OK** en het hoofd **digiKam** venster zal openen, te samen met een apart venster die de bestanden op de camera of opslagapparaat laat zien.

In deze dialoog kun je foto's selecteren of de-selecteren door op de overeenkomende thumbnails te klikken. Om alle foto's te selecteren, klik je op een foto en daarna de toetscombinatie **Ctrl+A**. Om alle foto's te de-selecteren druk je op **Ctrl+Shift+A**. Zodra je alle foto's hebt geselecteerd die je wilt importeren, klik je op de **Selectie downloaden** knop. Om het importeer proces af te breken voordat je begint met downloaden, sluit je het venster. Om het proces af te breken als de download bezig is, klik je op de **Annuleren** knop.

DigiKam vraagt je om een naam voor deze groep afbeeldingen, die het een *album* noemt. Klik of op een bestaand album in de lijst, of klik op **Nieuw album** en geef een naam voor het album. **DigiKam** zal de huidige datum als naam voor het album voorstellen, maar je wilt misschien een naam kiezen die je beter het onderwerp van deze foto's helpt herinneren. Als je een album hebt gekozen, klik je op **OK** en **digiKam** zal de foto's importeren naar je computer.

Om de foto's van je camera te verwijderen, klik je op **Afbeelding > Selectie verwijderen** om de afbeeldingen die je zojuist geïmporteerd hebt te verwijderen, of je klikt op **Afbeelding > Alles verwijderen** om alle afbeeldingen van je camera te verwijderen.

14.3.2. Foto's organiseren met digiKam

Een *tag* is een stukje informatie die je toevoegt aan de database van **digiKam** die je helpt om een foto in de toekomst weer te identificeren. Bijvoorbeeld, je wilt een foto een tag geven met de namen van de mensen die erop staan, de locatie waar de foto was gemaakt, of de naam van de gelegenheid.

Om een tag aan een foto toe te wijzen, klik je er rechts op, en je klikt dan op **Tag toevoegen**, en je vinkt dan een of meer tags aan in de lijst. Om een nieuwe tag aan de lijst toe te voegen, klik je op **Nieuwe tag toevoegen** en wijst die dan toe aan de foto. Als **digiKam** de afbeelding in de toekomst laat zien, verschijnen alle tags die je toegevoegd hebt onder de afbeelding. Tags toevoegen verandert de foto zelf niet, en je zult je foto niet beschadigen door er een tag aan toe te kennen. **digiKam** bewaart tags gescheiden van de foto's.

Om naar afbeeldingen met een bepaalde tag te zoeken, klik je op de **Zoeken** knop, je typt de tag in het zoekveld, en duwt op **Enter**. **DigiKam** zal alle afbeeldingen laten zien die je die tag hebt gegeven.

Je bureaublad delen

Gebruik deze mogelijkheid voorzichtig

Bureaublad delen op afstand kan een serieus beveiligings risico zijn. Je moet het alleen aanlaten als het nodig is en je moet het niet actief laten.

Fedora laat je jouw bureaublad delen op afstand over het netwerk, zodat een gebruiker op een andere computer en – met jouw toestemming – interactief kan zijn met jouw computer. Dit is nuttig voor het verkrijgen van technische ondersteuning vanaf een locatie op afstand of voor het demonstreren van een bureaublad eigenschap aan een andere gebruiker. Je kunt het ook een handige manier vinden om toegang te krijgen van bestanden op afstand op jouw computer vanaf een andere computer.

Fedora gebruikt een methode *Virtual Networking Computing* (VNC) genaamd om bureaublad delen op afstand mogelijk te maken. Daarom moet de kijker op afstand ook VNC gebruiken. Apple OS X gebruikt VNC standaard, maar Microsoft Windows gebruikt een andere methode om bureaubladen te delen, *Remote Desktop Connection* (RDC) genaamd. Om je Fedora bureaublad te bereiken vanaf een computer met een Microsoft Windows operating systeem, heeft die computer een VNC viewer nodig. **TightVNC** is een vrij en open-bron VNC programma beschikbaar voor Linux en Microsoft Windows van <http://www.tightvnc.com/>.

15.1. GNOME

Om bureaublad delen te activeren, selecteer je **Systeem > Voorkeuren > Bureaublad op afstand** in het gebruikersmenu. Dit opent het **Bureaublad-op-afstand voorkeuren** scherm.

Om je bureaublad veilig te delen:

1. Onder **Delen**, vink je **Andere gebruikers toestaan uw bureaublad te bekijken** aan.
2. Vervolgens vink je **Andere gebruikers toestaan uw bureaublad te besturen** aan.
3. Noteer het comando dat getoond wordt onder **Anderen kunnen uw computer benaderen op het adres**.
4. Onder **Beveiliging** vink je **U dient toestemming te geven voordat toegang wordt verleent** aan.
5. Vervolgens vink je **De gebruiker vragen om een wachtwoord in te voeren** aan en je vult een wachtwoord in. Dit moet niet het wachtwoord van je account zijn, kies een nieuw wachtwoord dat je alleen vertelt aan de kijker op afstand.
6. Tenslotte klik je op de **Sluiten** knop

Wees er zeker van om de persoon die technische ondersteuning op afstand uitvoert of je bureaublad wil bekijken het benodigde comando en het toegekende wachtwoord te vertellen. Als die persoon contact maakt met je bureaublad, klik je op de **Ja** knop als je om toestemming gevraagd wordt.

Zodra de opstand bekijken eigenschap niet meer nodig is, zet je bureaublad delen uit:

1. Selecteer **Systeem > Voorkeuren > Bureaublad op afstand**.
2. Verwijder het vinkje bij **Andere gebruikers toestaan uw bureaublad te bekijken**.
3. Click the **Close** button.

15.2. KDE

Om bureaublad delen in KDE te activeren, selecteer je **Kickoff Programmastarter > Programma's > Systeem > Bureaublad delen**. dit opent het **Bureaublad delen** controle venster. Er zijn twee manieren waarop je jouw bureaublad kunt delen:

- Je kunt een uitnodiging maken. Standaard zijn uitnodigingen alleen geldig voor een uur. Dit verkleint de kans om te vergeten om bureaublad delen uit te zetten, en is een goede optie als je het slechts tijdelijk nodig hebt.
- Je kunt bureaublad delen altijd aan laten staan.

Om een bureaublad delen uitnodiging te maken, open je het Bureaublad delen venster zoals hierboven beschreven, je klikt op **Nieuwe persoonlijke uitnodiging** en je geeft de informatie aan de persoon die je wilt uitnodigen.

Als je bureaublad delen altijd aan wilt hebben staan:

- In het Bureaublad delen venster klik je op **Instellen > Beveiliging** en daarna klik op de optie **Niet uitgenodigde verbinding accepteren**.
- Vervolgens selecteer je **Vragen voordat een niet-uitgenodigde verbinding wordt geaccepteerd** (optioneel, maar aanbevolen).
- Vink **Toestaan dat externe verbindingen uw bureaublad kunnen bedienen** aan.
- Een wachtwoord moet ingesteld worden voor beveiliging, vul een in in het veld onder in het venster. Dit moet niet het wachtwoord van je gebruikers account zijn.
- Selecteer de **Netwerk** tab linksboven in het scherm, vink **Standaard poort gebruiken** aan en noteer de getoonde poort.
- Tenslotte klik je op de **Toepassen** knop.

De persoon die op afstand met je computer wil verbinden heeft je IP adres of hostnaam nodig, gevolgd door een : en het poortnummer dat je hierboven genoteerd hebt. Als de persoon contact maakt met je bureaublad, klik dan op de **Ja** knop als je om toestemming gevraagd wordt.

Zodra de opstand bekijken eigenschap niet meer nodig is, zet je bureaublad delen uit:

1. Selecteer **Kickoff Programmastarter > Programma's > Systeem > Bureaublad delen**.
2. Verwijder het vinkje bij **Niet uitgenodigde verbinding accepteren**.
3. Klik op de **Toepassen** knop.

15.3. Andere bureaubladen

Verschillende bureaublad omgevingen kunnen hun eigen grafische assistent aanbieden voor bureaublad delen, maar het VNC server programma kan hiervoor gebruikt worden op de commandoregel voor bijna elke bureaublad omgeving. Het instellen van deze voorziening is buiten het bestek van deze gids.

Het bureaublad aan je smaak aanpassen

Fedora laat je de "look en feel" van je bureaublad aanpassen aan je eigen smaak. Naar alle instellingen die het uiterlijk van je bureaublad bepalen wordt collectief gerefereerd als een thema.

16.1. Het thema veranderen

De meeste bureaublad omgevingen, waaronder GNOME en KDE, laten je nieuwe thema's installeren om het uiterlijk van je bureaublad te verfraaien. Het proces om een thema te installeren varieert per bureaublad. Je kunt de processen voor het installeren van thema's voor GNOME en KDE in dit hoofdstuk vinden, en de meeste bureaublad omgevingen hebben installatie aanwijzingen in hun eigen documentatie.

16.1.1. Het thema veranderen in GNOME

Om het bureaublad thema te veranderen, kies je **Systeem > Voorkeuren > Uiterlijk**. Het **Uiterlijk-voorkeuren** venster verschijnt. Om het thema te veranderen, selecteer je een van de lijst, het thema zal automatisch toegepast worden.

De repositories van Fedora bevatten vele andere thema's in het *gnome-themes-extra* pakket die je kunt installeren. Je kunt *gnome-themes-extra* installeren door **PackageKit** te gebruiken of op de commandoregel met **Yum**. Referer naar [Hoofdstuk 17, Software beheren](#) voor instructies.

Als *gnome-themes-extra* geïnstalleerd is op je computer, kunnen de thema's geselecteerd worden met gebruik van het **Uiterlijk-voorkeuren** programma zo juist beschreven.

16.1.2. Het thema veranderen in KDE

Standaard gebruikt KDE het **Oxygen** thema, er zijn veel meer beschikbaar van <http://www.kde-look.org/>.

Om het thema te veranderen selecteer je **Kickoff Programmastarter > Computer > Systeeminstellingen > Uiterlijk**. Expandeer het **Uiterlijk** item en klik op **Stijl**.

Om het thema te veranderen, selecteer je er een van de lijst en je klikt op de **Toepassen** knop onder in het venster.

Je kunt extra iconen en thema's voor KDE downloaden door het installeren van de *kdeartwork-icons* en *kdeartwork* pakketten. Je kunt deze pakketten installeren door **PackageKit** te gebruiken, of op de commandoregel met **Yum**. Refereer naar [Hoofdstuk 17, Software beheren](#) voor instructies.

16.2. De achtergrond veranderen

16.2.1. De achtergrond veranderen in GNOME

Om de achtergrond afbeelding op je bureaublad te veranderen, klik je rechts op een leeg gebied van het bureaublad, en je selecteert de **Werkbladachtergrond wijzigen** optie. Het **Werkbladachtergrond** venster verschijnt. Om je bureaublad achtergrond te veranderen, kies je een nieuwe afbeelding in de lijst. Je kunt je eigen afbeeldingen toevoegen door op de **Toevoegen** knop te klikken.

Om een kleur of een verloop in te stellen, selecteer je **Verticaal verloop** en je maakt een keuze uit **Effen kleur**, **Horizontaal verloop**, of **Verticaal verloop**. Je klikt daarna op de kleuren balken naast het verloop venster en je selecteert de kleuren die je wilt.

16.2.2. De achtergrond veranderen in KDE

Om de achtergrond in KDE te veranderen, klik je rechts in een leeg gebied op het bureaublad en je selecteert de **Instellingen van het uiterlijk** optie. Als het **Bureaubladinstellingen - Plasma-werkgebied** venster verschijnt, kun je een nieuw thema en achtergrondafbeelding selecteren in de uitklap menu's, of nieuwe toevoegen door te klikken op de **Nieuw thema...** of **Nieuwe achtergronden ophalen...** knoppen.

16.3. Het bestandbrowser gedrag aanpassen

16.3.1. Het bestandbrowser gedrag in GNOME aanpassen

Standaard gebruikt GNOME de **Nautilus** bestandsbeheerder, die iedere keer als je een map opent een nieuw venster opent. Je kunt dit gedrag veranderen om een venster te gebruiken met de **Vooruit** en **Terug** knoppen.

Om dit te veranderen, dubbelklik je op **Computer** op het bureaublad, klik je op **Bewerken** en dan op **Voorkeuren**. Je kunt ook **Locaties > Computer > Bewerken > Voorkeuren** selecteren van het menu paneel. Klik op de **Gedrag** tab en vink het hokje aan naast de tekst **Altijd openen in bladervensters**.

Je kunt een programma installeren dat verschillende aspecten van het gebruik van **Nautilus** verandert. Installeer **Gtweakui** om je GNOME bureaublad snel en eenvoudig te veranderen.

Open **Toepassingen > Software toevoegen/verwijderen** en dan zoeken naar *gtweakui* laat je het programma installeren. De locatie van het programma kan gevonden worden in **Systeem > Voorkeuren**.

16.3.2. Het bestandbrowser gedrag in KDE aanpassen

Standaard gebruikt KDE de **Dolphin** bestandsbeheerder. Om het uiterlijk van de **Dolphin** vensters te veranderen, open je het programma door te klikken op **Kickoff Programmastarter > Programma's > Systeem > Bestandsbeheerder** om **Dolphin** te starten. Boven in het **Dolphin** venster klik je op **Instellingen > Dolphin instellen**. De tabs in het **Dolphin-voorkeuren** scherm laten je de map opgeven dat **Dolphin** opent als het start, de afmetingen van de getoonde iconen, het lettertype dat het gebruikt voor icoonnamen, en nog vele andere opties.

16.4. Compiz-Fusion

Het Compiz Fusion project geeft 3D bureaublad visuele effecten die de bruikbaarheid van het X window systeem verbeteren en biedt verhoogde productiviteit met plugins en thema's geleverd door de gemeenschap, dit geeft een rijke bureaublad ervaring.

Opmerking

Er kunnen problemen zijn met het draaien van **Compiz Fusion** als je geen videokaart hebt met 3D ondersteuning.

Het Fedora project zet **Compiz Fusion** niet standaard aan, en daarom moet je, als je het wilt gebruiken, het eerst installeren. Refereer naar [Hoofdstuk 17, Software beheren](#) voor instructies voor het beheren van software. Je moet het *compiz-gnome* of *compiz-kde* pakket installeren, afhankelijk van het bureaublad dat je gebruikt.

Als je **Compiz Fusion** hebt geïnstalleerd, kun je het programma starten met **Systeem > Voorkeuren > Desktop Effecten** in GNOME of **Kickoff Programmastarter > Programma's > Instellingen > Compiz Switcher** in KDE.

16.5. Widgets

16.5.1. GDesklets

GDesklets zijn **Kalender**, **Weerbericht**, en **Quote van de dag** widgets voor het GNOME bureaublad. Om ze te installeren ga je naar **Beheer > Software toevoegen/verwijderen** en in het zoekveld zoek je naar *gdesklets*. **GDesklets** is het programma wat geïnstalleerd moet worden en de andere programma's zijn de plugins. Je moet zowel **GDesklets** als de plugins installeren. Ze kunnen ook geïnstalleerd worden op de commandoregel met **Yum**.

Als je de software geïnstalleerd hebt, kun je het starten met **Toepassingen > Hulpmiddeken > Gdesklets**. Dit zal het programma laden met alle beschikbare plugins. Selecteer de **uncategorized** categorie en dubbelklik **GoodWeather Display**.

Na een ogenblik verschijnt het desklet op het bureaublad en kun je deze verplaatsen naar de gewenste locatie op het bureaublad.

Opmerking

Waar je het nu plaatst is niet belangrijk. De desklet kan ten alle tijde verplaatst worden door er rechts op te klikken en dan desklet verplaatsen te kiezen.

Om de **Weerbericht gdesklet** in te stellen, klik je er rechts op en je selecteert **desklet instellen**. Een dialoog met algemene instellingen verschijnt. Om de locatie te veranderen ga je naar <http://www.weather.com/>. Boven in de weather.com website is een zoekvenster voor locale weerinformatie. Type de locatie in. Na het zoeken wordt de code voor de locatie aangegeven in de url. Bijvoorbeeld, het weer voor Amsterdam is op de volgende link http://www.weather.com/outlook/travel/businesstraveler/local/NLXX0002?lswe=Amsterdam, NETHERLANDS&from=searchbox_localwx.

Om die informatie te gebruiken noteer je de locatie code – in dit voorbeeld, **NLXX0002** – en vul je het in bij de **weerbericht desklet**, en je klik op de **Close** knop. De weerbericht informatie zal beschikbaar zijn na het volgende vernieuwingsinterval.

Om extra plugins te krijgen bezoek je <http://gdesklets.de/>

16.5.2. KDE plasmoids

Plasmoids zijn widgets voor het KDE bureaublad. Je kunt plasmoids toevoegen door op het **plasma gereedschapkist** icoon rechts boven op het bureaublad te klikken en dan op **Widgets toevoegen** te klikken. Je kunt ook plasmoids toevoegen door rechts op het bureaublad te klikken en dan **Widgets toevoegen** te selecteren (in het paneel **Paneel-opties > Widgets toevoegen**).

Als je het KDE bureaublad installeert, worden standaard een aantal plasmoids op je systeem geïnstalleerd, hoewel de meesten niet zichtbaar zijn totdat je ze toevoegt aan je bureaublad of paneel. Er zijn onder andere verschillende klokken, kalenders, spelletjes, en widgets die informatie geven over de status van je computer hardware of over multimedia bestanden die je afspeelt. Als je op het **Widgets toevoegen** menu klikt, laat de **plasma gereedschapskist** je een lijst zien van de widgets die op dit moment voor je beschikbaar zijn, te samen met een korte beschrijving van iedere widget. De **plasma gereedschapskist** geeft je ook de mogelijkheid om **Nieuwe widgets installeren** te kiezen of door het downloaden van KDE-Look.org, of door het installen van widgets je al eerder gedownload hebt en bewaard op je computer.

Software beheren

17.1. Met gebruik van PackageKit

Fedora 11 gebruikt een programma met de naam **PackageKit** om gebruikers grafisch te helpen met het installeren en verwijderen van software. Elke toepassing van de Fedora repositories, inclusief diegene beschreven in deze gebruikers gids, kan op de volgende manier geïnstalleerd worden.

17.1.1. Software installeren

Hier volgt hoe je software installeert met **Software toevoegen/verwijderen** in de GNOME bureaublad omgeving.

Klik op **Systeem > Beheer > Software toevoegen/verwijderen**. Dit zal de **Software toevoegen/verwijderen** toepassing openen.

In het **Zoek** veld type je de naam van de toepassing die je wilt installeren. Als je er niet zeker van bent welke specifieke toepassing je moet installeren, kun je ook sleutelwoorden in dit veld typen, precies zo als je zou doen voor een internet zoekmachine.

Vervolgens klik je op **Find** – De boodschap **Querying** verschijnt in de linker onderhoek.

Nul of meer items zullen verschijnen die overeenkomen met je zoekopdracht. Vink het vakje aan naast de beschrijving van de toepassing of toepassingen die je wilt installeren. De boodschap **Downloading repository information** verschijnt in de linker onderhoek. Het venster onder de lijst van pakketten bevat extra informatie over de geselecteerde software.

Selecteer nu zo nodig extra pakketten om te installeren of te verwijderen door het veranderen van de aanvinkhokjes naast de pakketnamen.

Tenslotte klik je op de **Toepassen** knop. Dit start het installatie proces en installeert of verwijdert gelijktijdig alle pakketten waarvan je het aanvinkhokje gewijzigd hebt. Volg de aanwijzingen op om extra pakketten te installeren.

Behalve als er een foutmelding getoond is, is de toepassing nu geïnstalleerd op je computer.

17.1.2. Software verwijderen

Om software te verwijderen met **PackageKit**, moet je de standaard installatie procedure volgen, maar het vinkje weghalen in het aanvinkhokje naast het programma dat je wilt verwijderen in plaats van het aan te vinken zoals bij het installeren van nieuwe programma's.

Klik op **Systeem > Beheer > Software toevoegen/verwijderen**. Dit zal de **Software toevoegen/verwijderen** toepassing openen.

In het **Zoek** veld, type je de naam van het programma dat je wilt verwijderen. Als je er niet zeker van bent welke specifieke toepassing je moet verwijderen, kun je ook sleutelwoorden in dit veld typen, net zoals je dat zou doen voor een internet zoekmachine.

Vervolgens klik je op de **Find** knop. De boodschap **Querying** verschijnt in de linker onderhoek.

Nul of meer pakketten zullen verschijnen die passen bij je zoekopdracht. Verwijder het vinkje naast de beschrijving van de toepassing of toepassingen die je wilt verwijderen.

Software geïnstalleerd zonder PackageKit

Als het vinkje al verdwenen is, dan is het programma waarschijnlijk nog niet geïnstalleerd. Als je er zeker van bent dat je de juiste toepassing hebt geselecteerd, maar het lijkt nog steeds niet geïnstalleerd te zijn, dan is het misschien geïnstalleerd met een andere methode dan **PackageKit**. Als, bijvoorbeeld, het programma was gebouwd en geïnstalleerd van broncode, dan is het niet geregistreerd als geïnstalleerd door **PackageKit**. Als dat het geval is, moet je een andere manier vinden om het te verwijderen. Als het van broncode geïnstalleerd was, kun je misschien meer informatie vinden in het **Readme** bestand van de broncode distributie.

De boodschap **Downloading repository information** verschijnt in de linker onderhoek. Het venstergebied onder de lijst van pakketten bevat extra informatie over de geselecteerde software.

Selecteer nu zo nodig extra pakketten om te installeren of te verwijderen door het veranderen van de aanvinkhokjes naast de pakketnamen.

Ten slotte klik je op de **Toepassen** knop. Hiermee begint het verwijderings proces en installeert of verwijdert het gelijktijdig extra software waarvan je het aanvinkhokje veranderd hebt. Volg eventuele aanwijzingen op om extra pakketten te verwijderen, zoals afhankelijkheden waar alleen je pas verwijderde programma op berust.

Behalve als er een fout getoond wordt, is de toepassing nu van je computer verwijderd.

17.2. Met gebruik van de commandoregel

Een andere manier om een toepassing te installeren of te verwijderen is het gebruik van de commandoregel en **Yum**, de Yellowdog Update Manager. Dit kan een veel sneller proces zijn dan de **PackageKit** methode, maar vereist dat de gebruiker de commandoregel gebruikt. Als dat ongemakkelijk voelt, dan kan de **PackageKit** methode een bekendere manier zijn om software te beheren.

17.2.1. Software installeren

Klik op **Toepassingen > Systeemgereedschap > Terminal** om de commandoregel te openen.

Type:

```
su -c 'yum install toepassing'
```

Waarin *toepassing* de naam is van het programma dat je wilt installeren.

Als je niet zeker bent van de exacte naam van je gewenste installatie, kun je in je geïnstalleerde repositories zoeken met een sleutelwoord:

```
su -c 'yum search sleutelwoord'
```

Waarin *sleutelwoord* het woord is waarvoor je wilt zoeken in de namen en beschrijvingen van programma's in de beschikbare repositories.

Na het gebruik van het **yum install** commando, zul je worden gevraagd om het root wachtwoord van de computer. Type het root wachtwoord in en druk op **Enter**. Je zult het wachtwoord niet zien als je het intypt. De terminal zal beginnen met het geven van informatie over de toepassing, en eindigen met `Is this ok [y/N]:`. Vaak vereist de installatie van een toepassing dat andere programma's, *afhankelijkheden* genaamd, ook geïnstalleerd worden. Dit zijn programma's of gereedschappen waar je gekozen toepassing op rust.

Als je verder wilt gaan met installeren na het bekijken van de afhankelijkheden en hun schijfruimte eisen (die onverwacht groot kunnen zijn), type je:

```
y
```

De terminal download de benodigde bestanden en maakt de installatie van je toepassing af.

17.2.2. Software verwijderen

Klik op **Toepassingen > Systeemgereedschappen > Terminal** om de commandoregel te openen.

Type:

```
su -c 'yum remove toepassing'
```

Waarin *toepassing* de naam is van het programma dat je wilt verwijderen.

Als je niet zeker bent van de exacte naam van je gewenste installatie, kun je in je geïnstalleerde repositories zoeken met een sleutelwoord:

```
su -c 'yum search sleutelwoord'
```

Waarin *sleutelwoord* het woord is waarvoor je wilt zoeken in de namen en beschrijvingen van programma's in de beschikbare repositories.

Na het gebruik van **yum remove** commando, zal je gevraagd worden naar het root wachtwoord voor de computer. Type het wachtwoord in en druk op 'Enter'. Je zult het wachtwoord niet zien als je het intypt. De terminal begint met het geven van informatie over de toepassing, en eindigt met `Is this ok [y/N]:`. Als afhankelijkheden die met de toepassing zijn geïnstalleerd niet nodig zijn voor andere toepassingen, wordt je gevraagd of die ook verwijderd kunnen worden.

Als je door wilt gaan met het verwijderen van de software, type je:

```
y
```

De terminal verwijdert de nodige bestanden en maakt het verwijderen van je toepassing af.

17.3. Yum voor gevorderden

Advanced usage

Deze inhoud is geschreven voor gevorderde gebruikers. Het neemt aan dat je bekend bent met de commandoregel en een redelijk goede kennis hebt van Linux terminologie. Het is waarschijnlijk niet nodig voor het gebruik van Fedora als een bureaublad gebruiker, maar het kan hem helpen om zijn kennis te verbreden en hem in staat stellen om meer gecompliceerd fout zoeken aan te kunnen.

Gebruik het **Yum** gereedschap om de software op je systeem op vier manieren te veranderen:

- het installeren van nieuwe software van pakket repositories.
- het installeren van nieuwe software van een individueel pakket bestand.
- om bestaande software op je systeem te vernieuwen.
- om ongewenste software van je systeem te verwijderen.

Software installeren van een pakket bestand

De **Yum** commando's in deze paragraaf gebruiken repositories als pakketbronnen. **Yum** kan ook software installeren van een individueel pakketbestand. Dit gevorderde gebruik is buiten het bestek van deze gids.

Om **Yum** te gebruiken, geef je een functie op en een of meer pakketten of pakketgroepen. Elke paragraaf hieronder geeft een paar voorbeelden.

Voor iedere operatie, download **Yum** de laatste pakket informatie van de ingestelde repositories. Als je systeem een langzame netwerkverbinding gebruikt kan yum een aantal seconden nodig hebben om de repository indexen en de header bestanden voor ieder pakket te downloaden.

Het **Yum** programma doorzoekt deze data bestanden om de beste acties te bepalen voor het verkrijgen van het gewenste resultaat, en laat je de transactie zien ter goedkeuring. De transactie kan bestaan uit de installatie, vernieuwing, of verwijdering van extra pakketten om software afhankelijkheden op te lossen.

Dit is een voorbeeld van de transactie voor het installeren van **tsclient**:


```


=====
Package                Arch      Version      Repository    Size
=====
Installing:
tsclient                i386      0.132-6      base          247 k
Installing for dependencies:
rdesktop                i386      1.4.0-2      base          107 k

Transaction Summary
=====
Install      2 Package(s)
Update      0 Package(s)
Remove      0 Package(s)
Total download size: 355 k
Is this ok [y/N] :

```

Voorbeeld 17.1. Het formaat van Yum transactie rapporten

Bekijk de lijst van veranderingen, en druk dan op **Y** voor acceptatie en het proces begint. Als je op **N** of **Enter** drukt, zal **Yum** niets downloaden, niets veranderen en het programma sluiten.

Pakket versies

Het **Yum** programma laat alleen de nieuwste versie van ieder pakket zien en zal alleen die gebruiken, behalve als je een oudere versie specificeert.

Het **Yum** programma importeert ook de publieke sleutel van de repositie als die niet al in de rpm sleutelbos aanwezig is. Voor meer informatie over sleutels en sleutelbossen refereer je naar de *Fedora beveiligings gids*.

Hier is een voorbeeld van het importeren van een publieke sleutel:

```

warning: rpmts_HdrFromFdno: Header V3 DSA signature: NOKEY, key ID 4f2a6fd2
public key not available for tsclient-0.132-6.i386.rpm
Retrieving GPG key from file:///etc/pki/rpm-gpg/RPM-GPG-KEY-fedora
Importing GPG key 0x4F2A6FD2 "Fedora Project <fedora@redhat.com>"
Is this ok [y/N] :

```

Voorbeeld 17.2. Het formaat van het importeren van een publieke sleutel met Yum

Controleer de publieke sleutel en druk op **Y** om de sleutel te importeren en de sleutel te machtigen voor gebruik. Als je op **N** of **Enter** duwt, zal **Yum** stoppen zonder een pakket te installeren. Wees er zeker van dat je de eigenaar van de sleutel vertrouwt voordat je hem accepteert.

Om er zeker van te zijn dat de gedownloade pakketten onvervalst zijn, verifieert **Yum** de digitale ondertekening van ieder pakket met de publieke sleutel van de aanbieder. Zodra alle pakketten die nodig zijn voor de transactie met succes zijn gedownload en geverifieerd, installeert yum ze op je systeem.

Transactie log

Iedere afgemaakte transactie beschrijft de betroffen pakketten in het log bestand `/var/log/yum.log`. Je kunt dit bestand alleen lezen met root toegang.

17.3.1. Nieuwe software installeren met Yum

Om een algemeen pakket *mijn-pakket* te installeren, type je het commando `su -c 'yum install mijn-pakket'` Type het wachtwoord voor root in als er om gevraagd wordt.

Om een pakketgroep *PakketGroep* te installeren, type je het commando `su -c 'yum groupinstall "PakketGroep"'` Type het wachtwoord voor het root account als er om gevraagd wordt. Voorbeelden van pakketgroepen zijn *MySQL Database* en *Authoring and Publishing*.

Nieuwe voorzieningen vereisen activatie

Als je een voorziening installeert, zal Fedora deze niet activeren of starten. Om een nieuwe voorziening in te stellen om de draaien tijdens de systeemstart, kies je **Systeem > Beheer > Services** van het top bureaublad paneel, of je gebruikt de `chkconfig` en `service` commandoregel programma's. Zie de man pagina's voor meer details.

17.3.2. Software vernieuwen met Yum

Om het algemene pakket *mijn-pakket* te vernieuwen naar de laatste versie, type je `su -c 'yum update mijn-pakket'` Type het wachtwoord voor het root account in als er om gevraagd wordt.

Nieuwe software versies vereisen herladen

Als een software programma in gebruik is als je het vernieuwt, blijft de oude versie actief totdat de toepassing of voorziening opnieuw is opgestart. Kernel vernieuwingen hebben pas effect als je het systeem opnieuw opstart.

Kernel pakketten

Kernel pakketten blijven op het systeem nadat ze zijn opgevolgd door nieuwere versies. Dit staat je toe om je systeem met een oudere kernel op te starten als er een fout optreedt met de huidige kernel. Om onderhoud te minimaliseren, verwijdert yum automatisch verouderde kernel pakketten van je systeem, bewaard blijven alleen de huidige kernel en de vorige versie.

Om alle pakketten van een pakketgroep *PakketGroep* te vernieuwen, type je het commando `su -c 'yum groupupdate "PakketGroep"'` Type het wachtwoord voor het root account als er om gevraagd wordt.

Het gehele systeem vernieuwen

Om alle pakketten op je Fedora systeem te vernieuwen, gebruik je het commando `su -c 'yum update'` Type het wachtwoord voor het root account als er om gevraagd wordt.

17.3.3. Software verwijderen met Yum

Het behouden van data en configuratie bestanden.

Het verwijder proces laat gebruikers data met rust maar kan in sommige gevallen configuratie bestanden verwijderen. Als het verwijderen van een pakket zijn configuratie bestand niet meeneemt, en je herinstalleert het pakket later, kun je het oude configuratie bestand hergebruiken.

Om software te verwijderen, onderzoekt **Yum** je systeem voor zowel het opgegeven pakket, en alle software waarvan het zegt afhankelijk te zijn. De transactie voor het verwijderen van de software verwijdert zowel de software en de afhankelijkheden.

Om het algemene pakket *mijn-pakket* van je systeem te verwijderen, gebruik je het commando **su -c 'yum remove mijn-pakket'** Type het wachtwoord voor het root account in als er om gevraagd wordt.

Om alle pakketten van een pakketgroep *PakketGroep* te verwijderen, type je het commando **su -c 'yum groupremove "PakketGroep"'** Type het wachtwoord voor het root account als er om gevraagd wordt.

Bijlage A. Medewerkers en productie methodes

A.1. Medewerkers

- [John Babich](#)¹ (schrijver)
- Laura Bailey (editor)
- [Matt Bird](#)² (schrijver)
- [Nicolas Corrarello](#)³ (schrijver)
- [Bart Couvreur](#)⁴ (schrijver, editor)
- [Matthew Daniels](#)⁵ (schrijver, editor)
- Cody DeHaan (schrijver, editor)
- [Damien Durand](#)⁶ (schrijver)
- [Eddie Elizondo](#)⁷ (editor)
- [Paul W. Frields](#)⁸ (schrijver)
- [Scott Glaser](#)⁹ (schrijver)
- [Dimitris Glezos](#)¹⁰ (editor)
- [Zachary Hamed](#)¹¹ (schrijver)
- Tim Kramer (schrijver, editor)
- [Ruediger Landmann](#)¹² (schrijver, editor)
- [Susan Lauber](#)¹³ (schrijver, editor)
- [Dan O'Brien](#)¹⁴ (schrijver)
- [Jonathan Roberts](#)¹⁵ (schrijver)
- [Karsten Wade](#)¹⁶ (editor)
- [Marc Wiriadisastra](#)¹⁷ (schrijver)
- [Kirk Ziegler](#)¹⁸ (schrijver, editor)

<http://docs.fedoraproject.org/user-guide/>

A.2. Productie methodes

Schrijvers maken de Gebruikers gids in MediaWiki en exporteren het naar DocBook XML in een revisie controle repository. Ze werken samen met andere experts op onderdelen tijdens de beta

vrijgave periode van Fedora om te beschrijven en uit te leggen wat Fedora te bieden heeft voor mensen die Fedora gebruiken om hun gewone desktop computertaken uit te voeren. Het editor team verzekert de consistentie en kwaliteit van de uiteindeleke gids. Op dat moment, produceert het team van vertalers versies van de gids in andere talen, en ze komen beschikbaar voor het grote publiek als onderdeel van Fedora. Het publicatie team maakt de gids, en zijn errata, ook beschikbaar via het Web.

Bijlage B. Herzieningsgeschiedenis

Herziening Thu Apr 23 2009
11.0.0

Laura Bailey, Matthew Daniels, Tim Kramer,
Ruediger Landmann, Susan Lauber, Kirk Ziegler

Vernieuwing voor Fedora 11, omgezet naar Docbook XML

Herziening Sat Feb 24 2007
0.6.0

Matt Bird, Cody DeHaan, Damien Durand, John
Babich, Paul W. Fields, Dimitris Glezos, Bart
Couvreur

Versie voor Fedora Core 6

